

HandhavingsUitvoeringsMethode Waterbodem (HUM Waterbodem)

*Handreiking voor Toezicht en handhaving in het kader van de Omgevingswet,
het Besluit activiteiten leefomgeving,
het Besluit kwaliteit leefomgeving,
de Omgevingsregeling,
het Besluit bodemkwaliteit en
decentrale regelgeving
op lozingen bij graven in water- en landbodem,
lozingen bij saneren van de landbodem,
opslag van grond, baggerspecie of bouwstoffen in
oppervlaktewater,
toepassen van bouwstoffen, grond en baggerspecie in
oppervlaktewater
en op het stelsel voor kwaliteitsborging bodembeheer voor
deze activiteiten*

Versie: Ontwerp versie 1.0
Datum: 12 december 2024

Colofon

Status (na vaststelling)

Het Centraal College van Deskundigen (CCvD) Bodembeheer heeft op < > ingestemd met de inhoud van deze HandhavingsUitvoeringsMethode voor de waterbodem (HUM Waterbodem). De HUM Waterbodem treedt in werking per < >.

De HUM Waterbodem is een aanvulling op de HUM Bodembeheer, die is vastgesteld op 14 december 2023 en in werking is getreden op 1 januari 2024.

Eigendomsrecht

Deze HandhavingsUitvoeringsMethode is opgesteld in opdracht van en uitgegeven door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, Postbus 420, 2800 AK Gouda. Het document wordt inhoudelijk beheerd door het Centraal College van Deskundigen (CCvD) Bodembeheer, ondergebracht bij SIKB te Gouda. De actuele versie van de HandhavingsUitvoeringsMethode staat op de website van SIKB. Het is niet toegestaan om wijzigingen aan te brengen in de originele en door het CCvD Bodembeheer goedgekeurde en vastgestelde teksten opdat er rechten aan ontleend kunnen worden.

Vrijwaring

SIKB is behoudens in geval van opzet of grove schuld niet aansprakelijk voor schade die bij de gebruiker of derden ontstaat door het toepassen van dit document.

© Copyright 202# SIKB

Overname van tekstdelen is toegestaan met bronvermelding. Alle rechten berusten bij SIKB.

Bestelwijze

Dit document is in digitale vorm kosteloos te verkrijgen bij SIKB. Een ingebonden versie kunt u bestellen tegen kosten, op te vragen bij SIKB.

Updateservice

Door het CCvD en Accreditatiecollege Bodembeheer vastgestelde mutaties in dit document zijn te verkrijgen bij SIKB. Via www.sikb.nl kunt u zich aanmelden voor automatische toezending van mutaties.

Helpdesk/gebruiksaanwijzing

Voor vragen over inhoud en toepassing kunt u terecht bij SIKB: info@SIKB.nl.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
1.1	Doel en onderwerp	5
1.2	Reikwijdte	6
1.3	Status	6
1.4	Leeswijzer	7
2.	Achtergronden en uitgangspunten	8
2.1	Doel van handhaving	8
2.2	Normadressaat	8
2.3	Toezicht op activiteiten door waterschappen en het Rijk	8
2.4	Gedoogbeleid	8
3.	Kwalibo	10
3.1	Situatiebeschrijving	10
3.2	Hoe werkt Kwalibo?	10
3.3	Wet- en regelgeving	13
3.4	Aandachtspunten	13
3.5	Betrokken partijen	23
3.6	Wat kan er misgaan?	23
4.	Lozingen afkomstig van graven in / baggeren van de waterbodem	25
4.1	Situatiebeschrijving	25
4.2	Wet- en regelgeving	25
4.3	Aandachtspunten	27
4.4	Betrokken partijen	28
4.5	Wat kan er misgaan?	28
5.	Lozingen afkomstig van graven in of saneren van de landbodem	31
5.1	Situatiebeschrijving	31
5.2	Wet- en regelgeving	31
5.3	Aandachtspunten	33
5.4	Betrokken partijen	34
5.5	Wat kan er misgaan?	34
6.	Opslag van grond, baggerspecie of bouwstoffen op de waterbodem	38
6.1	Situatiebeschrijving	38
6.2	Wet- en regelgeving	39
6.3	Aandachtspunten	42
6.4	Betrokken partijen	44
6.5	Wat kan er misgaan?	45
7.	Toepassen van bouwstoffen	52
7.1	Situatiebeschrijving	52
7.2	Wet- en regelgeving	53
7.3	Aandachtspunten	55
7.4	Betrokken partijen	67
7.5	Wat kan er misgaan?	68
8.	Toepassen grond en baggerspecie	74
8.1	Situatiebeschrijving	74
8.2	Wet- en regelgeving	75
8.3	Betrokken partijen	82
8.4	Aandachtspunten	83
8.5	Wat kan er misgaan?	91
9.	Aanpalende regelgeving	104

9.1	Beperkingengebiedactiviteit	104
9.2	Ontgroningenactiviteit.....	104
9.3	Transport over water	105
9.4	Sloop van bouwwerken en het storten van afvalstoffen.....	106
Bijlage 1 Begrippen en afkortingen.....		107

1. Inleiding

1.1 Doel en onderwerp

Deze handreiking (verder: de HUM Waterbodembodem) beschrijft een HandhavingsUitvoeringsMethode voor toezicht en handhaving bij lozingsactiviteiten in relatie tot waterbodembodembeheer en de kwaliteitsborging in het waterbodembodembeheer (Kwalibo).

Onder waterbodembodembeheer verstaat deze handreiking het voorkomen van achteruitgang van de milieuhygiënische kwaliteit van de waterbodembodem bij de volgende activiteiten: lozingen in oppervlaktewater afkomstig van graven in de waterbodembodem, lozingen door het ontstaan van een nieuwe waterbodembodem bij projecten en het ontstemen van oevers, lozingen in oppervlaktewater afkomstig van graven in en saneren van de landbodembodem, opslag van grond, baggerspecie en bouwstoffen op de waterbodembodem en het toepassen van bouwstoffen, grond en baggerspecie op de waterbodembodem. De regels voor deze activiteiten staan in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en in de bruidsschat voor de waterschapsverordening. De regels voor Kwalibo staan in het Besluit bodembodemkwaliteit. De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) is hiervoor bevoegd gezag.

Onderscheid waterbodembodem en landbodembodem

Waterbodembodem is de bodembodem van een oppervlaktewaterlichaam. Een oppervlaktewaterlichaam is op grond van de bijlage bij artikel 1.1 van de Omgevingswet: "een samenhangend geheel van vrij aan het aardoppervlak voorkomend water, met de daarin aanwezige stoffen, en de bijbehorende bodembodem en oevers, alsmede flora en fauna". De belangrijkste graadmeter voor de vraag of een water een oppervlaktewaterlichaam is, is of er sprake is (of kan zijn) van een ecosysteem. Dit volgt uit oude jurisprudentie van de Hoge Raad.¹

De waterbodembodem is altijd in waterkwaliteitsbeheer bij het Rijk of het waterschap. De waterbodembodem omvat ook de oever van het oppervlaktewaterlichaam. Verder is van belang er rekening mee te houden dat niet alle watergangen op de legger staan. De bodembodem van oppervlaktewaterlichamen die niet op de legger staan, zijn echter wel waterbodembodem. De landbodembodem is de bodembodem, niet zijnde waterbodembodem.²

Het doel van de HUM Waterbodembodem is het bieden van ondersteuning voor adequaat toezicht door de bevoegde gezagen op de hiervoor genoemde regels.

De HUM Waterbodembodem beschrijft hiertoe de standaardwerkwijze voor de handhaving van de (water)bodemregels van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en de bruidsschat voor de waterschapsverordening. De beschrijving van de standaardwerkwijze laat ruimte voor eigen invulling (binnen de beschikbare beleidsruimte).

De regels in de bruidsschat van de waterschapsverordening zijn in het nieuwe deel van de waterschapsverordening geplaatst. Dit betekent dat deze regels voor onbepaalde tijd gelden. Het waterschap kan deze regels aanpassen, maar dat hoeft niet. Bij het uitvoeren van toezicht op een activiteit binnen de reikwijdte van deze HUM kan de toezichthouder de actuele regels van de waterschapverordening raadplegen via het [omgevingsloket](#).

Deze HUM Waterbodembodem biedt ondersteuning bij:

1. signalering van overtredingen;
2. beëindigen, ongedaan maken of terugdraaien van een overtreding;
3. samenwerking tussen de verschillende bevoegde overheden;
4. het bieden van een naslagwerk voor zowel bestuursrechtelijke als strafrechtelijke handhaving op basis van de regels voor (water)bodembeheer (zoals omschreven in deze paragraaf) in het Besluit activiteiten leefomgeving en de bruidsschat voor de waterschapsverordening.

¹ ABRvS 18 november 2015, ECLI:NL:RVS:2015:3533 en ABRvS 13 mei 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1530.

² In sommige gevallen is er geen sprake van een waterbodembodem, bijvoorbeeld bij een zaksloot en een visvijver, tenzij deze op de legger staan.

Deze HUM Waterbodem is bedoeld voor iedereen die vanuit de bestuursrechtelijke of strafrechtelijke handhaving betrokken is bij het toezicht op de naleving van de regels en op de handhaving van de regels over (lozings)activiteiten op het gebied van waterbodem en het kwalibostelsel (stelsel van kwaliteitsborging op basis van een erkenningsverplichting voor uitvoerende bedrijven of medewerkers).

1.2 Reikwijdte

De HUM Waterbodem heeft betrekking op het stelsel voor het omgevingsrecht, zoals dat vanaf de inwerkingtreding van de Omgevingswet geldt.

In deze HUM komen de volgende activiteiten aan bod:

- lozingen in oppervlaktewater afkomstig van graven in de waterbodem (daarmee wordt ook baggeren van de waterbodem bedoeld);
- lozingen van grondwater in oppervlaktewater, afkomstig van graven in en saneren van de landbodem;
- opslaan van grond, baggerspecie en bouwstoffen op de waterbodem (in een oppervlaktewaterlichaam);
- toepassen van bouwstoffen op of in de waterbodem;
- toepassen van grond en baggerspecie op of in de waterbodem.

Deze activiteiten vallen onder de kwaliteitsborging in het bodembeheer (Kwalibo), met uitzondering van:

- lozingen in oppervlaktewater afkomstig van graven in de waterbodem bij een baggerwerk van minder dan 1000 m³ ingedeeld in de bodemkwaliteitsklasse sterk verontreinigd, en
- lozingen in oppervlaktewater afkomstig van saneren van de landbodem.

De reikwijdte van Kwalibo is echter breder. Kwalibo geldt bijvoorbeeld ook voor bodembeschermende voorzieningen en bodemenergiesystemen. In deze HUM komt Kwalibo alleen aan bod voor de bovengenoemde activiteiten.

De HUM Waterbodem is niet van toepassing op de volgende onderwerpen:

- Graven in de waterbodem, hiermee wordt de beperkingengebiedactiviteit bedoeld (niet de lozingsactiviteit). In hoofdstuk 9 wordt wel kort ingegaan op de beperkingengebiedactiviteit.
- Transport over water, hiermee wordt bedoeld op de afvalregelgeving. Ook deze activiteit valt buiten het toepassingsbereik van deze HUM, maar wordt wel kort aangestipt in hoofdstuk 9. Lozingen tijdens transport worden wel behandeld in deze HUM.
- Graven in en saneren van de landbodem, opslag en toepassen op de landbodem. Hiervoor is een afzonderlijke HUM Bodembeheer beschikbaar.
- Situaties die onder het overgangsrecht van de Invoeringswet Omgevingswet vallen. Zie voor een toelichting hierop <https://iplo.nl/thema/bodem/regelgeving/overgangsrecht/lopende-saneringen/>. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van de oude HUM Wet bodembescherming en de oude HUM Besluit bodemkwaliteit.
- Overige situaties die onder het overgangsrecht van het Besluit bodemkwaliteit vallen. Zie voor een toelichting hierop en het overgangsrecht voor IBC-locaties [Overgangsrecht Besluit bodemkwaliteit | Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](#).

1.3 Status

De HUM Waterbodem is een handreiking voor bevoegde gezagen. Deze HUM Waterbodem is geen regelgeving en bindt bevoegd gezagen en initiatiefnemers en uitvoerende bedrijven dus niet in juridische zin. De grond voor eventuele handhavingsmaatregelen door bevoegde gezagen is de regelgeving die in deze HUM Waterbodem wordt beschreven; de HUM Waterbodem zelf kan niet als grond voor handhaving worden gebruikt.

Het Centraal College van Deskundigen (CCvD) Bodembeheer heeft op <datum> ingestemd met deze versie van dit document, dat vervolgens door het bestuur van SIKB is vastgesteld. Deze versie van dit document treedt in werking op <datum>. Dit is de eerste versie van de HUM Waterbodem.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat in op achtergronden en uitgangspunten van de HUM Waterbodem.

Hoofdstuk 3 behandelt de regels voor de kwaliteitsborging (Kwalibo) die relevant zijn voor de (lozings)activiteiten zoals benoemd in paragraaf 1.2. Het toezicht op de naleving van deze regels en de handhaving ervan ligt ten eerste bij de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), maar waterschappen en Rijkswaterstaat hebben een belangrijke rol als “ogen in het veld” en kunnen bij een vermoeden van een overtreding van de Kwalibo-regels een bodemsignaal aan de ILT geven.

De hoofdstukken 4 tot en met 8 gaan achtereenvolgens in op de verschillende activiteiten met betrekking tot oppervlaktewaterlichamen / de waterbodem.

De hoofdstukken 4 tot en met 8 zijn onderverdeeld in de volgende paragrafen:

- Situatiebeschrijving
- Wet- en regelgeving
- Aandachtspunten
- Betrokken partijen
- Wat kan er misgaan? Dit zijn voorbeelden, andere afwijkingen zijn mogelijk.

In hoofdstuk 9 wordt ten slotte nog een korte beschrijving gegeven van de regels over een aantal aanpalende activiteiten: beperkingengebiedactiviteiten, ontgrondingenactiviteiten, transport over water en sloop van bouwwerken en het storten van afvalstoffen.

Ieder hoofdstuk is in principe zelfstandig leesbaar. Het aantal verwijzingen is hierdoor beperkt. Dit leidt soms wel tot dubbelingen in de tekst van de verschillende hoofdstukken, hetgeen opvalt als de HUM in zijn geheel wordt doorgenomen.

2. Achtergronden en uitgangspunten

2.1 Doel van handhaving

Handhaving omvat de activiteiten van de overheid om te zorgen voor naleving van wetten en regels. Net als onder het oude recht heeft de overheid onder de Omgevingswet zowel de beschikking over bestuursrechtelijke handhavingsinstrumenten (zoals de last onder dwangsom en last onder bestuursdwang) als strafrechtelijke handhavingsinstrumenten (sancties met toepassing van de Wet op de economische delicten). Zowel de regels van het Bal als de regels van de waterschapsverordening zijn strafrechtelijk handhaafbaar met de Wet op de economische delicten.

Om uit het oogpunt van rechtsgelijkheid uitvoering te geven aan de beginselplicht tot handhaven, is de Landelijke Handhavingsstrategie opgesteld. Deze borgt dat passend wordt opgetreden bij iedere bevinding, in vergelijkbare situaties vergelijkbare keuzes worden gemaakt en interventies op vergelijkbare wijze worden gekozen en toegepast, landsbreed door het bevoegd gezag / de waterbeheerders, de omgevingsdiensten, landelijke inspecties, politie en het Openbaar Ministerie.

2.2 Normadressaat

In de nota van toelichting bij artikel 2.10 (normadressaat) van het Bal staat dat de eigenaar of initiatiefnemer als eerste verantwoordelijk is voor de naleving van de algemene regels. Diegene moet er ook voor zorgen dat de aannemers of bedrijven die voor haar of hem werkzaamheden verrichten, zich aan de regels over de activiteit houden. De initiatiefnemer kan dus ook worden aangesproken op de overtredingen die worden begaan door die aannemers of bedrijven. Andersom kan, op basis van de standaard jurisprudentie van de Raad van State, iedereen worden aangesproken die het in zijn macht heeft om een einde te maken aan de overtreding. Op grond daarvan kan een aannemer of bedrijf die in opdracht van de initiatiefnemer werkt ook rechtstreeks worden aangesproken op de overtredingen die diegene pleegt.

Via het Omgevingsloket kan de initiatiefnemer [een persoon of organisatie machtigen](#) om meldingen en informatie in te dienen namens de initiatiefnemer. Machtigen heeft geen gevolgen voor de normadressaat.

2.3 Toezicht op activiteiten door waterschappen en het Rijk

Uitgangspunt van deze HUM Waterbodem is dat het niet uitmaakt of er op de eigen organisatie of op een externe organisatie wordt toegezien. Bij toezicht op de eigen organisatie is het van belang dat er voldoende onafhankelijkheid bestaat tussen het toezicht en de uitvoering. Ook moet maximale transparantie worden gegeven over de resultaten van het toezicht. Iedere handhavingsorganisatie moet beleid hebben geformuleerd over toezicht op de eigen organisatie. In afdeling 13.2 van het Omgevingsbesluit is regelgeving opgenomen over kwaliteitsbevordering en afstemming met betrekking tot uitvoering en handhaving.

2.4 Gedoogbeleid

Bestuursorganen zijn op grond van hoofdstuk 18 van de Omgevingswet en hoofdstuk 1 van het Omgevingsbesluit verplicht om een gedoogbeleid vast te stellen.

Volgens jurisprudentie van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft een bestuursorgaan een beginselplicht tot handhaven. Deze plicht hoeft niet te worden nageleefd als er sprake is van bijzondere omstandigheden. Dit is het geval als er een concreet zicht op legalisatie bestaat of als handhavend optreden zodanig onevenwichtig is in verhouding tot de daarmee te dienen belangen dat van optreden in het concrete geval moet worden afgezien.

In hun brieven van 28 mei 1990 en 10 oktober 1991 hebben de ministers van VROM en V&W het gedoogbeleid voor de milieuhandhaving aan striktere voorwaarden verbonden. In 1996 verscheen er

een nota van de Minister van Justitie waarin grenzen aan het gedogen in het algemeen zijn gesteld. De minister heeft de volgende voorwaarden aan het gedogen gesteld:

- handhaving zou leiden tot aparte onbillijkheden in overmachts- en overgangssituaties (uitzicht op legalisatie);
- het beleid is evident beter gediend met gedogen en dit zwaardere belang rechtvaardigt het gedogen;
- het gedogen moet in omvang en tijd beperkt zijn.

In het Europese recht bestaat weinig ruimte voor gedogen. Gedogen kan alleen expliciet en na zorgvuldige belangenafweging plaatsvinden; er is een expliciet, dus schriftelijk gedoogbesluit voor nodig en verder moet dat besluit na een zorgvuldige en gemotiveerde belangenafweging worden genomen. Een voorbehoud kan gelden wanneer derden bezwaar aantekenen. Er dient controle plaats te vinden op de gedoogde activiteiten. Voor passief/stilzwijgend gedogen is binnen Europese kaders in ieder geval geen plaats.

Een (gedoog-)besluit houdt de beslissing in om onder voorwaarden in bijzondere gevallen af te zien van effectuering van een handhavingsbesluit en wordt beschouwd als een besluit in de zin van de Awb, waartegen belanghebbenden bezwaar kunnen maken en beroep kunnen instellen. Een weigering om te gedogen is geen besluit in de zin van de Awb. Men zal dan eerst een overtreding moeten begaan om in het kader van het beroep tegen het handhavingsbesluit de zaak aan de rechter te kunnen voorleggen.

3. Kwalibo

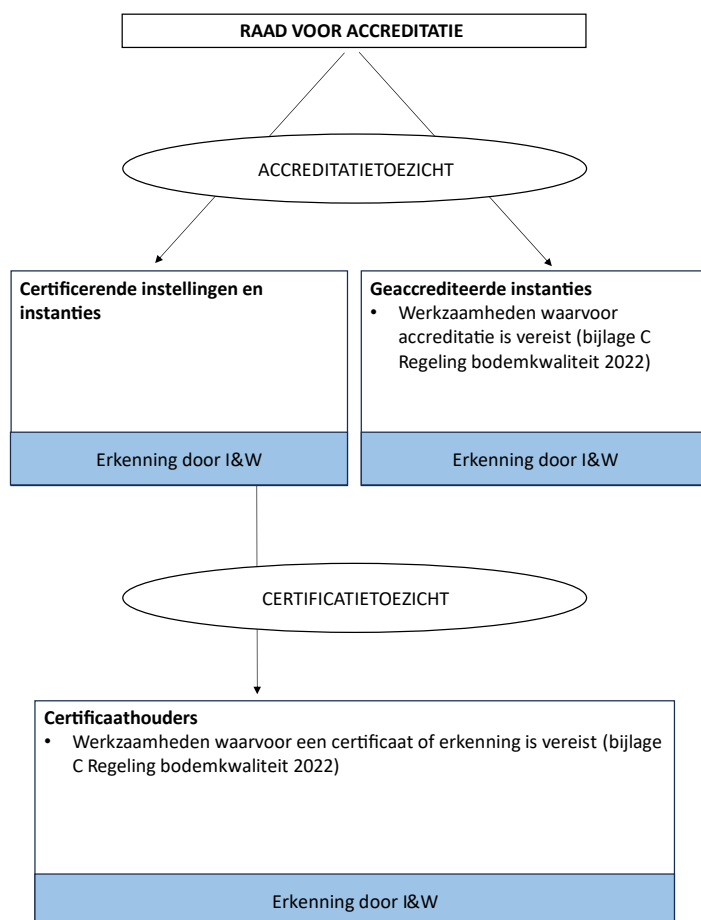
3.1 Situatiebeschrijving

Kwalibo (kwaliteitsborging in het bodembeheer) geeft regels voor de uitvoering van werkzaamheden in de bodem- en bouwstoffensector en stelt eisen aan de uitvoerders. Het doel van Kwalibo is het vergroten van de kwaliteit en de betrouwbaarheid van het werk van bodemintermediairs. De kwaliteitseisen zijn per werkzaamheid vastgelegd in beoordelingsrichtlijnen, protocollen en andere documenten. Met een certificaat moeten de erkende bedrijven of instellingen aantonen dat hun organisatie aan die kwaliteitseisen voldoet. Daarnaast moet een bedrijf of instelling door de rijksoverheid erkend zijn om een bepaalde werkzaamheid te mogen uitvoeren. Voor een aantal specifieke werkzaamheden geldt in aanvulling hierop een verplichting tot persoonsregistratie.

3.2 Hoe werkt Kwalibo?

Bij ministeriële regeling (in art. 2.1 en bijlage C Regeling bodemkwaliteit 2022) zijn de werkzaamheden aangewezen die worden uitgevoerd met betrekking tot (water)bodem, grond, baggerspecie of bouwstoffen. Daarnaast zijn werkzaamheden aangewezen die worden uitgevoerd door de zogenoemde conformiteitsverklarende instellingen (inspectie-instellingen en certificeringsinstellingen) die door de minister moeten worden aangewezen of erkend. Deze erkenning kan alleen worden verkregen als de betreffende persoon of instelling is gecertificeerd of geaccrediteerd. Dit betekent dus dat er sprake moet zijn van kwaliteitsborging. Dit systeem is in figuur 3.1 weergegeven.

Figuur 3.1: Certificering en toezicht

Tabel 1 somt de werkzaamheden op waarvoor de verplichting tot erkenning geldt die van belang zijn voor de lozingsactiviteiten die uitgewerkt zijn in deze HUM Waterbodem. Daarbij is de volgorde van de Regeling bodemkwaliteit 2022 aangehouden. De meest actuele stand van zaken staat op de site van het [Informatiepunt Leefomgeving](#). Op de site [Erkenningen zoeken](#) staat of een instelling erkend is en of een persoon eventueel geregistreerd is voor een bepaalde werkzaamheid of de benodigde normdocumenten.

Tabel 1 Werkzaamheden onder Kwalibo

Werkzaamheden	Verplichtingen			Bevoegd gezag
	Erkenning	Persoonsregistratie	Functiescheiding	
Verlenen van een productcertificaat voor het produceren van producten op grond van een nationale BRL.	x		Extern (artikel 17 lid 2 Bbk)	De ILT is het bevoegd gezag voor het toezicht op en de handhaving van een overtreding door certificerende instellingen. De waterbeheerder is ook bevoegd voor toezicht, maar niet voor handhaving. De waterbeheerder meldt een mogelijke overtreding door een certificerende instelling bij de ILT.
Analyse van bouwstoffen, grond of baggerspecie ter voldoening aan een verplichting die geldt bij of krachtens het Bbk.	x		Intern (artikel 17 lid 1 Bbk)	De waterbeheerder is bevoegd om toezicht te houden bij toepassing in oppervlaktewater. De waterbeheerder meldt een mogelijke overtreding bij de ILT.
Analyse voor milieuhygiënisch bodemonderzoek, bij een verkennend onderzoek, een nader onderzoek of een vergelijkbaar onderzoek van de bodem, dan wel bij een onderzoek in het kader van een ingreep in de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam.*	x		Intern (artikel 17 lid 1 Bbk)	De waterbeheerder is bevoegd om toezicht te houden bij een ingreep in de waterbodem. De waterbeheerder meldt een mogelijke overtreding bij de ILT.
Certificeren van personen voor werkzaamheden die in de uitoefening van een bedrijf worden uitgevoerd.	x		Extern (artikel 17 lid 2 Bbk)	De waterbeheerder is bevoegd om toezicht te houden. De waterbeheerder meldt de mogelijke overtreding bij de ILT.
Milieukundige begeleiding** die bestaat uit processturing en verificatie bij het uitvoeren van herstel van de waterbodem zoals bedoeld in (1) artikel 5.6 van het Besluit activiteiten leefomgeving, (2) op basis van de zorgplichten of (3) naar aanleiding van een ongewoon voorval. Voor het uitvoeren van deze werkzaamheid is geen erkenning bodemkwaliteit vereist als sprake is van een ongewoon voorval op of in de bodem of in een oppervlaktewaterlichaam als bedoeld in afdeling 19.1 Omgevingswet en onverwijld handelen noodzakelijk is.	x	x	Intern (artikel 17 lid 1 Bbk)	De waterbeheerder is bevoegd om toezicht te houden bij herstel van de waterbodem. Voor de activiteiten die opgenomen zijn in het Bal is de waterbeheerder ook bevoegd om te handhaven. De waterbeheerder meldt de (mogelijke) overtreding bij de ILT.
Milieukundige begeleiding** die bestaat uit processturing bij het uitvoeren van een ingreep zijnde een baggerwerk of	x	x	Intern (artikel 17 lid 1 Bbk)	De waterbeheerder is bevoegd om toezicht te houden. De waterbeheerder

Werkzaamheden	Verplichtingen			Bevoegd gezag
	Erkenning	Persoonsregistratie	Functiescheiding	
onderhoudswerk met een omvang van tenminste 1.000 m ³ , in de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam die is ingedeeld in de bodemkwaliteitsklasse 'sterk verontreinigd'.				meldt de mogelijke overtreding bij de ILT.
Milieukundige begeleiding** die bestaat uit processturing en verificatie bij de uitvoering van een spoedeisende waterbodemsanering die op grond van overgangsrecht wordt uitgevoerd onder de Wet bodembescherming zoals die luidde voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Waterwet.	x	x	Intern (artikel 17 lid 1 Bbk)	De waterbeheerder is bevoegd om toezicht te houden. De waterbeheerder meldt de mogelijke overtreding bij de ILT.
Monsterneming bij partijkeuringen ter voldoening aan een verplichting die geldt bij of krachtens het Bbk.	x	x	Intern (artikel 17 lid 1 Bbk)	De waterbeheerder is bevoegd om toezicht te houden bij toepassingen in oppervlaktewater. De waterbeheerder meldt de mogelijke overtreding bij de ILT.
Produceren van een bepaald producttype van een bouwstof, grond of baggerspecie, waarvoor door een certificerende instelling aan de producent een productcertificaat als bedoeld in categorie 2, is verleend.	x			De waterbeheerder is bevoegd om toezicht te houden bij toepassingen in oppervlaktewater. De waterbeheerder meldt de mogelijke overtreding bij de ILT.
Veldwerk*** Deze werkzaamheid is niet aangewezen voor zover zij uitsluitend in de privésfeer wordt verricht (zoals bij de aankoop/verkoop van een huis), niet wordt verricht om direct of indirect aan een wettelijke verplichting te voldoen en bij het verrichten van de werkzaamheid ook geen andere publieke belangen in het geding zijn.	x	x		De waterbeheerder is bevoegd om toezicht te houden. De waterbeheerder meldt de mogelijke overtreding bij de ILT.
Samenvoegen van verschillende partijen grond of baggerspecie in de zin van artikel 4.1255 van het Bal.	x			De waterbeheerder is het bevoegd gezag voor het toezicht op en de handhaving van een overtreding. De waterbeheerder meldt de mogelijke overtreding bij de ILT.

* Hier wordt bedoeld op al het milieuhygiënisch onderzoek.

** Functiescheiding bij milieukundige begeleiding is alleen nodig voor het onderdeel milieukundige verificatie (het vaststellen van het eindresultaat van de sanering). Voor het onderdeel processturing tijdens de sanering is geen functiescheiding vereist.

*** Onder veldwerk wordt hier verstaan: het plaatsen van boringen en peilbuizen voor het nemen van grond- en grondwatermonsters, het nemen van grondwatermonsters of maaiveldinspectie en monsterneming van asbest in de bodem of het uitvoeren van vergelijkbare onderzoeken in de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam.

3.3 Wet- en regelgeving

Kwalibo is een uitwerking van hoofdstuk 11a van de Wet milieubeheer. De kwaliteitsborging in het bodembeheer is geregeld in hoofdstuk 2 van het Bbk en in hoofdstuk 2 van de Regeling bodemkwaliteit 2022. In bijlage C van de Regeling bodemkwaliteit 2022 zijn de werkzaamheden genoemd die onder de erkenningsregeling vallen. Deze werkzaamheden komen regelmatig (gedeeltelijk) overeen met de milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam uit het Bal, zoals ook is aangegeven in tabel 1.

De Inspectie Leefomgeving en Transport is verantwoordelijk voor het toezicht en de handhaving op Kwalibo (art. 18.2a lid 3 Wm).³ De andere bevoegde gezagen hebben een rol als ketenpartner voor het toezicht op Kwalibo (zie par. 3.4). Het is van belang dat deze constatering van overtredingen worden gemeld aan de overtreder, aan het toezichtloket via een bodemsignaal⁴ ([Bodemtoezicht | Inspectie Leefomgeving en Transport \(ILT\) \(ilent.nl\)](#)) en, indien ILT vaststelt dat sprake is van een overtreding, aan de certificerende instelling van het erkende bedrijf. Zo worden deze instanties in de gelegenheid gesteld om hun taken adequaat uit te voeren. Zie voor meer informatie de [website van het ILT](#).

3.4 Aandachtspunten

Gaat het om een activiteit die een erkende werkzaamheid is?

Niet alle werkzaamheden met betrekking tot de bodem zijn erkende werkzaamheden. Daarom moet worden nagegaan of de werkzaamheid vermeld is in Bijlage C van de Regeling bodemkwaliteit 2022. Zo ja, dan is er sprake van een erkende werkzaamheid.

De juiste organisatie?

De erkenning vermeldt de werkzaamheden en de vestigingsplaats(en) waarvoor de erkenning is afgegeven. Een erkenning kan worden verleend aan organisaties of aan rechtspersonen. Een organisatie kan meerdere vestigingen hebben. De praktijk heeft geleerd dat werkzaamheden soms worden uitgevoerd vanuit vestigingen waarvoor geen erkenning is afgegeven. Bij controle op erkenning moet er dan ook op worden gelet dat hier sprake is van de juiste vestiging. Als de erkenning betrekking heeft op werkzaamheden die zijn aangewezen in art. 2.4 en Bijlage C van de Regeling bodemkwaliteit 2022 vermeldt de erkenning ook de natuurlijke personen die werkzaam zijn voor de erkende persoon of organisatie.

Erkend op het juiste moment?

Controle op Kwalibo vindt vaak plaats nadat werkzaamheden zijn verricht. Het is van belang om op een dergelijk moment te controleren of degene die de werkzaamheden heeft uitgevoerd op het moment van uitvoeren erkend was. Daarvoor kan op de site van Rijkswaterstaat via [Erkenningen zoeken](#) o.a. op historie worden gezocht. Gegevens over erkende organisaties van meer dan 5 jaar geleden, zijn opvraagbaar via de helpdesk van het [Informatiepunt Leefomgeving](#). Hiermee kan worden gecontroleerd of de intermediair op het moment dat de werkzaamheden werden verricht erkend was en, indien vereist, of de persoon geregistreerd was.

Uitzonderingen

Het verbod om een werkzaamheid uit te voeren zonder een verleende erkenning bodemkwaliteit uit artikel 15, eerste en tweede lid, van het Bbk is niet van toepassing wanneer de werkzaamheid bij (hoge) uitzondering wordt uitgevoerd voor het verkrijgen van een certificaat of accreditatie.⁵ Een werk kan bijvoorbeeld worden uitgevoerd in verband met een toelatingsaudit, dit zou aangetoond kunnen worden door een contract met de CI of een auditverslag. Daarnaast is voor een aantal

³ Overigens is bij baggeren handhaving vaak alleen mogelijk als er een melding komt. Zonder melding is men immers niet op de hoogte van het baggeren.

⁴ Lokale toezichthouders, bedrijven en burgers kunnen signalen indienen over mogelijke overtredingen waar de ILT als toezichthouder verantwoordelijk voor is.

⁵ Artikel 15, derde lid Bbk.

werkzaamheden een uitzondering opgenomen in de Regeling bodemkwaliteit 2022 voor de erkenningsplicht.⁶

Dit is het geval wanneer er sprake is van een ongewoon voorval als bedoeld in afdeling 19.1 Omgevingswet *en* onverwijld handelen nodig is. Er is sprake van onverwijld handelen als binnen één werkdag handelen noodzakelijk is.⁷ In de Omgevingswet is een ongewoon voorval gedefinieerd als “gebeurtenis, ongeacht de oorzaak daarvan, die afwijkt van het normale verloop van een activiteit, zoals een storing, ongeluk, calamiteit, waardoor significante nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving ontstaan of dreigen te ontstaan, waaronder:

- a. een geval van een inbreuk op vergunningsvoorwaarden als bedoeld in artikel 8 van de Richtlijn industriële emissies; of
- b. een zwaar ongeval als bedoeld in artikel 3, onderdeel 13, van de Seveso-richtlijn.

Wanneer het noodzakelijk is om onverwijld te handelen, mogen een tweetal werkzaamheden zonder erkenning worden uitgevoerd. Deze uitzondering is opgenomen in Bijlage C van de Regeling Bodemkwaliteit 2022 voor de volgende werkzaamheden:

- a. processturing en verificatie bij het uitvoeren van herstel van de waterbodemkwaliteit zoals bedoeld in (1) artikel 5.6 van het Besluit activiteiten leefomgeving, (2) op basis van de zorgplichten of (3) naar aanleiding van een ongewoon voorval.
- b. het uitvoeren van herstel van de waterbodem en bodemkwaliteit zoals bedoeld in (1) artikel 5.6 van het Besluit activiteiten leefomgeving, (2) op basis van de zorgplichten of (3) naar aanleiding van een ongewoon voorval.

Op basis van afdeling 19.1 van de Omgevingswet moet het bevoegd gezag geïnformeerd worden over het ongewone voorval. Daarnaast moet dit bevoegd gezag de informatie doormelden aan onder andere de burgemeester van de gemeente waar het voorval zich voordoet, de beheerder van het oppervlaktewaterlichaam en de ILT.⁸

Werkzaamheden die op een later moment plaatsvinden (na het “beredderen”) moeten wel met de juiste erkenning plaatsvinden. Daarnaast moet bij een ongewoon voorval in bepaalde gevallen wel gecontroleerd worden of de verontreiniging zoveel als mogelijk verwijderd is. Dit kan door middel van milieukundige verificatie of door middel van een waterbodemonderzoek. Ook deze werkzaamheden vallen onder de erkenningsplicht.

Toezichtvragen

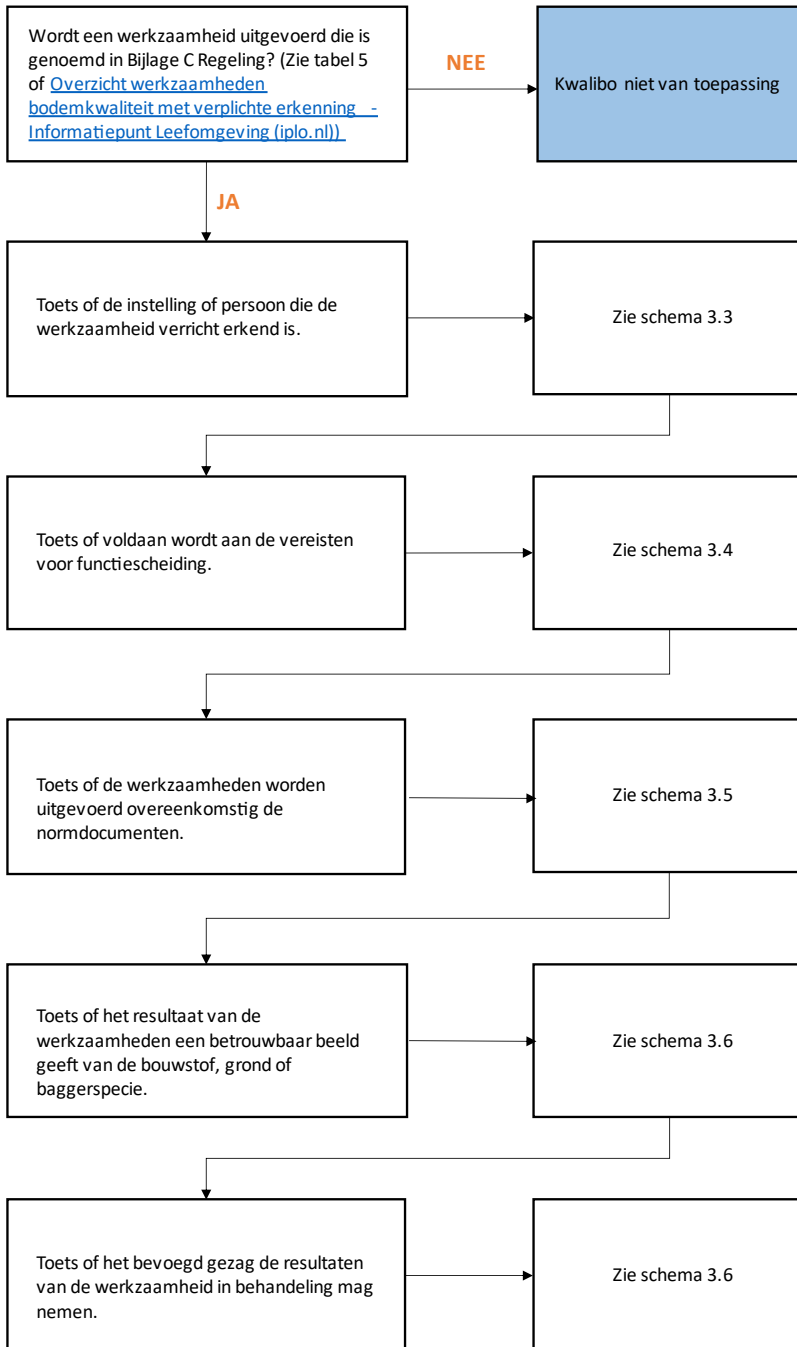
In de schema's 3.2 t/m 3.6 zijn de verschillende Kwalibo-bepalingen uitgewerkt.

⁶ Artikel 2.2 en Bijlage C Regeling bodemkwaliteit 2022.

⁷ Stb. 2023, 1338, p. 382.

⁸ Artikel 19.3 Omgevingswet.

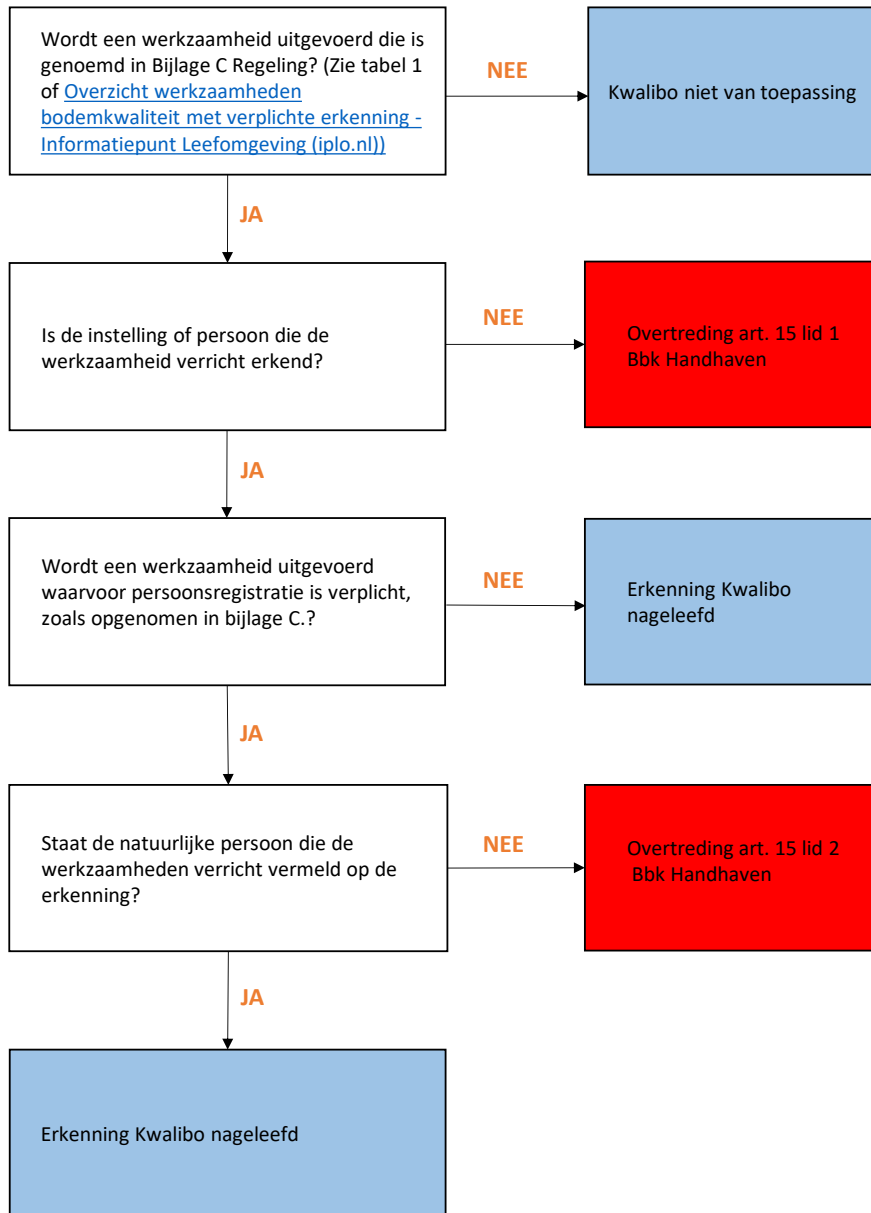
Schema 3.2: Overzicht toezichtvragen Kwalibo

Erkenning Kwalibo

Basis van Kwalibo is de verplichting om erkend te zijn bij het uitvoeren van aangewezen werkzaamheden.

Schema 3.3: Erkenning Kwalibo

Handhaven:

- Het bevoegde gezag waarschuwt de Inspectie Leefomgeving en Transport. Zij kan alleen zelf bestuursrechtelijk optreden wanneer er een overtreding is van het Bal. Dat is bij Kwalibo het geval wanneer er een rechtstreekse verplichting in het Bal is opgenomen om volgens de erkenning te werken. In de andere gevallen is de Inspectie Leefomgeving en Transport bevoegd tot optreden. De handhaving vanuit de waterbeheerder zal voornamelijk gericht zijn tot de initiatiefnemer en mogelijk tot de erkende bodemintermediair. De ILT richt zich tot de erkende bodemintermediair, tenzij er sprake is van eigen werken door de waterbeheerder.

- Op basis van de gevolgen van de overtreding voor de fysieke leefomgeving (van nihil tot aanzienlijk en/of onomkeerbaar) en het gedrag van de overtreder (van goedwillend en proactief tot crimineel) kunnen keuzes in de handhaving gemaakt worden.⁹ Het bevoegd gezag (waterbeheerder of ILT) kan overgaan tot handhaving. Opties van interventie zijn:
 - o Aanspreken en informeren;
 - o Bestuurlijk gesprek en waarschuwen;
 - o LOD/LOB (incl. tijdelijk stilleggen) en verscherpt toezicht;
 - o Bestuurlijke boete (indien mogelijk);
 - o Een proces-verbaal opmaken en strafrechtelijk vervolgen.
- De plicht tot erkenning geldt niet voor zover de werkzaamheid wordt uitgevoerd voor het verkrijgen van een certificaat of een accreditatie. Dit moet dan natuurlijk wel vooraf duidelijk zijn en zijn vastgelegd.¹⁰ Bijvoorbeeld in een overeenkomst met de certificerende instelling.

De hiervoor geschetste bepalingen zijn essentieel voor Kwalibo. Daarom moet tegen ieder geval van overtreding van deze bepaling worden opgetreden. Voor het lokaal bevoegd gezag betekent dit dat het van belang is dat zij constatering meldt via een Bodemsignaal aan het toezichtloket van de ILT ([Bodemtoezicht | Inspectie Leefomgeving en Transport \(ILT\) \(ilent.nl\)](https://www.ilent.nl)).

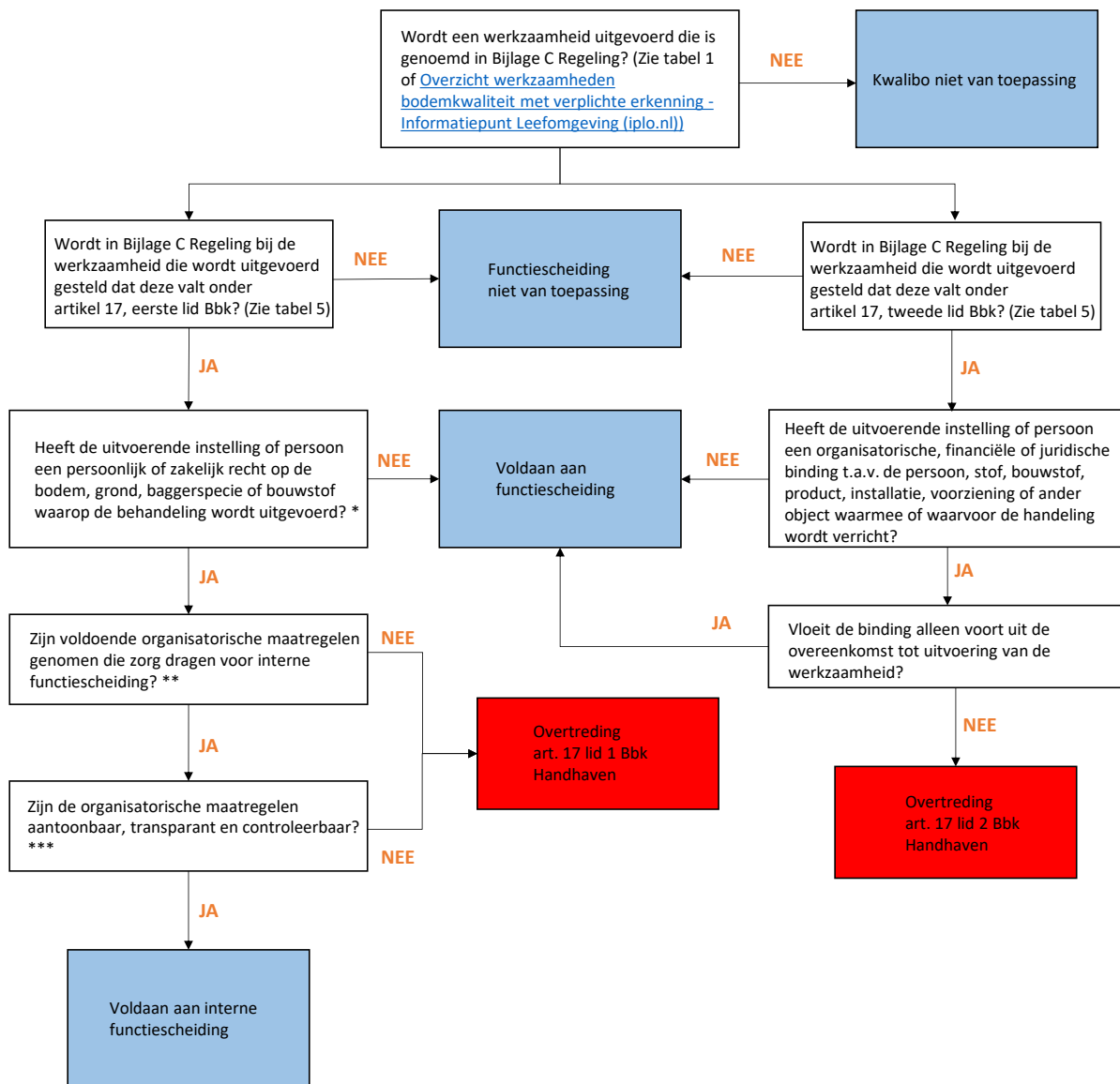
Interne of externe functiescheiding Kwalibo

Een vermenging van functies en belangen (dubbele petten) vormt een gelegenheidsstructuur voor regelovertradingen. Daarom verplicht art. 17 Bbk voor een aantal genoemde werkzaamheden tot interne of externe functiescheiding. In schema 3.4 is een vragenboom opgenomen voor het toepassen van functiescheiding, let op dat in dit schema beide sporen doorlopen moeten worden.

⁹ Zie [Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht](#) (LHSO), 12 oktober 2022.

¹⁰ Artikel 15, derde lid Bbk.

Schema 3.4: Functiescheiding

* Persoonlijke rechten zijn bijvoorbeeld huurrechten. Bij zakelijke rechten kan worden gedacht aan eigendomsrechten, erfpacht en recht van opstal.

** Er is sprake van voldoende organisatorische maatregelen als ervoor zorg wordt gedragen dat de werkzaamheid uitsluitend wordt verricht door een onderdeel van de organisatie dat of een persoon die:

- geen financieel belang heeft bij de uitkomst van de werkzaamheid, en
- onder een andere bestuurlijke verantwoordelijkheid valt dan degene die een persoonlijk of zakelijk recht heeft op de bodem, grond, baggerspecie of bouwstof, en
- onder de directe aansturing van een andere leidinggevende valt dan degene die een persoonlijk of zakelijk recht heeft op de bodem, grond, baggerspecie of bouwstof.

*** Degene die kiest voor deze uitzondering moet aantonen dat hij aan de genoemde voorwaarden voldoet. De organisatorische maatregelen moeten dus goed schriftelijk zijn vastgelegd en zijn

geborgd. Als één en ander staat beschreven in een beoordelingsrichtlijn, protocol of ander normdocument en de desbetreffende rechtspersoon daarvoor is erkend door de minister, dan wordt verondersteld dat aan de voorwaarden wordt voldaan. In dergelijke gevallen biedt de certificatie of accreditatie namelijk voldoende waarborgen voor een onafhankelijke functie-uitoefening.

Handhaven:

- Het bevoegde gezag is bevoegd om toezicht te houden en waarschuwt bij een overtreding de Inspectie Leefomgeving en Transport. De Inspectie Leefomgeving en Transport is bevoegd tot optreden. Op basis van de gevolgen van de overtreding voor de fysieke leefomgeving (van nihil tot aanzienlijk en/of onomkeerbaar) en het gedrag van de overtreder (van goedwillend en proactief tot crimineel) kunnen keuzes in de handhaving gemaakt worden.¹¹ Opties van interventie zijn:
 - o Aanspreken en informeren;
 - o Bestuurlijk gesprek en waarschuwen;
 - o LOD/LOB (incl. tijdelijk stilleggen) en verscherpt toezicht;
 - o Bestuurlijke boete (indien mogelijk);
 - o Een proces-verbaal opmaken en strafrechtelijk vervolgen.

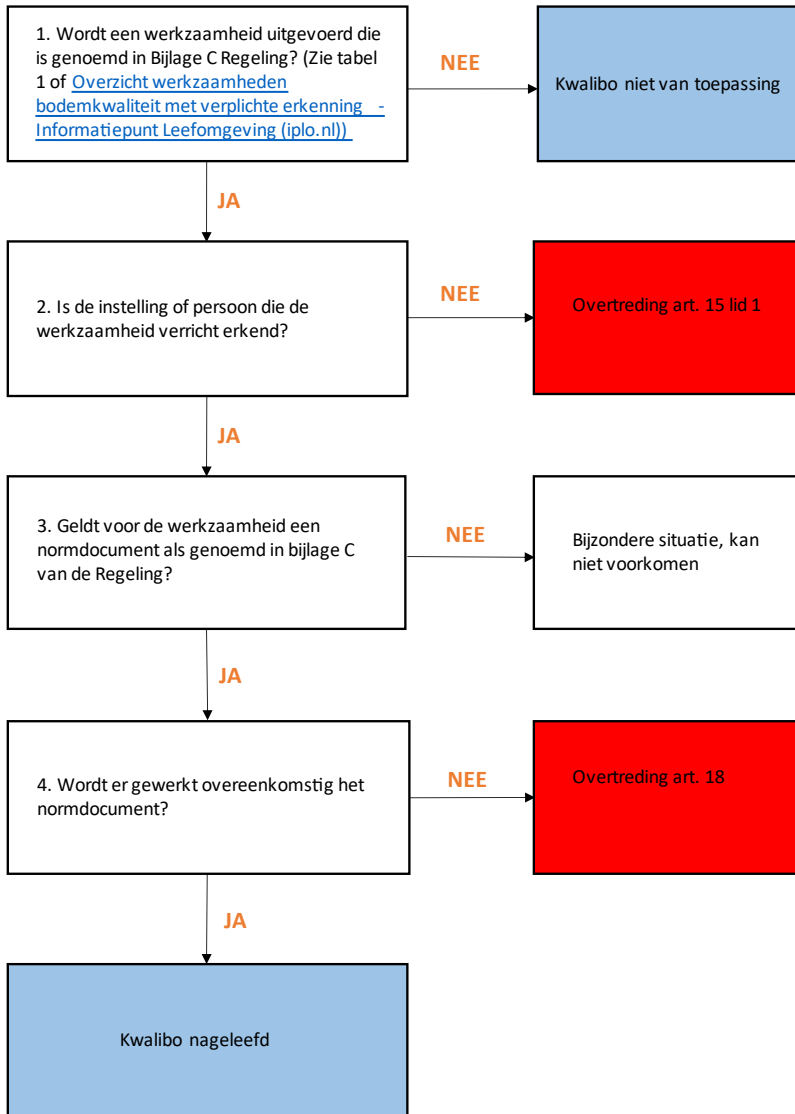
Het voldoen aan de functiescheiding kan met name administratief worden gecontroleerd door het opvragen van bedrijfsgegevens via de Kamer van Koophandel en het controleren van interne bedrijfsgegevens zoals organisatorische maatregelen. De aannemer is verantwoordelijk om de functiescheiding aan te tonen op verzoek van de toezichthouder.

Normdocumenten

In artikel 18 van het Bbk is de verplichting opgenomen voor erkende personen of instellingen om de werkzaamheden in overeenstemming met de vastgestelde normdocumenten uit te voeren. Voor iedere categorie werkzaamheden zijn normdocumenten (meestal BRL-en) vastgesteld. Deze zijn vaak nog nader geconcretiseerd (meestal in protocollen). Deze normdocumenten (BRL-en, protocollen, enzovoort) zijn genoemd in Bijlage C van de Regeling bodemkwaliteit 2022. En zie: [Overzicht werkzaamheden bodemkwaliteit met verplichte erkenning - Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](#). Bij SIKB is een groot deel van de BRL-en voor bodembeheer te vinden ([www.sikb.nl](#)). Daarnaast zijn verschillende BRL-en, die relevant zijn voor de milieubelastende activiteiten in deze HUM Waterbodem, in beheer bij [KIWA](#) (BRL-en voor bouwstoffen), [Stichting Kwaliteitsborging Recyclinggranulaten](#) en [SGS Intron](#).

¹¹ Zie [Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht \(LHSO\)](#), 12 oktober 2022.

Schema 3.5: Normdocumenten

Handhaven:

- Het bevoegde gezag waarschuwt de Inspectie Leefomgeving en Transport en kan zelf optreden, mits er een overtreding is van het Bal. Dat is bij Kwalibo het geval wanneer er een rechtstreekse verplichting in het Bal is opgenomen om met erkenning te werken. De Inspectie Leefomgeving en Transport is bevoegd tot optreden.
- Op basis van de gevolgen van de overtreding voor de fysieke leefomgeving (van nihil tot aanzienlijk en/of onomkeerbaar) en het gedrag van de overtreder (van goedwillend en proactief tot crimineel) kunnen keuzes in de handhaving gemaakt worden.¹² Opties van interventie zijn:
 - o Aanspreken en informeren;
 - o Bestuurlijk gesprek en waarschuwen;
 - o LOD/LOB (incl. tijdelijk stilleggen) en verscherpt toezicht;
 - o Bestuurlijke boete (indien mogelijk);
 - o Een proces-verbaal opmaken en strafrechtelijk vervolgen.

¹² Zie [Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht \(LHSO\)](#), 12 oktober 2022.

Het verbod om te werken in strijd met een vastgesteld normdocument geldt niet voor zover het afwijken van het normdocument bij wettelijk voorschrift is toegestaan.¹³ De mogelijkheid tot afwijken moet dan wel expliciet in het normdocument zijn opgenomen.

De eisen in de normdocumenten, waaronder ook bijlage D bij de Regeling bodemkwaliteit 2022, zijn gebaseerd op 'best practices' en beste beschikbare technieken. Bij de uitvoering van werkzaamheden ontstaan soms interpretatieverschillen over de teksten uit deze normdocumenten. Daarom is een [loket](#) voor interpretatieverschillen van Kwalibo opgericht voor vragen. Bevoegde gezagen en andere partijen moeten zich conformeren aan de antwoorden van het loket.

Voorbeeld

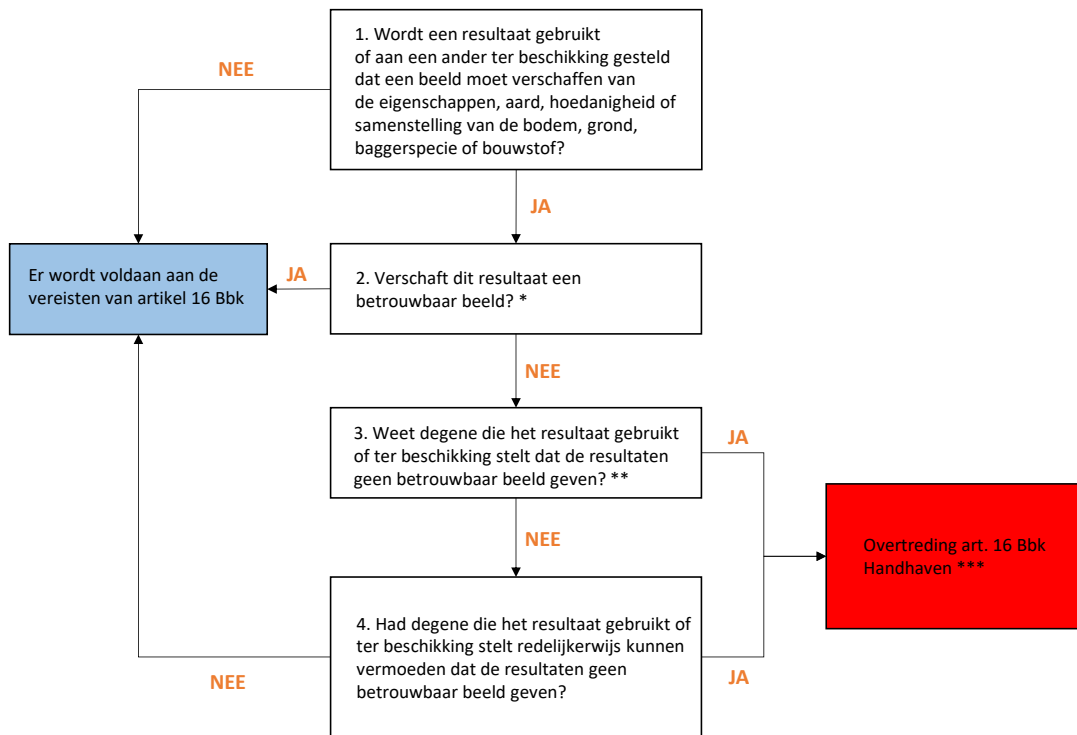
Als er bij het uitvoeren van een partijkeuring niet volgens het normdocument is gewerkt, dan kan dat reden zijn voor het bevoegd gezag om te stellen dat er bij de melding geen milieuverklaring bodemkwaliteit voor de toe te passen partij aanwezig is. Dit is echter volgens het Bal wel verplicht. Het bevoegd gezag richt zich dan tot de initiatiefnemer (degene die toepast) en maakt een melding bij de ILT. De handhaving t.o.v. de organisatie die de partijkeuring heeft uitgevoerd is dan aan de ILT.

Niet betrouwbaar resultaat van een werkzaamheid gebruiken

Op grond van artikel 16 van het Bbk mag een persoon of instelling een resultaat van een werkzaamheid niet gebruiken of aan een ander ter beschikking stellen als hij weet, of had kunnen vermoeden, dat dit resultaat geen betrouwbaar beeld geeft van eigenschappen, aard, hoedanigheid of samenstelling van de bodem, grond, baggerspecie of bouwstof. Daarbij moet rekening worden gehouden met het doel waarvoor het resultaat wordt gebruikt. Resultaten van werkzaamheden zijn bijvoorbeeld een rapport dat is opgesteld naar aanleiding van een uitgevoerd waterbodemonderzoek (zie bijlage D bij de Regeling bodemkwaliteit 2022), een analysecertificaat of een verslag van een uitgevoerde inspectie. Deze resultaten kunnen onder meer worden 'gebruikt' voor het verkrijgen van een vergunning van het bestuursorgaan of als bewijs dat een voorziening voldoet aan de wettelijke eisen. Zie schema 3.6 voor meer informatie.

¹³ Artikel 18, tweede lid Bbk 2022.

Schema 3.6: Gebruik van resultaten

* Om te bewijzen dat een resultaat geen betrouwbaar beeld geeft, moeten de werkelijke eigenschappen, aard, hoedanigheid of samenstelling van de bodem, grond, baggerspecie of bouwstof worden aangetoond. Dit is in zijn algemeenheid alleen mogelijk door fysiek bewijs in de vorm van bemonstering en analyse, opmeting, enz.

** Uit schriftelijke bewijsmiddelen of verklaringen van betrokkenen kan blijken dat de gebruiker van het onbetrouwbare resultaat wist, of redelijkerwijs had kunnen vermoeden, dat het resultaat een onbetrouwbaar beeld geeft.

*** Overtreding van artikel 16 van het Bbk zal vaak ook valsheid in geschrifte (artikel 225 van het Wetboek van Strafrecht) opleveren.

Het verbod in artikel 16 van het Bbk is niet van toepassing wanneer men niet wist of redelijkerwijs niet kon vermoeden dat het resultaat geen betrouwbaar beeld verschaft van de eigenschappen, aard, hoedanigheid of samenstelling van de bodem, grond baggerspecie of bouwstof. Ook kan de organisatie die het veldwerk heeft gedaan niet in elk geval verantwoordelijk worden gehouden. Op het moment dat een aanvrager dit document wil gebruiken voor een melding of een beschikking kan sprake zijn van niet betrouwbare informatie, maar is dat niet verwijtbaar aan de organisatie die het eerdere veldwerk heeft uitgevoerd.

Handhaven:

- Het bevoegde gezag is bevoegd om toezicht te houden en waarschuwt de Inspectie Leefomgeving en Transport, welke bevoegd is tot optreden.

3.5 Betrokken partijen

Bij Kwalibo kunnen de partijen zijn betrokken zoals benoemd in tabel 2.

Tabel 2 Betrokken partijen

Betrokkene	Verantwoordelijkheid
Terreineigenaar	Relevant is het verrichten van vastgestelde werkzaamheden (art. 15/18 Bbk). De terreineigenaar is verantwoordelijk als diegene ook uitvoerder van de werkzaamheden is en als opdrachtgever. Hij is uiteraard ook zelf verantwoordelijk voor het gebruiken van de gegevens die voortvloeien uit de werkzaamheden (art. 16 Bbk of art. 225 WvSr).
Opdrachtgever / Initiatiefnemer	Relevant is het verrichten van vastgestelde werkzaamheden (art. 15/18 Bbk). De opdrachtgever/initiatiefnemer is als eerste verantwoordelijk voor de naleving van de algemene regels. Diegene moet er ook voor zorgen dat de aannemers of bedrijven die voor haar of hem werkzaamheden verrichten, zich aan de regels over de activiteit houden. De initiatiefnemer kan dus ook worden aangesproken op de overtredingen die worden begaan door die aannemers of bedrijven. Verder is de initiatiefnemer uiteraard ook zelf verantwoordelijk voor het gebruiken van de gegevens die voortvloeien uit de werkzaamheden (art. 16 Bbk of art. 225 WvSr).
Uitvoerder	Degene die de vastgestelde werkzaamheden werkelijk uitvoert, is verantwoordelijk voor de erkenning en het werken in overeenstemming met de normdocumenten.
Waterbeheerder	De waterbeheerder is bevoegd voor het toezicht op het verrichten van werkzaamheden in de waterbodem met de vereiste erkenning, maar is niet bevoegd om rechtstreeks op te treden tegen overtredingen.
Inspectie Leefomgeving en Transport	De Inspectie Leefomgeving en Transport is verantwoordelijk voor het toezicht en de handhaving op Kwalibo (art. 18.2a lid 3 Wm).

3.6 Wat kan er misgaan?

In tabel 3 zijn risicovolle situaties genoemd die bij Kwalibo kunnen voorkomen. De Inspectie Leefomgeving en Transport is bevoegd tot optreden.

Het (lokale) bevoegde gezag waarschuwt de Inspectie Leefomgeving en Transport en kan zelf optreden, mits er een overtreding is van het Bal. Dat is bij Kwalibo het geval wanneer er een rechtstreekse verplichting in het Bal is opgenomen om met erkenning te werken.

Op basis van de gevolgen van de overtreding voor de fysieke leefomgeving (van nihil tot aanzienlijk en/of onomkeerbaar) en het gedrag van de overtreder (van goedwillend en proactief tot crimineel) kunnen keuzes in de handhaving gemaakt worden.¹⁴ Opties van interventie zijn:

- o Aanspreken en informeren;
- o Bestuurlijk gesprek en waarschuwen;
- o LOD/LOB (incl. tijdelijk stilleggen) en verscherpt toezicht;
- o Bestuurlijke boete (indien mogelijk);
- o Een proces-verbaal opmaken en strafrechtelijk vervolgen.

Het is aan te raden om te vragen aan degene die het werk heeft uitgevoerd waarom er is afgeweken van de geldende normen. Daarnaast kan overwogen worden om een klacht of melding in te dienen bij het betreffende erkende bedrijf.

¹⁴ Zie [Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht \(LHSO\)](#), 12 oktober 2022.

Tabel 3 Wat kan er misgaan?

Wat kan er misgaan?	Ketenrisico's	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
Werken zonder erkenning.	<p>Er bestaat een kans dat werkzaamheden niet juist/deskundig worden uitgevoerd.</p> <p>Er kan geen gebruik worden gemaakt van de gegevens m.b.t. de resultaten van de werkzaamheden.</p>	<p>Ga na of degene die feitelijk de vastgestelde werkzaamheden verricht, op het moment van uitvoering erkend is voor die werkzaamheden. Deze controle is vaak alleen mogelijk door in het veld te controleren.</p> <p>Controleer de uitvoerende persoon of instelling, zo mogelijk door het vragen/eisen van een identificatie.</p>	Art. 15 Bbk.
De aannemer is erkend maar de onderaannemer die de werkzaamheden verricht is niet erkend.	Zie boven.	<p>Zie boven.</p> <p>Let op: in BRL SIKB 7000 is opgenomen dat wanneer de aannemer het werk <i>volledig</i> uitbesteedt de onderaannemer een procescertificaat nodig heeft op basis van BRL SIKB 7000.</p>	Art. 15 Bbk.
De vereiste functiescheiding ontbreekt.	<p>De onafhankelijkheid van de betrokken persoon of instelling is onvoldoende gegarandeerd.</p> <p>De resultaten van de werkzaamheden zijn daarmee niet aantoonbaar betrouwbaar.</p> <p>De organisatorische maatregelen bij interne functiescheiding voldoen niet aan de eisen.</p>	<p>Controleer de functiescheiding door het vragen van identificatie en via de administratieve gegevens.</p> <p>Controle is dan ook zowel in het veld als administratief noodzakelijk.</p>	Art. 17 Bbk.
De vereiste organisatorische maatregelen voldoen niet aan de eisen.	Zie boven.	Controleer de maatregelen zowel administratief en door het afnemen van interviews met medewerkers.	Art. 17 Bbk.
Bij het uitvoeren van vastgestelde werkzaamheden wordt niet gewerkt in overeenstemming met een vastgesteld normdocument.	De kwaliteit van de uitgevoerde werkzaamheden is twijfelachtig en er is geen sprake van een gerechtvaardigde afwijking van het normdocument.	Controleer hoe de werkzaamheden worden uitgevoerd. Deze controle is vaak alleen uit te voeren in het veld.	Art. 18 Bbk.

4. Lozingen afkomstig van graven in / baggeren van de waterbodem

4.1 Situatiebeschrijving

Dit hoofdstuk gaat over het lozen op oppervlaktewater van afvalstoffen of afvalwater (met name grondwater) die vrijkomen bij het graven in de waterbodem. Met graven in de waterbodem wordt ook baggeren van de waterbodem bedoeld.

Bij het graven in de waterbodem komen afvalstoffen vrij. Dit kunnen vaste stoffen zijn zoals slib, zwevend stof en bodemvreemde materialen, maar ook mobiele verontreinigingen zoals olie en PFAS kunnen in de waterfase terechtkomen. Dit zijn allemaal lozingsactiviteiten waarvoor regels gelden. Verder vinden er ook lozingsactiviteiten plaats bij het ontstaan van een nieuwe waterbodem door de uitvoering van projecten en bij het ontsteden van oevers.

Een bijzondere vorm van lozingen is het zogenaamde 'overkoken'. Dit vindt plaats tijdens het baggeren met een kraan vanaf een vrachtschip of met een sleepopperzuiger. Er wordt dan bagger vanuit de waterbodem opgegraven of opgezogen. De bagger komt vervolgens terecht in de bak van het beunschip. De echte baggerspecie zakt dan naar beneden en er komt een soort troebel water bovenop te liggen. Door het alsmat toevoegen van bagger stroomt het troebele water weer over de rand van de bak terug in het oppervlaktewater en dat is een lozing. Omdat het lijkt op het overkoken van een pannetje wordt deze lozing ook wel 'overkoken' genoemd.

Als de lozing plaatsvindt in een oppervlaktewaterlichaam dat in beheer is bij het waterschap staan de regels in de waterschapsverordening. Is sprake van rijkswater, dan staan de regels in hoofdstuk 6 van het Bal en voor de Noordzee in hoofdstuk 7 van het Bal.

Onderscheid waterbodem en landbodem

Waterbodem is de bodem van een oppervlaktewaterlichaam. De waterbodem is altijd in waterkwaliteitsbeheer bij het Rijk of het waterschap, zodat die waterbeheerder bevoegd gezag is voor lozingen afkomstig van graven in de waterbodem. De waterbodem omvat ook de oever van het oppervlaktewaterlichaam. Landbodem is de bodem, niet zijnde waterbodem. Zie hoofdstuk 1 voor extra toelichting.

De begrenzing van oppervlaktewaterlichamen in beheer bij het Rijk is vastgelegd in afdeling 2.2 van de Omgevingsregeling. De afbakening (geometrische begrenzing) tussen oppervlaktewaterlichamen in beheer bij het Rijk en de landbodem is aangegeven in bijlage III bij de Omgevingsregeling (zie art. 2.2, tweede lid, van de Omgevingsregeling). De begrenzing van oppervlaktewaterlichamen in beheer bij waterschappen is weergegeven op de legger van het waterschap.

De regels over graven in hoofdstuk 3 Bal gaan alleen over de landbodem. Waterbodems zijn daarbij uitgezonderd. Zie de paragrafen 3.2.21, 3.2.22 en 3.2.23 van het Bal. De regels in die paragrafen van het Bal zijn dus niet van toepassing op (lozingen afkomstig van) het graven in de waterbodem.

4.2 Wet- en regelgeving

In deze paragraaf staat een toelichting op de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Er gelden verschillende lozingsregels voor regionale wateren en rijkswateren. Tabel 4. Geeft hiervan een overzicht.

Tabel 4 Relevante wet- en regelgeving

Soort oppervlaktewaterlichaam	Relevante wet- en regelgeving	Toelichting
Regionale wateren	Afdeling 2.10 van de bruidsschat waterschapsverordening	In afdeling 2.10 staan regels over lozen op een oppervlaktewaterlichaam bij ontgravingen, baggerwerkzaamheden en werkzaamheden door de waterbeheerder.
Rijkswateren	Artikel 6.6 en 7.6 (specifieke zorgplicht) van het Besluit activiteiten leefomgeving	Op het lozen van afvalstoffen die vrijkomen bij ontgravingen of baggerwerkzaamheden in de waterbodem is de specifieke zorgplicht van toepassing.

Regionale wateren

De lozingsregels voor regionale wateren die in beheer zijn bij de waterschappen staan in de waterschapsverordening. Binnen de waterschapsverordening staat het grootste gedeelte van de lozingsregels in de zogenaamde bruidsschat. De bruidsschat is een set voormalige rijksregels die bij inwerkingtreding van de Omgevingswet van rechtswege zijn toegevoegd aan de waterschapsverordening. Deze bruidsschat staat in het nieuwe gedeelte van de waterschapsverordening. Dit betekent dat de lozingsregels voor onbepaalde tijd gelden. Het waterschap kan deze regels desgewenst aanpassen, maar dat hoeft niet.

In afdeling 2.10 van de bruidsschat waterschapsverordening zijn regels opgenomen over het lozen bij ontgravingen, baggerwerkzaamheden en andere werkzaamheden door de waterbeheerder op een oppervlaktewaterlichaam. Uitgangspunt van deze regels is dat de afvalstoffen die vrijkomen bij ontgravingen of baggerwerkzaamheden geloosd kunnen worden op het oppervlaktewaterlichaam waarin de werkzaamheden plaatsvinden (artikel 2.38 bruidsschat waterschapsverordening). Wel is een werkinstructie nodig als er sprake is van een verontreinigde waterbodem. Het gaat daarbij om een waterbodem die is ingedeeld in de kwaliteitsklasse 'sterk verontreinigd'. In de werkinstructie moet in ieder geval staan welke baggertechniek wordt gebruikt en de gehanteerde werkwijze daarbij (artikel 2.39 bruidsschat waterschapsverordening). Als er in het kader van het waterbeheer door het waterschap andere werkzaamheden worden verricht dan ontgravingen en baggerwerkzaamheden, zoals maaien, dan mogen afvalstoffen die daarbij vrijkomen ook op het oppervlaktewater worden geloosd waarin de werkzaamheden plaatsvinden (artikel 2.40 bruidsschat waterschapsverordening). Hierop is de specifieke zorgplicht van toepassing. En ten slotte mag het waterschap in het kader van het waterbeheer algen en bacteriën die vrijkomen bij ingrepen in de waterbodem ook op een ander oppervlaktewaterlichaam lozen. Dit oppervlaktewaterlichaam moet dan wel in beheer zijn bij hetzelfde waterschap.

Ten minste vier weken voor het begin van de lozingsactiviteit moet de lozer gegevens en bescheiden aanleveren bij het waterschap. Daarin moet staan wat de startdatum is van de werkzaamheden, de kwaliteit van de waterbodem en informatie over de eventuele werkinstructie. Deze informatieplicht geldt niet als het gaat om ontgravingen, baggerwerkzaamheden of onderhoudswerkzaamheden door het waterschap zelf (artikel 2.42 bruidsschat waterschapsverordening).

Rijkswateren

De lozingsregels voor oppervlaktewaterlichamen in beheer bij het Rijk staan in hoofdstuk 6 van het Bal. Als het gaat om lozingen in de Noordzee staan de regels in hoofdstuk 7 Bal.

In de hoofdstukken 6 en 7 van het Bal zijn geen specifieke regels opgenomen over lozingen afkomstig van graven in de waterbodem. Dit betekent dat op lozingen afkomstig van graven in de

waterbodem alleen de specifieke zorgplicht uit de artikelen 6.6 en 7.6 van het Bal van toepassing is.¹⁵ Er is daarbij geen onderscheid tussen activiteiten van de beheerder en activiteiten van derden, in beide gevallen geldt alleen de specifieke zorgplicht.¹⁶ Deze zorgplicht houdt voor wat betreft lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk en in de Noordzee in ieder geval in dat:

- alle passende preventieve maatregelen tegen milieuverontreiniging worden getroffen;
- de beste beschikbare technieken worden toegepast;
- geen significante verontreiniging wordt veroorzaakt;
- alle passende maatregelen worden getroffen voor het voorkomen van ongewone voorvallen en de nadelige gevolgen daarvan, bedoeld in artikel 19.1, eerste lid, van de wet;
- lozingen op een oppervlaktewaterlichaam doelmatig kunnen worden bemonsterd;
- metingen representatief zijn; en
- meetresultaten op geschikte wijze worden geregistreerd, verwerkt en gepresenteerd.

4.3 Aandachtspunten

Het is van belang goed in beeld te hebben waar het lozen van afvalwater afkomstig van graven in de waterbodem plaatsvindt. Er gelden verschillende regels voor regionale wateren en rijkswateren.

Specifieke zorgplicht

Zoals uitgelegd in paragraaf 4.2 geldt voor lozingen afkomstig van het graven in de waterbodem op rijkswateren of in de Noordzee alleen de specifieke zorgplicht uit de artikelen 6.6 en 7.6 Bal. Gaat het om lozingsactiviteiten op een regionaal water dan geldt de specifieke zorgplicht uit artikel 2.4 van de bruidsschat waterschapsverordening. Deze zorgplicht is vrijwel identiek aan de zorgplicht uit de artikelen 6.6 en 7.6 Bal. De specifieke zorgplicht geldt altijd naast andere regels die voor de betreffende activiteit gelden.

Bij een evidente overtreding kan het bevoegd gezag direct handhaven op de specifieke zorgplicht. Als een overtreding niet evident is, is het beter om eerst een maatwerkvoorschrift te stellen waarmee de specifieke zorgplicht wordt verduidelijkt. Zo is er bijvoorbeeld bij baggeren vaak sprake van vertroebeling ten gevolge van de inzet van een bepaalde baggertechniek. Het beperken van vertroebeling valt onder de specifieke zorgplicht. Om dit nader te duiden, wordt gewerkt aan een technisch document waarin beschreven wordt welke techniek in welke situatie het beste kan worden ingezet om deze vertroebeling te minimaliseren. Bij het stellen van een maatwerkvoorschrift kan dan worden verwezen naar zo'n document. Daarmee is voor initiatiefnemers duidelijk op welke manier zij de specifieke zorgplicht kunnen invullen.

Maatwerkvoorschriften op grond van het Bal

De bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften op grond van het Bal staat in de artikelen 6.7 en 7.7 van het Bal. Op grond daarvan kan de minister voor een specifieke situatie een maatwerkvoorschrift stellen om de specifieke zorgplicht uit de artikelen 6.6 en 7.6 Bal in te vullen. Daarbij gaat het dus om individuele concrete gevallen. Het bevoegd gezag kan ambtshalve een maatwerkvoorschrift stellen, maar initiatiefnemers kunnen ook zelf om een maatwerkvoorschrift vragen. Op het stellen van maatwerkvoorschriften is het Handboek Immissietoets van toepassing.

Maatwerkvoorschriften op grond van de waterschapsverordening

De bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften op grond van de waterschapsverordening staat in artikel 2.5 van de bruidsschat waterschapsverordening. Op grond daarvan kan het dagelijks bestuur van het waterschap een maatwerkvoorschrift stellen voor een individueel geval. Een maatwerkvoorschrift kan worden ingezet om de specifieke zorgplicht uit artikel 2.4 van de bruidsschat waterschapsverordening in te vullen. En ook kan een maatwerkvoorschrift worden

¹⁵ Dit geldt ook voor lozingen die voortkomen uit projecten en waarbij een nieuwe waterbodem ontstaat. Ook als de waterkwaliteit daardoor verslechtert.

¹⁶ Voor graafwerkzaamheden als onderdeel van projecten geldt wel een uitzondering op de regels voor beperkingengebiedactiviteiten bij onderhoud door de waterbeheerder (art. 6.27 lid 3 Bal) maar niet voor derden.

gesteld om af te wijken van de inhoudelijke regels uit onder andere afdeling 2.10 van de bruidsschat waterschapsverordening. Het bevoegd gezag kan ambtshalve een maatwerkvoorschrift stellen, maar initiatiefnemers kunnen ook zelf om een maatwerkvoorschrift vragen. Het waterschap bepaalt zelf wat er geldt bij het stellen van maatwerkvoorschriften. Het Handboek Immissietoets is hier dus niet automatisch van toepassing.

Waterbodemonderzoek

Er zijn geen regels opgenomen in het Bal of de waterschapsverordening om een waterbodemonderzoek uit te voeren in verband met lozingen afkomstig van het graven in de waterbodem. Wel is het zo dat er in het kader van afzet (toepassen, verwerken of tijdelijke uitname) in principe altijd een (water)bodemonderzoek nodig is. Daarmee kunnen dan de effecten van het lozen ten gevolge van baggeren worden ingeschat en of daarbij wordt voldaan aan de specifieke zorgplicht.

4.4 Betrokken partijen

Bij de uitvoering van lozingen afkomstig van graven in de waterbodem zijn verschillende partijen betrokken. Afhankelijk van hun rol heeft de betrokken partij verschillende verantwoordelijkheden. De volgende partijen zijn betrokken:

Tabel 5 Betrokken partijen lozingen afkomstig van graven in de waterbodem

Betrokkene	Verantwoordelijkheid
Initiatiefnemer / eigenaar	<ul style="list-style-type: none"> • Verantwoordelijk voor de naleving van de regels over de activiteit, ook voor de werkzaamheden die door een uitvoerder / aannemer worden verricht. • Verzorgen meld- en informatieplichten. • Indien noodzakelijk aanvragen maatwerkvoorschriften.
Uitvoerder / aannemer	<ul style="list-style-type: none"> • In mandaat verzorgen meld- en informatieplichten, Kwalibo, naleving algemene regels Bal en bruidsschat.
Waterbeheerder	<ul style="list-style-type: none"> • Bevoegd gezag lozingen op oppervlaktewater.
Inspectie (ILT)	<ul style="list-style-type: none"> • Toezicht en handhaving Kwalibo (Besluit bodemkwaliteit)

4.5 Wat kan er misgaan?

In de volgende tabellen zijn de vereisten genoemd die bij het uitvoeren van de activiteit gelden per voorgenoemde paragraaf. In beginsel moet ervan uit worden gegaan dat bestuursrechtelijk en/of strafrechtelijk wordt opgetreden tegen overtreding van de hierna genoemde aspecten.

Tabel 6 Controlelijst regionale wateren: lozingen afkomstig van graven in de waterbodem

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
De juiste gegevens en bescheiden, <u>vóór start van de activiteit</u> , zijn niet of te laat verstrekt (informatieplicht)	De volgende gegevens en bescheiden moeten ten minste vier weken voor de start van de activiteit verstrekt zijn aan het bevoegd gezag: <ul style="list-style-type: none"> a. de kwaliteit van de te ontgraven of te baggeren waterbodem; b. als de waterbodem de kwaliteitsklasse 'sterk verontreinigd' heeft: de werkinstructie, bedoeld in artikel 2.39 bruidsschat waterschapsverordening; en c. de verwachte datum van het begin van de activiteit. 	Controleer of alle gevraagde gegevens en bescheiden op tijd en volledig zijn aangeleverd.	Art. 2.42 bruidsschat waterschapsverordening Zie voor de kwaliteitsklasse: artikel 25d, derde lid, onder a Bbk
Tijdens de werkzaamheden wordt niet gewerkt met de juiste baggertechniek.	De juiste baggertechniek is opgenomen in de verplichte werkinstructie.	Controleer welke baggertechniek is opgenomen in de werkinstructie.	Art. 2.39 onder a bruidsschat waterschapsverordening
Tijdens de werkzaamheden wordt de toegepaste baggertechniek niet correct uitgevoerd.	De manier waarop de toegepaste baggertechniek moet worden uitgevoerd staat in de werkinstructie.	Controleer in de werkinstructie hoe de toegepaste baggertechniek moet worden uitgevoerd.	Art. 2.39 onder b bruidsschat waterschapsverordening

Tabel 7 Controlelijst rijkswateren en Noordzee: lozingen afkomstig van graven in de waterbodem

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
De juiste technieken/materieel worden niet of onjuist toegepast.	Op grond van de specifieke zorgplicht moeten de beste beschikbare technieken worden toegepast.	Controleer of de beste beschikbare technieken worden toegepast die ervoor moeten zorgen dat de werkzaamheden zo goed mogelijk worden uitgevoerd.	Specifieke zorgplicht, art. 6.6 en 7.6, vierde lid, onder b Bal
Er zijn onvoldoende beschermingsmaatregel en genomen om vertroebeling en mors te beperken.	Op grond van de specifieke zorgplicht moeten passende preventieve maatregelen worden genomen tegen milieuverontreiniging.	Controleer welke beschermingsmaatregelen zijn genomen om vertroebeling en mors te beperken.	Specifieke zorgplicht, art. 6.6 en 7.6, vierde lid, onder a Bal
Door te veel grofvuil en puin in de baggerspecie	Op grond van de specifieke zorgplicht moeten de beste	Controleer of de beste beschikbare technieken worden toegepast die	Specifieke zorgplicht,

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
kan een milieugrijper niet goed sluiten.	beschikbare technieken worden toegepast.	ervoor zorgen dat grofvuil en puin de werkzaamheden niet verhinderen.	art. 6.6 en 7.6, vierde lid, onder b Bal
Er is sprake van 'slap' slib waardoor een milieugrijper, gesloten grijper of vizierbak niet kan worden ingezet.	Op grond van de specifieke zorgplicht moeten de beste beschikbare technieken worden toegepast.	Controleer of de beste beschikbare technieken worden toegepast die ervoor zorgen dat 'slap' slib de werkzaamheden niet verhindert.	Specifieke zorgplicht, art. 6.6 en 7.6, vierde lid, onder b Bal
Er worden geen doelmatige en doeltreffende beheersmaatregelen genomen met betrekking tot ongewone voorvallen.	Op grond van de specifieke zorgplicht moeten passende maatregelen worden getroffen om ongewone voorvallen en de nadelige gevolgen daarvan te voorkomen.	Controleer welke maatregelen zijn getroffen om ongewone voorvallen en de nadelige gevolgen daarvan te voorkomen.	Specifieke zorgplicht, art. 6.6 en 7.6, vierde lid, onder d Bal

Meld- en informatieplichten

Het is van belang dat de waterbeheerder op de hoogte is van de activiteit, zodat er kan worden toegezien op de naleving van de regels uit het Bal en de waterschapsverordening.

Een belangrijk aandachtspunt voor de waterbeheerder is om ervoor te zorgen dat er daadwerkelijk wordt gemeld en geïnformeerd. Naast het toezicht houden op de wel gemelde en geïnformeerde lozingen is het, gezien vanuit het perspectief van risico's, wellicht nog belangrijker om actief op zoek te gaan naar niet gemelde en geïnformeerde lozingsactiviteiten. Naast het feit dat men zelf regelmatig buiten aanwezig is, kan ook navraag worden gedaan bij bijvoorbeeld omgevingsdiensten en gemeenten over bij hen bekende graaf- en baggeractiviteiten.

Verder is van belang op te merken dat voor lozingen afkomstig van graven in rijkswater dus geen meldplicht geldt. Dit valt alleen onder de specifieke zorgplicht. Hier ligt een belangrijke taak voor toezichthouders in het veld om eventuele overtredingen van de specifieke zorgplicht te constateren.

Overgangsrecht

Om ervoor te zorgen dat activiteiten die zijn gestart op grond van het Besluit lozen buiten inrichtingen (Blbi) ook kunnen worden afgerond onder het oude recht, is voorzien in eerbiedigend overgangsrecht via het Invoeringsbesluit Omgevingswet. Dit betekent dat het kader van het Blbi blijft gelden voor de overgangssituaties die in het Invoeringsbesluit Omgevingswet zijn benoemd. Ook blijft het bevoegd gezag op grond van het Blbi het aangewezen bevoegd gezag voor deze overgangssituaties. Meer informatie staat op de webpagina van IPLO: <https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/overgangsrecht/overgangsrecht-per-wet/besluit-lozen-buiten-inrichtingen/>.

5. Lozingen afkomstig van graven in of saneren van de landbodem

5.1 Situatiebeschrijving

Dit hoofdstuk gaat over het lozen op oppervlaktewater van afvalstoffen en afvalwater (met name grondwater) die vrijkomen bij het graven in of saneren van de landbodem. Het gaat dan om lozen vanuit “een pijp” en dus niet om bijvoorbeeld mors dat vrijkomt bij de ontgraving.

Voor het lozen van dat grondwater op een oppervlaktewaterlichaam gelden regels. Als het gaat om een oppervlaktewaterlichaam dat in beheer is bij het waterschap staan de regels in de waterschapsverordening. Is sprake van rijkswater, dan staan de regels in de hoofdstukken 6 van het Bal en voor de Noordzee in hoofdstuk 7 van het Bal.

Onderscheid waterbodem en landbodem

Waterbodem is de bodem van een oppervlaktewaterlichaam. De waterbodem is altijd in waterkwaliteitsbeheer bij het Rijk of het waterschap, zodat die waterbeheerder bevoegd gezag is voor graven in de waterbodem. De waterbodem omvat ook de oever van het oppervlaktewaterlichaam. Landbodem is de bodem, niet zijnde waterbodem. Zie hoofdstuk 1 voor extra toelichting.

De begrenzing van oppervlaktewaterlichamen in beheer bij het Rijk is vastgelegd in afdeling 2.2 van de Omgevingsregeling. De afbakening (geometrische begrenzing) tussen oppervlaktewaterlichamen in beheer bij het Rijk en de landbodem is aangegeven in bijlage III bij de Omgevingsregeling (zie art. 2.2, tweede lid, van de Omgevingsregeling). De begrenzing van oppervlaktewaterlichamen in beheer bij waterschappen is weergegeven op de legger van het waterschap.

5.2 Wet- en regelgeving

In deze paragraaf staat een toelichting op de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Er gelden verschillende lozingsregels voor regionale wateren en rijkswateren. Tabel 8 geeft hiervan een overzicht.

Tabel 8 Relevante wet- en regelgeving

Soort oppervlaktewaterlichaam	Relevante wet- en regelgeving	Toelichting
Regionale wateren	Afdeling 2.2 van de bruidsschat waterschapsverordening	In afdeling 2.2 staan regels over lozen van grondwater bij sanering of ontwatering. Deze zijn ook van toepassing op lozingen op regionaal water afkomstig van graven in en saneren van de landbodem.
Rijkswateren	Paragraaf 6.2.7.5 en 7.2.7.5 Besluit activiteiten leefomgeving	In de paragrafen 6.2.7.5 en 7.2.7.5 staan de regels voor lozingen op rijkswateren en in de Noordzee bij graven en saneren. Hier vallen ook lozingen afkomstig van graven in en saneren van de landbodem onder.

Regionale wateren

De lozingsregels voor regionale wateren die in beheer zijn bij de waterschappen staan in de waterschapsverordening. Binnen de waterschapsverordening staat het grootste gedeelte van de

lozingsregels in de zogenaamde bruidsschat. De bruidsschat is een set voormalige rijksregels die bij inwerkingtreding van de Omgevingswet van rechtswege zijn toegevoegd aan de waterschapsverordening. Deze bruidsschat staat in het nieuwe gedeelte van de waterschapsverordening. Dit betekent dat de lozingsregels voor onbepaalde tijd gelden. Het waterschap kan deze regels desgewenst aanpassen, maar dat hoeft niet.

In afdeling 2.2 van de bruidsschat waterschapsverordening staan de regels die van toepassing zijn op lozingen afkomstig van het graven in en saneren van de landbodem. Het gaat daarbij met name om (verontreinigd) grondwater. In artikel 2.11 staat dat grondwater afkomstig van een bodemsanering of grondwatersanering of een onderzoek voorafgaand aan een grondwatersanering, geloosd kan worden op een oppervlaktewaterlichaam. In het tweede lid van dit artikel staat dat voor het lozen van dat grondwater emissiegrenswaarden gelden. Deze waarden zijn opgenomen in tabel 2.1 van de bruidsschat waterschapsverordening. Er gelden verschillende waarden voor aangewezen en niet-aangewezen oppervlaktewaterlichamen.

Gaat het om lozen van grondwater dat vrijkomt bij ontwatering dan is daarop artikel 2.12 van de bruidsschat waterschapsverordening van toepassing. Daar staat dat dit grondwater geloosd kan worden op een oppervlaktewaterlichaam als het niet afkomstig is van een bodemsanering, een grondwatersanering of een onderzoek voorafgaand aan een bodemsanering of grondwatersanering. En ook mag het niet gaan om drainagewater als bedoeld in paragraaf 4.77 van het Besluit activiteiten leefomgeving. In het tweede lid van artikel 2.12 is geregeld dat voor het lozen van het toegestane grondwater een emissiegrenswaarde geldt voor opgeloste stoffen van 50 mg/l, gemeten in een steekmonster. Verder is dit tweede lid niet van toepassing als het gaat om het lozen van grondwater bij wonen.

In artikel 2.13 van de bruidsschat waterschapsverordening zijn meet- en rekenbepalingen opgenomen voor het bemonsteren van het grondwater dat vrijkomt bij sanering of ontwatering. En in artikel 2.14 is ten slotte een informatieplicht opgenomen. Die houdt in dat de lozer ten minste vier weken voor het begin van de lozingsactiviteit gegevens en bescheiden moet aanleveren bij het waterschap. Daarin moet staan wat de aard en omvang van de lozing is en de verwachte startdatum. De informatieplicht geldt niet voor het lozen van grondwater bij ontwatering als het lozen niet langer dan 48 uur duurt en ook niet als het gaat om het lozen van grondwater bij wonen. Gaat het om een lozing van grondwater afkomstig van ontwatering die langer duurt dan 48 uur maar niet langer dan acht weken, dan geldt er in plaats van vier weken een informatieplicht van ten minste vijf dagen voorafgaand aan de start van de werkzaamheden.

Rijkswateren

De lozingsregels voor oppervlaktewaterlichamen in beheer bij het Rijk staan in hoofdstuk 6 van het Bal. Als het gaat om lozingen in de Noordzee staan de regels in hoofdstuk 7 Bal.

De regels voor lozingen afkomstig van het graven in en saneren van de landbodem staan voor wat betreft oppervlaktewaterlichamen in beheer bij het Rijk in paragraaf 6.2.7.5 van het Bal. Voor dit soort lozingen in de Noordzee staan de regels in paragraaf 7.2.7.5 van het Bal. Ook hier gaat het met name om (verontreinigd) grondwater.

In de artikelen 6.56ha en 7.61i Bal is een meldplicht opgenomen die inhoudt dat het verboden is om te starten met de lozing zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden. Dit geldt voor:

- afvalwater afkomstig van graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit of boven de interventiewaarde bodemkwaliteit;
- afvalwater afkomstig van het saneren van de bodem; en
- afvalwater afkomstig van een grondwatersanering.

In de melding moeten de resultaten van de beschikbare voorafgaande bodemonderzoeken, de locaties van de lozingspunten en het maximale lozingsdebiet in kubieke meters per uur worden opgenomen.

De meldplicht geldt niet voor lozingen van afvalwater afkomstig van graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit of boven de interventiewaarde bodemkwaliteit, als de lozing minder dan 48 uur duurt.

Naast de meldplicht geldt er op grond van de artikelen 6.56hb en 7.61j Bal ook een informatieplicht. Deze houdt in dat ten minste vier weken voor het begin van de lozing gegevens en bescheiden worden verstrekt over de verwachte startdatum van de lozing. Deze informatieplicht geldt niet voor het lozen van afvalwater afkomstig van graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit of boven de interventiewaarde bodemkwaliteit, als de lozing minder dan 48 uur duurt.

Verder geldt er op grond van de artikelen 6.56hc en 7.61k Bal een verbod om afvalwater afkomstig van een voorafgaand bodemonderzoek voor een grondwatersanering te lozen.

Voor het lozen van afvalwater afkomstig van saneren van de bodem, grondwatersanering of graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit of boven de interventiewaarde bodemkwaliteit gelden emissiegrenswaarden. Deze zijn opgenomen in de tabellen 6.56hd en 7.61l Bal. En ten slotte zijn er meetmethoden voor het bemonsteren van het afvalwater opgenomen in de artikelen 6.56he en 7.61m Bal.

5.3 Aandachtspunten

Het is van belang goed in beeld te hebben waar het lozen van afvalwater afkomstig van graven in of saneren van de landbodem plaatsvindt. Er gelden namelijk verschillende regels voor regionale wateren en rijkswateren. En, zoals ook in de inleiding is aangegeven, gaat het hier steeds om lozen vanuit “een pijp” en niet vanuit de ontgraving zelf waarbij bijvoorbeeld mors vrijkomt.

Specifieke zorgplicht

De specifieke zorgplicht geldt altijd naast andere regels die voor de betreffende activiteit gelden.

Bij een evidente overtreding kan het bevoegd gezag direct handhaven op de specifieke zorgplicht. Als een overtreding niet evident is, is het beter om eerst een maatwerkvoorschrift te stellen waarmee de specifieke zorgplicht wordt verduidelijkt. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van nieuw beschikbare kennis. Zo heeft het RIVM bijvoorbeeld recent een aantal handreikingen opgesteld over het gebruik van oppervlaktewater in verband met de aanwezigheid van PFAS. Bij lozingen afkomstig van graven in of saneren van de landbodem kunnen deze handreikingen inzicht geven in wat BBT is in een specifieke situatie en wanneer sprake is van significante verontreiniging.

Maatwerkvoorschriften op grond van het Bal

De bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften op grond van het Bal staat in de artikelen 6.7 en 7.7 van het Bal. Op grond daarvan kan de minister voor een specifieke situatie een maatwerkvoorschrift stellen om de specifieke zorgplicht uit de artikelen 6.6 en 7.6 Bal in te vullen. Daarbij gaat het dus om individuele concrete gevallen. Het bevoegd gezag kan ambtshalve een maatwerkvoorschrift stellen, maar initiatiefnemers kunnen ook zelf om een maatwerkvoorschrift vragen. Op het stellen van maatwerkvoorschriften is het Handboek Immissietoets van toepassing.

Maatwerkvoorschriften op grond van de waterschapsverordening

De bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften op grond van de waterschapsverordening staat in artikel 2.5 van de bruidsschat waterschapsverordening. Op grond daarvan kan het dagelijks bestuur van het waterschap een maatwerkvoorschrift stellen voor een individueel geval. Een maatwerkvoorschrift kan worden ingezet om de specifieke zorgplicht uit artikel 2.4 van de bruidsschat waterschapsverordening in te vullen. En ook kan een maatwerkvoorschrift worden gesteld om af te wijken van de inhoudelijke regels uit onder andere afdeling 2.2 van de bruidsschat waterschapsverordening. Het bevoegd gezag kan ambtshalve een maatwerkvoorschrift stellen, maar initiatiefnemers kunnen ook zelf om een maatwerkvoorschrift vragen. Het waterschap bepaalt zelf wat er geldt bij het stellen van maatwerkvoorschriften. Het Handboek Immissietoets is hier dus niet automatisch van toepassing.

Bodemonderzoek

Er zijn geen extra regels opgenomen in het Bal of de waterschapsverordening om een bodemonderzoek uit te voeren in verband met lozingen afkomstig van het graven in of saneren van de landbodem. Deze onderzoeken komen namelijk al aan de orde bij de milieubelastende activiteit voor graven. Bij die activiteit zijn de bodemonderzoeken verplicht gesteld. De meldplicht voor de lozingsactiviteit bij graven en saneringen uit art. 6.56ha Bal bepaalt dat het uitgevoerde bodemonderzoek moet worden aangeleverd bij Rijkswaterstaat. In de bruidsschat waterschapsverordening staat dat niet zo expliciet, maar het waterschap moet wel worden geïnformeerd over de "aard en omvang van de lozing" (art. 2.14 bruidsschat waterschapsverordening) en uit de toelichting blijkt dat dit ook gaat over de concentraties van stoffen in het te lozen grondwater. Die informatie kan de initiatiefnemer ontleen aan de uitgevoerde bodemonderzoeken.

5.4 Betrokken partijen

Bij de uitvoering van lozingen afkomstig van graven in of saneren van de landbodem zijn verschillende partijen betrokken. Afhankelijk van hun rol heeft de betrokken partij verschillende verantwoordelijkheden. De volgende partijen zijn betrokken:

Tabel 9 Betrokken partijen lozingen afkomstig van graven/saneren landbodem

Betrokkene	Verantwoordelijkheid
Initiatiefnemer / eigenaar	<ul style="list-style-type: none">• Verantwoordelijk voor de naleving van de regels over de activiteit, ook voor de werkzaamheden die door een uitvoerder / aannemer worden verricht.• Verzorgen meld- en informatieplichten.• Indien noodzakelijk aanvragen maatwerkvoorschriften.
Uitvoerder / aannemer	<ul style="list-style-type: none">• In mandaat verzorgen meld- en informatieplichten, Kwalibo, naleving algemene regels Bal en bruidsschat.
Waterbeheerder	<ul style="list-style-type: none">• Bevoegd gezag lozingen op oppervlaktewater.
Inspectie (ILT)	<ul style="list-style-type: none">• Toezicht en handhaving Kwalibo (Besluit bodemkwaliteit)

5.5 Wat kan er misgaan?

In de volgende tabellen zijn de vereisten genoemd die bij het uitvoeren van de activiteit gelden per voorgenoemde paragraaf. In beginsel moet ervan uit worden gegaan dat bestuursrechtelijk en/of strafrechtelijk wordt opgetreden tegen overtreding van de hierna genoemde aspecten.

Tabel 10 Controlelijst regionale wateren: lozingen afkomstig van graven in of saneren van de landbodem

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
De juiste gegevens en bescheiden, <u>vóór start van de activiteit</u> , zijn niet of te laat verstrekt (informatieplicht).	De volgende gegevens en bescheiden moeten ten minste vier weken voor de start van de activiteit verstrekt zijn aan het bevoegd gezag: a. de aard en omvang van de lozing; b. de verwachte datum van het begin van de activiteit.	Controleer of alle gevraagde gegevens en bescheiden op tijd en volledig zijn aangeleverd.	Art. 2.14 bruidsschat waterschapsverordening
Er is sprake van een grondwaterlozing bij een sanering die niet voldoet aan de vereiste emissiegrenswaarden of er is geen steekmonster aanwezig waaruit blijkt welke stoffen in welke hoeveelheid worden geloosd.	In tabel 2.1 van de bruidsschat waterschapsverordening zijn de vereiste emissiegrenswaarden opgenomen.	Controleer waar de lozing plaatsvindt: in een aangewezen of in een niet-aangewezen oppervlaktewaterlichaam. Controleer of een steekmonster aanwezig is en of daaruit voldoende blijkt welke stoffen in welke hoeveelheid worden geloosd.	Art. 2.11 bruidsschat waterschapsverordening
Er is sprake van een grondwaterlozing bij een ontwatering die niet voldoet aan de vereiste emissiegrenswaarde of er is geen steekmonster aanwezig waaruit blijkt hoeveel onopgeloste stoffen worden geloosd.	Er geldt een emissiegrenswaarde voor onopgeloste stoffen van 50 mg/l, gemeten in een steekmonster.	Controleer of een steekmonster aanwezig is en of daaruit voldoende blijkt welke stoffen in welke hoeveelheid worden geloosd.	Art. 2.12 bruidsschat waterschapsverordening

Tabel 11 Controlelijst rijkswateren en Noordzee: lozingen afkomstig van graven in of saneren van de landbodem

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
Er is geen melding (op tijd) ingediend.	<p>Voor de volgende activiteiten moet een melding worden gedaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. het lozen van afvalwater afkomstig van graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit of boven de interventiewaarde bodemkwaliteit; b. het lozen van afvalwater afkomstig van het saneren van de bodem; en c. het lozen van afvalwater afkomstig van een grondwatersanering. 	Controleer of een melding is gedaan.	<p>Art. 6.56ha, eerste lid Bal (rijkswateren)</p> <p>Art. 7.61i, eerste lid Bal (Noordzee)</p>
Er wordt niet voldaan aan de indieningsvereisten van de melding uit het Bal.	<p>De volgende gegevens en bescheiden moeten ten minste vier weken voor de start van de activiteit verstrekt zijn aan het bevoegd gezag:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. de resultaten van de beschikbare voorafgaande bodemonderzoeken; b. de locaties van de lozingspunten; en c. het maximale lozingsdebiet in kubieke meters per uur. 	Controleer of alle gegevens en bescheiden zijn aangeleverd.	<p>Art. 6.56ha, tweede lid Bal (rijkswateren)</p> <p>Art. 7.61i, tweede lid Bal (Noordzee)</p>
De juiste gegevens en bescheiden, <u>vóór start van de activiteit</u> , zijn niet of te laat verstrekt (informatieplicht).	Ten minste vier weken voor de start van de activiteit moet de verwachte datum van het begin van de activiteit aan het bevoegd gezag zijn verstrekt.	Controleer of alle gevraagde gegevens en bescheiden op tijd en volledig zijn aangeleverd.	<p>Art. 6.56hb Bal (rijkswateren)</p> <p>Art. 7.61j Bal (Noordzee)</p>

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
Bij het lozen van afvalwater afkomstig van graven en saneren wordt niet voldaan aan de vereiste emissiegrenswaarden of er is geen steekmonster aanwezig waaruit blijkt welke stoffen in welke hoeveelheid worden geloosd.	In tabel 6.56hd (rijkswater) en tabel 7.61l (Noordzee) zijn de vereiste emissiegrenswaarden opgenomen.	Controleer of een steekmonster aanwezig is en of daaruit voldoende blijkt welke stoffen in welke hoeveelheid worden geloosd.	Art. 6.56hd (rijkswater) Art. 7.61l (Noordzee)

Meld- en informatieplichten

Het is van belang dat de waterbeheerder op de hoogte is van de activiteit, zodat er kan worden toegezien op de naleving van de regels uit het Bal en de waterschapsverordening.

Een belangrijk aandachtspunt voor de waterbeheerder is om ervoor te zorgen dat er daadwerkelijk wordt gemeld en geïnformeerd. Naast het toezicht houden op de wel gemelde en geïnformeerde lozingen is het, gezien vanuit het perspectief van risico's, wellicht nog belangrijker om actief op zoek te gaan naar niet gemelde en geïnformeerde lozingsactiviteiten. Naast het feit dat men zelf regelmatig buiten aanwezig is, kan ook navraag worden gedaan bij bijvoorbeeld omgevingsdiensten en gemeenten over bij hen bekende graaf- en saneringsactiviteiten.

Verder is van belang op te merken dat niet voor alle werkzaamheden een meldplicht geldt op grond van de regelgeving. In dat geval vallen de activiteiten alleen onder de specifieke zorgplicht. Hier ligt een belangrijke taak voor toezichthouders in het veld om eventuele overtredingen van de specifieke zorgplicht te constateren.

Overgangsrecht

Om ervoor te zorgen dat activiteiten die zijn gestart op grond van het Besluit lozen buiten inrichtingen (Blbi) ook kunnen worden afgerond onder het oude recht, is voorzien in eerbiedigend overgangsrecht via het Invoeringsbesluit Omgevingswet. Dit betekent dat het kader van het Blbi blijft gelden voor de overgangssituaties die in het Invoeringsbesluit Omgevingswet zijn benoemd. Ook blijft het bevoegd gezag op grond van het Blbi het aangewezen bevoegd gezag voor deze overgangssituaties. Meer informatie staat op de webpagina van IPLO:

<https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/overgangsrecht/overgangsrecht-per-wet/besluit-lozen-buiten-inrichtingen/>.

6. Opslag van grond, baggerspecie of bouwstoffen op de waterbodem

6.1 Situatiebeschrijving

Dit hoofdstuk gaat over het in een oppervlaktewaterlichaam opslaan van grond, baggerspecie of bouwstoffen. Op grond van het Besluit activiteiten leefomgeving is het opslaan van grond en baggerspecie in een oppervlaktewaterlichaam in ieder geval een lozingsactiviteit. Het opslaan in een oppervlaktewaterlichaam van verontreinigde grond of baggerspecie en van grond of baggerspecie waarvoor geen milieuverklaring bodemkwaliteit beschikbaar is, is daarnaast ook aangewezen als milieubelastende activiteit (zie art. 3.48j, tweede lid, Bal voor de exacte criteria). Het opslaan van bouwstoffen¹⁷, zoals basaltkeien en stenen, is niet aangewezen als afzonderlijke milieubelastende activiteit in het Bal. In de volgende paragrafen wordt met name ingegaan op het opslaan van grond en baggerspecie. De opslag van bouwstoffen wordt apart toegelicht aan het eind van paragraaf 6.2. De juridisch correcte term is 'opslaan in een oppervlaktewaterlichaam'. Feitelijk betekent dit opslaan op de waterbodem. Omdat dit taalkundig iets beter aansluit, wordt in de rest van dit hoofdstuk zo mogelijk gesproken over 'opslaan op de waterbodem'.

Tijdens de opslag kan veel misgaan. Het is niet altijd eenvoudig om overzicht te bewaren en een goede controle uit te oefenen, omdat de situatie veelal complex is. Opslaglocaties zijn er in alle soorten en maten: met of zonder vergunning, groot of klein, met veel verschillende partijen of met één soort grond of baggerspecie en professioneel beheerd of totaal onbeheerd. In dit hoofdstuk wordt zowel de opslag van [grond](#) als de opslag van [baggerspecie](#) besproken.

Tussen winnen, produceren, ontgraven en vervolgens toepassen van grond en baggerspecie kan opslag nodig zijn. De reden daarvoor is meestal omdat toepassing niet direct mogelijk is of omdat de grond en baggerspecie eerst bewerkt moeten worden.

Onder de activiteit het opslaan van grond of baggerspecie wordt verstaan het in voorraad hebben van grond of baggerspecie met het doel het later te vervoeren, toe te passen of te verwerken.¹⁸ Daarnaast vallen ook de activiteiten die nodig zijn voor het opslaan zelf hieronder, bijvoorbeeld het laden en lossen. Verder ontstaat er bij het opslaan van baggerspecie een waterlaag boven de baggerspecie door het zakken van de vaste delen, dit passief ontwateren valt ook onder de activiteit opslaan. En ten slotte vallen ook het zeven of samenvoegen van grond onder deze activiteit alsmede het zeven, mechanisch ontwateren en samenvoegen van baggerspecie.

Bij het opslaan van grond of baggerspecie kunnen nadelige gevolgen voor het milieu optreden zoals bodembelasting en verontreinigingen door lozingsactiviteiten. Dit geldt ook bij tijdelijke opslag of depots in de uiterwaarden. Door hoge waterstanden spoelt de grond of baggerspecie uit. Dit is ongewenst, met name als sprake is van een kwaliteit die slechter is dan het herverontreinigingsniveau van de betreffende riviertak.

De regels zien op preventieve maatregelen en de toepassing van de beste beschikbare technieken. De regels voor het opslaan van grond en baggerspecie op de waterbodem zijn opgenomen in paragraaf 3.2.24 van het Bal als bedrijfstakoverstijgende activiteit. De regels gelden ook voor de waterbeheerder zelf.

Onderscheid landbodem en waterbodem

Waterbodem is de bodem van een oppervlaktewaterlichaam. De waterbodem is altijd in waterkwaliteitsbeheer bij het Rijk of het waterschap, zodat die waterbeheerder bevoegd gezag is voor opslag en toepassingen in de waterbodem. De waterbodem omvat ook de oever van het

¹⁷ *Bouwstof: bouwstof als bedoeld in artikel 1 van het Bbk*

¹⁸ *Toelichting bij artikel 3.48j, eerste lid, van het Bal.*

oppervlaktewaterlichaam. Landbodem is de bodem, niet zijnde waterbodem. Zie hoofdstuk 1 voor extra toelichting.

De begrenzing van oppervlaktewater in beheer bij het Rijk is vastgelegd in afdeling 2.2 van de Omgevingsregeling. De afbakening (geometrische begrenzing) tussen oppervlaktewater in beheer bij het Rijk en de landbodem is aangegeven in bijlage III bij de Omgevingsregeling (zie art. 2.2, tweede lid, van de Omgevingsregeling). De begrenzing van oppervlaktewater in beheer bij waterschappen is weergegeven op de legger van het waterschap.

Het onderscheid tussen het opslaan van grond of baggerspecie op de landbodem of de waterbodem is van belang, omdat dit mede bepaalt of het opslaan van grond of baggerspecie een lozingsactiviteit, een milieubelastende activiteit of beide is. Bij een lozingsactiviteit is de waterbeheerder primair het bevoegd gezag, bij een milieubelastende activiteit is de gemeente primair het bevoegd gezag. Als er sprake is van zowel een lozingsactiviteit als een milieubelastende activiteit zullen de waterbeheerder en de gemeente met elkaar moeten afstemmen.

6.2 Wet- en regelgeving

Voor de activiteit opslaan van grond of baggerspecie op de waterbodem zijn rijksregels gesteld in paragraaf 3.2.24 van het Bal. Bij deze activiteit is altijd sprake van een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam en daarnaast is in sommige gevallen ook sprake van een milieubelastende activiteit. Dit wordt hieronder toegelicht.

Tabel 12 Relevante wet- en regelgeving opslag

Relevante wet- en regelgeving	
Milieubelastende activiteit	<p>Artikel 3.48j, tweede lid Bal -> het in een oppervlaktewaterlichaam opslaan van grond of baggerspecie is in bepaalde gevallen een milieubelastende activiteit.</p> <p>Artikel 3.48k Bal -> in sommige gevallen geldt een vergunningplicht.</p> <p>Artikel 3.48l Bal -> er gelden algemene regels op grond van de paragrafen 4.50 en 4.122 Bal.</p>
Lozingsactiviteit	<p>Artikel 3.48j, derde lid Bal -> het in een oppervlaktewaterlichaam opslaan van grond of baggerspecie is een lozingsactiviteit.</p> <p>Artikel 3.48k Bal -> in sommige gevallen geldt een vergunningplicht.</p> <p>Artikel 3.48l Bal -> er gelden algemene regels op grond van de paragrafen 4.50 en 4.122 Bal.</p>

Toelichting milieubelastende activiteit en lozingsactiviteit

Milieubelastende activiteit

In artikel 3.48j, tweede lid Bal is het opslaan van grond of baggerspecie op de waterbodem (in een oppervlaktewaterlichaam) aangewezen als milieubelastende activiteit in de volgende gevallen:

- de grond heeft kwaliteitsklasse matig verontreinigd of sterk verontreinigd (art. 25d Bbk);
- de baggerspecie heeft kwaliteitsklasse sterk verontreinigd (art. 25d Bbk);
- de grond of baggerspecie beschikt niet over een milieuverklaring bodemkwaliteit, tenzij:
 - de locatie van herkomst bekend is; en

- de bodemkwaliteit van de locatie van herkomst voldoet aan de kwaliteitsklasse matig verontreinigd voor waterbodem (art. 25d Bbk).

Het zeven en samenvoegen van grond bij het opslaan en het zeven, mechanisch ontwateren en samenvoegen van baggerspecie bij het opslaan, horen ook bij deze milieubelastende activiteit (art. 3.48j, vierde lid Bal).

Lozingsactiviteit

In artikel 3.48j, derde lid Bal staat dat het in een oppervlaktewaterlichaam opslaan van grond of baggerspecie een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.

En ook hier geldt dat het zeven en samenvoegen van grond bij het opslaan en het zeven, mechanisch ontwateren en samenvoegen van baggerspecie bij het opslaan, bij de lozingsactiviteit horen (art. 3.48j, vierde lid Bal).

In artikel 3.48l van het Bal staat dat voor het opslaan van grond of baggerspecie in een oppervlaktewaterlichaam algemene regels gelden, deze staan in de paragrafen 4.50 en 4.122 van het Bal. Paragraaf 4.50 gaat over het ontvangen van afvalstoffen en paragraaf 4.122 gaat over het opslaan, zeven, mechanisch ontwateren en samenvoegen van zonder bewerking herbruikbare grond of baggerspecie. Verder geldt op grond van artikel 3.48k voor een aantal gevallen een vergunningplicht. In paragraaf 6.3 wordt hier nader op ingegaan.

Opslaan baggerspecie op locatie baggeren

Het opslaan van baggerspecie op de locatie van het baggeren valt niet onder het toepassingsbereik van paragraaf 3.2.24 van het Bal (art. 3.48j, vijfde lid, onder b Bal). Dat geldt zowel voor tijdelijke als voor permanente opslag, meestal zal echter sprake zijn van tijdelijke opslag. In artikel 3.48j, vijfde lid, onder b Bal is tijdelijk opslaan van baggerspecie bij baggeren in de waterbodem uitgezonderd van zowel de aanwijzing als milieubelastende activiteit als de lozingsactiviteit. Het lozen bij graven in de waterbodem (inclusief het lozen door opslaan) is niet geregeld in het Bal en behoort dus tot de autonome bevoegdheid van het waterschap. In de waterschapsverordening kunnen regels worden gesteld over deze lozingsactiviteit. Het opslaan valt onder de vangnetvergunningplicht voor lozingen, die via de bruidsschat in de waterschapsverordening is opgenomen. Bij rijkswater is alleen de specifieke zorgplicht voor lozingsactiviteiten van toepassing, want het opslaan valt niet onder de vergunningplicht van artikel 6.55 Bal.

Tijdelijke uitname bij graven in de waterbodem

Tijdelijk uitnemen houdt in dat baggerspecie uit de waterbodem wordt gehaald en daarna zonder bewerking onder dezelfde omstandigheden weer wordt teruggebracht in de waterbodem. Dit valt niet onder opslag van baggerspecie op de waterbodem. Er is immers geen oogmerk om later nog iets met deze baggerspecie te gaan doen. Zie voor meer informatie hierover paragraaf 8.2 van deze HUM.

Bevoegd gezag

Bij een lozingsactiviteit is het bevoegd gezag de waterbeheerder. Bij een milieubelastende activiteit zal meestal de gemeente het bevoegd gezag zijn, ook wanneer het gaat om het opslaan van grond of baggerspecie op de waterbodem.¹⁹ Gelet op de definities van milieubelastende activiteit en lozingsactiviteit in de Omgevingswet omvat de milieubelastende activiteit niet de gevolgen van het brengen van stoffen in een oppervlaktewaterlichaam op het watersysteem. Dat is de exclusieve bevoegdheid van de waterbeheerder. Met de aanwijzing van het opslaan van bepaalde soorten grond en baggerspecie in een oppervlaktewaterlichaam als milieubelastende activiteit, heeft het Rijk bedoeld te regelen dat de gemeente bevoegd is om te beoordelen of de activiteit past binnen bijvoorbeeld het doelmatig beheer van [afvalstoffen](#). Dat is immers een aspect waar de waterbeheerder niet over gaat.

¹⁹ Dat geldt niet bij (tijdelijke) opslag van baggerspecie op de locatie van het baggeren. Dan is de waterbeheerder bevoegd gezag.

Als er sprake is van zowel een lozingsactiviteit als een milieubelastende activiteit zullen de waterbeheerder en de gemeente met elkaar moeten afstemmen.

Specifieke zorgplicht Bal

Als een activiteit als milieubelastende activiteit is aangewezen in hoofdstuk 3 van het Bal, geldt in ieder geval de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 van het Bal. De specifieke zorgplicht verplicht de initiatiefnemer om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevergd om milieuschade te voorkomen. Tot de specifieke zorgplicht behoort in ieder geval de verplichting om passende preventieve maatregelen te nemen en geen significante verontreiniging te veroorzaken.

Bij een evidente overtreding kan het bevoegd gezag direct handhaven op de specifieke zorgplicht. Als een overtreding niet evident is, is het beter om eerst een maatwerkvoorschrift te stellen waarmee de specifieke zorgplicht wordt verduidelijkt.

Maatwerkregels en maatwerkvoorschriften op grond van het Bal

Met maatwerkregels of maatwerkvoorschriften (in een individueel geval) kunnen gemeenten en waterschappen afwijken van de inhoudelijke regels van het Bal voor lokale situaties (zie artikel 2.12 en artikel 2.13 van het Bal). Wel met het oog op de bescherming van de milieubelangen zoals bedoeld in artikel 2.2 van het Bal. Met maatwerkregels kunnen gemeenten en waterschappen de rijksregels specificeren naar lokale omstandigheden, onvoorziene situaties, bijzondere omstandigheden en het bereiken van hun visie voor de waterbodempkwaliteit. De aanwijzing als milieubelastende activiteit²⁰ en als lozingsactiviteit kunnen met maatwerkregels niet worden uitgezet. Wel kan bijvoorbeeld de meldingsplicht aangevuld worden met extra gegevens en bescheiden door middel van een maatwerkregel. De minister kan ook maatwerkvoorschriften stellen, bijvoorbeeld om de specifieke zorgplicht in te vullen in een concrete situatie.

Opslag van bouwstoffen op de waterbodem

In tegenstelling tot de opslag van grond en baggerspecie is de opslag van bouwstoffen niet aangewezen als milieubelastende activiteit. Het *toepassen* van bouwstoffen is wél aangewezen als milieubelastende activiteit (par. 3.2.25 Bal). Naar aanleiding van de algemene regels die gelden voor het toepassen van bouwstoffen (par. 4.123 Bal) kunnen echter ook conclusies worden getrokken voor het *tijdelijk* opslaan van bouwstoffen op de waterbodem. Uit de algemene regels voor het toepassen van bouwstoffen volgt namelijk dat onder andere voor de onderstaande bouwstoffen geen milieuverklaring bodempkwaliteit nodig is (art. 4.1259 lid 2 Bal):

- Vormgegeven bouwstoffen die zonder verandering van de eigenschappen of samenstelling in ongewijzigde vorm en onder dezelfde omstandigheden opnieuw worden toegepast (art. 4.1259 lid 2b Bal).
- Bouwstoffen die tijdelijk uit een werk zijn weggenomen, in dat werk op of nabij dezelfde locatie in ongewijzigde vorm en onder dezelfde omstandigheden opnieuw worden toegepast zonder dat het eigendom daarvan wordt overgedragen (art. 4.1259 lid 2d Bal).

Voor het tijdelijk wegnemen van bouwstoffen uit een werk met als doel deze later in datzelfde werk weer toe te passen, is vrijwel altijd een vorm van tijdelijke opslag nodig. En uit artikel 4.1259 Bal volgt dus dat bij deze tijdelijke opslag geen milieuverklaring bodempkwaliteit beschikbaar hoeft te zijn.

Er is bij tijdelijke uitname ook geen sprake van het zich ontdoen van een afvalstof. De bouwstoffen worden immers na de tijdelijke uitname in hetzelfde werk weer toegepast. Dit is anders als de bouwstoffen niet in hetzelfde werk worden toegepast, maar bijvoorbeeld worden achtergelaten op de opslaglocatie. In die situatie valt de opslag van bouwstoffen onder de milieubelastende activiteit “op of in de bodem brengen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen buiten stortplaatsen” (paragraaf 3.2.14 Bal). Het op de waterbodem brengen van deze afvalstoffen is vergunningplichtig op grond van art. 3.40c lid 3 Bal.

²⁰ Onder de voorwaarden gesteld in art. 3.48j, tweede lid Bal.

6.3 Aandachtspunten

Vergunningplicht

Artikel 3.48k van het Bal bevat de aanwijzing van vergunningplichtige situaties. Er geldt een vergunningplicht voor de milieubelastende activiteit voor zover het gaat om het opslaan, zeven, mechanisch ontwateren of samenvoegen van grond of baggerspecie die niet zonder bewerking conform BRL SIKB 9335 of BRL SIKB 7500 (tot 1 januari 2026) kan worden hergebruikt. Dit geldt voor grond van de kwaliteitsklasse matig of sterk verontreinigd en baggerspecie van de kwaliteitsklasse sterk verontreinigd, zoals bedoeld in artikel 25d van het Bbk.

Verder geldt voor opslag van grond of baggerspecie van onbekende kwaliteit ook een vergunningplicht. Er is sprake van onbekende kwaliteit wanneer de kwaliteit niet is vastgesteld in een milieuverklaring bodemkwaliteit en de kwaliteitsklasse ook niet kan worden afgeleid van de locatie van herkomst. Het afgeven van een milieuverklaring kan tijd kosten, het is daarom in sommige gevallen niet praktisch dat een vergunningplicht geldt voor grond of baggerspecie waarvoor nog geen milieuverklaring is afgegeven. Daarom is geen omgevingsvergunning vereist voor opslag van grond of baggerspecie waarvan de herkomst een bekende locatie is én de bodemkwaliteit van de locatie van herkomst voldoet aan de kwaliteitsklasse industrie voor landbodembodem of de kwaliteitsklasse matig verontreinigd voor waterbodembodem, zoals bedoeld in artikel 25d Bbk.

Verder geldt er op grond van artikel 3.48k, tweede lid, Bal een vergunningplicht voor het lozen van afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam dat afkomstig is van de milieubelastende activiteiten die hierboven zijn genoemd. Het bevoegd gezag voor het verlenen van de omgevingsvergunning voor de lozingsactiviteit is de waterbeheerder.

Meldingsplicht

Paragraaf 4.122 van het Bal is van toepassing wanneer de grond of baggerspecie zonder bewerking herbruikbaar is. In paragraaf 4.122 van het Bal is naast algemene regels ook een meldingsplicht opgenomen, zie artikel 4.1248 van het Bal.

De algemene regels uit paragraaf 4.50 van het Bal voor het ontvangen van afvalstoffen gelden wanneer er geen vergunningplicht in het Bal vereist is voor het opslaan van grond of baggerspecie op de waterbodembodem en de grond of baggerspecie een afvalstof is, zoals bedoeld in artikel 1.1 van de Wet milieubeheer. Voor het ontvangen van afvalstoffen bij inzameling of afgifte geldt een meldingsplicht op grond van artikel 4.619 van het Bal.

Eindonderzoek bodem

In sommige gevallen zal een eindonderzoek bodem moeten worden verricht, zoals bedoeld in paragraaf 5.2.1 van het Bal (artikel 4.1250 Bal). In paragraaf 5.2.1 Bal wordt alleen gesproken over 'bodembodem' en niet specifiek over landbodembodem of waterbodembodem. Omdat in artikel 3.48j Bal, waarin de opslag van grond of baggerspecie is aangewezen als milieubelastende activiteit, wel wordt gesproken over zowel de landbodembodem als de waterbodembodem, kan op basis daarvan worden geconcludeerd dat paragraaf 5.2.1 Bal ook van toepassing is op de waterbodembodem. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat het wellicht niet altijd mogelijk is om een eindonderzoek waterbodembodem uit te voeren. Of staat een eindonderzoek niet in verhouding tot de risico's van de opslag. Bij de opslag mengt de grond of baggerspecie immers met de bodembodem of sliblaag. Het is dan niet goed vast te stellen wat er precies wordt bemonsterd of gemeten.

Tijdens het verrichten van de activiteit moet bodembelasting zoveel mogelijk voorkomen worden. Na het verrichten van de activiteit, zoals opslag, moet een eindonderzoek waterbodembodem worden verricht om te bezien of er sprake is van verontreiniging of aantasting van de waterbodembodem. Het is vereist om een eindonderzoek waterbodembodem uit te voeren als het gaat om het opslaan van grond van de kwaliteitsklasse wonen of industrie of het opslaan van baggerspecie van de kwaliteitsklasse licht of matig verontreinigd.

Het is aannemelijk dat situaties die onder de vergunningplicht vallen, bijvoorbeeld bij sterk verontreinigde grond/baggerspecie, het bevoegd gezag een eindonderzoek waterbodem opneemt in de vergunning.²¹

Er is geen eindonderzoek waterbodem vereist wanneer er sprake is van:

- a. het eenmalig opslaan van één partij grond of één partij baggerspecie;
- b. voorafgaand aan het opslaan de kwaliteitsklasse van de bodem op de plaats van het opslaan is vastgesteld in een milieuverklaring bodemkwaliteit die is opgesteld overeenkomstig het Bbk; en
- c. de grond of baggerspecie volgens artikel 4.1272 van het Bal op de plaats van opslaan mag worden toegepast.

Het is immers aannemelijk dat geen verontreiniging van de waterbodem heeft plaatsgevonden als voldaan is aan de bovenstaande criteria.

Bij het beëindigen van de opslag van grond of baggerspecie wordt een eindonderzoek waterbodem verricht om de kwaliteit van de waterbodem vast te stellen. Het eindonderzoek waterbodem gaat *alleen* over de bodembedreigende stoffen die zijn gebruikt, gemaakt of uitgestoten op het gedeelte van de locatie waarop de activiteit is verricht.²² Het eindonderzoek waterbodem moet ook niet-genormeerde stoffen – stoffen die niet zijn opgenomen in Bijlage B van de Regeling bodemkwaliteit – omvatten. Het gaat daarbij alleen om stoffen waarvan het aannemelijk is dat deze in de grond of baggerspecie aanwezig waren (bodembedreigende stoffen). In het geval dat niet-genormeerde stoffen niet zijn meegenomen in het eindonderzoek waterbodem maar het wel bekend is dat de opgeslagen partij verdacht was voor bijvoorbeeld ZZS, kan dit een reden zijn om aan te nemen dat onvolledig onderzoek is verricht. Het bevoegd gezag kan dan een aanvullend onderzoek eisen of een bodemsignaal afgeven bij de ILT als het aannemelijk is dat het onderzoeksbureau bewust niet op ZZS gemeten heeft terwijl de partij wel voor ZZS verdacht was. Verder gelden er Kwalibo vereisten voor de uitvoerders van het eindonderzoek waterbodem (zie hoofdstuk 3 van deze HUM).

Tabel 13 Eindonderzoek waterbodem

Activiteit fase	Toelichting	Artikelnummer
Gegevens en bescheiden voor aanvang van de activiteit	<p>a. 4 weken voor het begin van de activiteit wordt een plattegrond van de locatie verstrekt aan het bevoegd gezag, daarop moet aangegeven worden waar bodembedreigende stoffen worden gebruikt, gemaakt of uitgestoten</p> <p>b. ten hoogste vier weken na een wijziging van die locatie wordt een plattegrond, waarop die gewijzigde locatie is aangegeven, verstrekt aan het bevoegd gezag</p>	Art. 5.2 Bal
Bodemonderzoek na beëindiging van de activiteit	<p>a. bodemonderzoek over de bodemverontreinigende stoffen (inclusief de niet-genormeerde stoffen) die zijn gebruikt, gemaakt of uitgestoten op het gedeelte van de locatie waarop de activiteit is verricht, volgens NEN 5717 en NEN 5720 (onderzoek waterbodem)</p> <p>b. rapport over bodemonderzoek verstrekken aan het bevoegd gezag ten hoogste zes maanden na het beëindigen van de activiteit</p>	Art. 5.3, 5.4, en 5.5 Bal
Herstelwerkzaamheden	a. In het geval dat uit het eindonderzoek waterbodem blijkt dat de waterbodem is verontreinigd wordt de waterbodem hersteld tot:*	Artikel 5.6 en 5.7 Bal

²¹ Zie ook de artikelsgewijze toelichting bij artikel 3.48l Bal (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 waar staat dat als het gaat om sterk verontreinigde grond of baggerspecie, waarvoor op grond van artikel 3.48k een vergunningplicht geldt, de voorschriften van paragraaf 4.50 niet gelden. In dat geval zal het bevoegd gezag soortgelijke of uitgebreidere voorschriften in de vergunning opnemen.

²² Artikel 5.3, tweede lid Bal.

	<p>1°. De bodemkwaliteit die is vastgesteld in een rapport voor het begin van de activiteit (NEN 5720 voor de waterbodem);</p> <p>2°. De bodemkwaliteit van de locatie waarop de activiteit is verricht, zoals die is vastgelegd op de bodemkwaliteitskaart als bedoeld in artikel 25c van het Bbk; of</p> <p>3°. De kwaliteitsklasse niet verontreinigd, bedoeld in artikel 25d van het Bbk.</p> <p>b. Het bevoegd gezag wordt vijf dagen van tevoren geïnformeerd over de start van de herstelwerkzaamheden. En ten hoogste vijf dagen na beëindiging van de herstelwerkzaamheden wordt het bevoegd gezag geïnformeerd over de einddatum.</p>	
--	---	--

*Er is geen voorkeursvolgorde voor de benoemde herstelwerkzaamheden.

Opslagtermijn

In artikel 4.1256, tweede lid van het Bal is opgenomen dat een partij grond of baggerspecie maximaal tien jaar op de waterbodem mag worden opgeslagen.

Samenvoegen van partijen

Door het samenvoegen van verschillende partijen grond en baggerspecie bij het opslaan ontstaat een nieuwe partij grond of baggerspecie. Het samenvoegen kan effect hebben op de milieukwaliteit van de partij grond of baggerspecie. In paragraaf 4.122 van het Bal zijn regels voor het samenvoegen van grond of baggerspecie bij het opslaan opgenomen. Het samenvoegen van partijen grond of baggerspecie is toegestaan tot een partij kleiner dan 25m³ (art. 4.1255, eerste lid Bal). Deze hoeveelheid is gebaseerd op de omvang van een vrachtwagen of grote container. Het samenvoegen van partijen tot een partij groter dan 25m³ is niet toegestaan, tenzij sprake is van een van de onderstaande uitzonderingen (art. 4.1255, tweede t/m vierde lid Bal):

- de partijen zijn ingedeeld in dezelfde kwaliteitsklasse als bedoeld in artikel 25d van het Bbk **en**
- de partijen zijn gekeurd en samengevoegd overeenkomstig BRL 9335 of BRL 7500 (tot 1 januari 2026), door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit hiervoor
- de partijen zijn kleiner dan 100 ton **en**
- de partijen zijn samengevoegd overeenkomstig BRL 9335 of BRL 7500 (tot 1 januari 2026), door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit hiervoor
- het gaat om grond van de kwaliteitsklasse landbouw/natuur of baggerspecie van de kwaliteitsklasse algemeen toepasbaar, bedoeld in artikel 25d van het Bbk **en**
- de partijen zijn voorzien van een erkende kwaliteitsverklaring, overeenkomstig BRL 9313 of BRL 9321

6.4 Betrokken partijen

Bij de opslag van grond en baggerspecie op de waterbodem zijn verschillende partijen betrokken. Afhankelijk van hun rol heeft de betrokken partij verschillende verantwoordelijkheden. De volgende partijen zijn betrokken:

Tabel 14 Betrokken partijen opslag grond en baggerspecie waterbodem

Betrokkene	Verantwoordelijkheid
Initiatiefnemer / eigenaar	<ul style="list-style-type: none"> • Vergunninghouder en financieel verantwoordelijke • Bijhouden van administratie • Verantwoordelijk voor beheer locatie • Indienen meldingen en aanvragen omgevingsvergunning en maatwerkvoorschriften
Uitvoerder / aannemer	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering volgens omgevingsvergunning, Kwalibo
Gemeente	<ul style="list-style-type: none"> • Toezicht eventuele gemeentelijke regelgeving (omgevingsplan) • Bal-bevoegd gezag als bij het opslaan van grond of baggerspecie op de waterbodem sprake is van een milieubelastende activiteit
Omgevingsdienst	<ul style="list-style-type: none"> • Het houden van toezicht en het handhaven bij overtredingen is een basistaak die door de omgevingsdienst wordt uitgevoerd als sprake is van een gemeentelijke of provinciale bevoegdheid
Provincie	<ul style="list-style-type: none"> • Toezicht eventuele provinciale regelgeving (omgevingsverordening), bijv. regels over opslaan in een grondwaterbeschermingsgebied
Waterbeheerder	<ul style="list-style-type: none"> • Bal-bevoegd gezag voor het opslaan van grond en baggerspecie op de waterbodem als sprake is van een lozingsactiviteit
Inspectie (IenW)	Toezicht en handhaving Kwalibo (Bbk)

6.5 Wat kan er misgaan?

In de onderstaande tabellen zijn verschillende situaties opgenomen die eventueel mis kunnen gaan. In paragraaf 3.2.24 van het Bal is een vergunningplicht opgenomen voor het opslaan, zeven, mechanisch ontwateren of samenvoegen van bepaalde soorten grond of baggerspecie. Hierop is de onderstaande tabel 15 van toepassing.

Wanneer er geen vergunningplicht vereist is voor het opslaan, zeven, mechanisch ontwateren of samenvoegen van grond of baggerspecie, gelden de algemene regels uit paragraaf 4.50 Bal. In alle gevallen gelden de algemene regels van paragraaf 4.122 van het Bal (dus ook als er een vergunning is vereist). De algemene regels zijn uitgewerkt in de tabellen 16 en 17.

In beginsel wordt bestuursrechtelijk of strafrechtelijk opgetreden tegen overtreding van de hierna genoemde aspecten.

Tabel 15 Controlelijst omgevingsvergunning opslaan van grond of baggerspecie (par. 3.2.24 Bal)

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
Grond of baggerspecie wordt opgeslagen, gezeefd, mechanisch ontwaterd of samengevoegd zonder de vereiste omgevingsvergunning.	<p>Voor de volgende activiteiten is een omgevingsvergunning nodig: het opslaan, zeven, mechanisch ontwateren of samenvoegen van:</p> <p>1°. grond van de kwaliteitsklasse matig verontreinigd of sterk verontreinigd;</p> <p>2°. baggerspecie van de kwaliteitsklasse sterk verontreinigd; of</p>	Controleer of de omgevingsvergunningen zijn verleend.	<p>Art. 3.48k Bal</p> <p>Zie art. 25d Bbk voor de kwaliteitsklassen</p>

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
	<p>3°. grond of baggerspecie die niet beschikt over een milieuverklaring bodemkwaliteit, tenzij de locatie van herkomst bekend is en de bodemkwaliteit van de locatie van herkomst voldoet aan de kwaliteitsklasse matig verontreinigd voor waterbodem.</p> <p>Voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de bovengenoemde milieubelastende activiteiten is een omgevingsvergunning nodig.</p>		
De voorschriften van de omgevingsvergunning voor het opslaan van grond of baggerspecie worden niet nageleefd.		Controleer of de uitvoering voldoet aan de omgevingsvergunning.	Art. 5.5 lid 1 onder d en e Ow

Tabel 16 Controlelijst ontvangen van afvalstoffen (par. 4.50 Bal)

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
Er is geen melding (op tijd) ingediend.	Voor de activiteit het ontvangen van afvalstoffen bij inzameling of afgifte geldt een meldingsplicht.	Controleer of de melding is gedaan.	Art. 4.618 en 4.619 Bal
Er wordt niet voldaan aan de indieningsvereisten van de melding uit het Bal.	<p>De volgende gegevens en bescheiden moeten ten minste vier weken voor de start van de activiteit verstrekt zijn aan het bevoegd gezag:</p> <p>a. een overzicht van de in te nemen afvalstoffen en de te verrichten activiteiten met afvalstoffen;</p> <p>b. per activiteit per afvalstof de opslagcapaciteit en verwerkingscapaciteit per jaar; en</p> <p>c. een werkinstructie met een beschrijving van de procedures van acceptatie en controle per ontvangen afvalstof. In de werkinstructie is in ieder geval opgenomen:</p> <p>1°. het type ontdoener waarvan afvalstoffen worden</p>	Controleer of alle gegevens en bescheiden zijn aangeleverd.	Art. 4.619 en 4.620 Bal

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
	<p>aangenomen (als dit gevolgen heeft voor de acceptatie en controle);</p> <p>2°. de eisen die degene die de activiteit verricht, stelt aan de manier waarop de afvalstoffen worden aangeboden;</p> <p>3°. de manier waarop de afvalstoffen worden gecontroleerd bij ontvangst;</p> <p>4°. de manier waarop de afvalstoffen die op een milieuhygiënisch relevante manier afwijken van wat gangbaar is voor de categorie, worden behandeld.</p>		

Tabel 17 Controlelijst opslaan van grond of baggerspecie (par. 4.122 Bal)

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
Er is geen melding (op tijd) ingediend.	<p>Voor de volgende activiteiten moet een melding worden gedaan:</p> <p>a. het opslaan, zeven en samenvoegen van grond van de kwaliteitsklasse landbouw/natuur, wonen of industrie; en</p> <p>b. het opslaan, zeven, mechanisch ontwateren en samenvoegen van baggerspecie van de kwaliteitsklasse niet verontreinigd, licht verontreinigd of matig verontreinigd.</p> <p>NB. voor het niet bedrijfsmatig opslaan van max. 25m³ grond of baggerspecie geldt geen meldingsplicht.</p>	Controleer of een melding is gedaan.	<p>Art. 4.1247 en 4.1248 Bal</p> <p>Zie art. 25d Bbk voor de kwaliteitsklassen</p>
Er wordt niet voldaan aan de indieningsvereisten van de melding uit het Bal.	<p>De volgende gegevens en bescheiden moeten ten minste vier weken voor de start van de activiteit verstrekt zijn aan het bevoegd gezag:</p> <p>a. de aanduiding van de kwaliteitsklasse van de opgeslagen grond of baggerspecie;</p>	Controleer of alle gevraagde gegevens en bescheiden op tijd zijn aangeleverd.	<p>Artikel 4.1248 Bal</p> <p>Zie art. 25d Bbk voor de kwaliteitsklassen</p>

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
	<p>b. de aanduiding of verschillende partijen grond of baggerspecie worden samengevoegd;</p> <p>c. als partijen grond of baggerspecie worden samengevoegd:</p> <p>1°. of dit gebeurt tot een partij groter dan 25m³; en</p> <p>2°. een aanduiding van de kwaliteitsklassen van de samen te voegen partijen;</p> <p>d. als op een oppervlaktewaterlichaam wordt geloosd:</p> <p>1°. de locaties van de lozingspunten; en</p> <p>2°. het maximale lozingsdebiet in kubieke meters per uur.</p>		
<p>Bij de activiteit wordt geen of geen correcte / volledige administratie bijgehouden.</p>	<p>Er wordt een administratie bijgehouden van de opgeslagen partijen grond of baggerspecie, waarin geregistreerd staat:</p> <p>a. de herkomst;</p> <p>b. de kwaliteitsklasse, bedoeld in art. 25d Bbk;</p> <p>c. de kwaliteitsverklaringen;</p> <p>d. de plaats van de opslag;</p> <p>e. de hoeveelheid; en</p> <p>f. de aanvangsdatum van de opslag.</p>	<p>Controleer of de administratie voldoet aan de geldende normen.</p>	<p>Art. 4.1249 Bal</p>
<p>Er is na beëindiging van de activiteit geen eindonderzoek waterbodembodem verricht en/of er zijn geen herstelwerkzaamheden uitgevoerd.</p>	<p>Voldoen aan de regels uit paragraaf 5.2.1 van het Bal (zie tabel 13).</p>	<p>Controleer of alle gevraagde gegevens en bescheiden op tijd zijn aangeleverd en de geldende normen zijn nageleefd.</p>	<p>Artikel 4.1250 en 5.2 t/m 5.7 Bal</p>
<p>Afvalwater afkomstig van het opslaan, zeven of mechanisch ontwateren van baggerspecie van de kwaliteitsklasse licht verontreinigd of matig</p>	<p>Afvalwater afkomstig van het opslaan, zeven of mechanisch ontwateren van baggerspecie van de kwaliteitsklasse licht verontreinigd of matig verontreinigd, bedoeld in artikel 25d van het Besluit</p>	<p>Controleer of een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere</p>	<p>Artikel 4.1251 Bal</p>

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
verontreinigd wordt niet geloosd overeenkomstig de daarvoor gestelde lozingsroute.	<p>bodemkwaliteit, wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam.</p> <p>Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd op een oppervlaktewaterlichaam of via die andere route.</p>	lozingsroute dan lozen op een oppervlaktewaterlichaam wordt toegestaan.	
Bij het lozen van het afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam wordt niet voldaan aan de vereiste emissiegrenswaarden of er is geen steekmonster aanwezig waaruit blijkt welke stoffen in welke hoeveelheid worden geloosd.	De vereiste emissiegrenswaarden zijn opgenomen in tabel 4.1252 van het Bal.	Controleer of een steekmonster aanwezig is en of daaruit voldoende blijkt welke stoffen in welke hoeveelheid worden geloosd.	Artikel 4.1252 Bal
Er zijn geen bodembeschermende voorzieningen getroffen.	<p>De volgende bodembeschermende voorzieningen worden getroffen voor baggerspecie van de kwaliteitsklasse licht of matig verontreinigd:</p> <p>a. de baggerspecie wordt opgeslagen in een met folie beklede grondput;*</p> <p>b. de baggerspecie wordt volledig omringd door een dijklichaam:</p> <p>1°. waarvan het binnendijkse volume ten minste gelijk is aan de maximale inhoud van het baggerspeciedepot; en</p> <p>2°. dat is bestand tegen krachten die ontstaan bij het opslaan van baggerspecie.</p> <p><i>NB dit geldt niet als de baggerspecie volgens artikel 4.1272 Bal op de plaats van het opslaan mag worden toegepast.</i></p>	Controleer of de geldende normen worden nageleefd.	<p>Artikel 4.1254 Bal</p> <p>Zie voor de kwaliteitsklassen art. 25 van het Bbk</p>

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
Er is niet voldaan de vereisten van het Bal bij het samenvoegen van partijen grond of baggerspecie.	<p>Verschillende partijen grond of baggerspecie mogen niet worden samengevoegd tot een partij die groter is dan 25 m³, tenzij:</p> <p>a. de partijen dezelfde kwaliteitsklasse hebben op grond van artikel 25d van het Bbk en door een erkende onderneming worden samengevoegd (zie hoofdstuk 3 Kwalibo);</p> <p>b. de partijen grond of baggerspecie kleiner zijn dan 100 ton en door een erkende onderneming worden samengevoegd (zie hoofdstuk 3 Kwalibo);</p> <p>c. het gaat om grond van kwaliteitsklasse landbouw/natuur of baggerspecie van de kwaliteitsklasse algemeen toepasbaar op grond van artikel 25d van het Bbk en de partijen zijn voorzien van een erkende kwaliteitsverklaring (zie hoofdstuk 3 Kwalibo).</p>	Controleer of de geldende normen worden nageleefd.	Art. 4.1255 Bal
De termijn van opslag wordt overschreden.	Voor de waterbodem geldt dat een partij grond of baggerspecie niet langer dan 10 jaar mag worden opgeslagen in een oppervlaktewaterlichaam.	Controleer hoe lang de partij grond of baggerspecie is opgeslagen.	Art. 4.1256 Bal

*= De folie moet gecertificeerd zijn door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor BRL-K519, BRL-K537, BRL-K538, BRL-K546 of BRL-K1149 (zie art. 4.1254, tweede lid van het Bal).

Handhaven:

- Op basis van de gevolgen van de overtreding voor de fysieke leefomgeving (van nihil tot aanzienlijk en/of onomkeerbaar) en het gedrag van de overtreder (van goedwillend en proactief tot crimineel) kunnen keuzes in de handhaving gemaakt worden.²³ Opties van interventie zijn:
 - o Aanspreken en informeren;
 - o Bestuurlijk gesprek en waarschuwen;
 - o LOD/LOB (incl. tijdelijk stilleggen) en verscherpt toezicht;
 - o Bestuurlijke boete (indien mogelijk);
 - o Een proces-verbaal opmaken en strafrechtelijk vervolgen.

²³ Zie [Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht \(LHSO\)](#), 12 oktober 2022.

Meest voorkomende afwijkingen op controlelijst opslag van grond of baggerspecie

In de onderstaande lijst is een opsomming opgenomen van de meest voorkomende afwijkingen bij de activiteit opslag in de praktijk. Het is daarom goed om extra te controleren tijdens toezicht/handhaving op de volgende punten:

- Is er een omgevingsvergunning verleend door het bevoegd gezag voor de activiteit?
- Is de activiteit op tijd gemeld bij bevoegd gezag?
- Klopt de gebruikte locatie met de melding?
- Kloppen de gemelde activiteiten?
- Wordt de termijn voor de opslag niet overschreden?
- Komt de aangetroffen omvang en samenstelling van de partij overeen met de milieuverklaring en de administratie?
- Wordt er geen toepasbare grond of baggerspecie gemengd met ontoepasbare grond of baggerspecie?
- Zijn partijen van ongelijke kwaliteit voldoende van elkaar gescheiden? Partijen kunnen anders op een ongewenste manier worden vermengd.
- Is toegang tot de opslaglocatie voldoende afgesloten, zodat derden niet ongezien kunnen bijstorten?

7. Toepassen van bouwstoffen

7.1 Situatiebeschrijving

Het toepassen van [bouwstoffen](#) in de waterbodem in een [werk](#) kan op verschillende manieren plaatsvinden. Een bouwstof is in artikel 1, eerste lid, van het Bbk gedefinieerd als “materiaal dat is bestemd om te worden toegepast, waarin de totaalgehalten aan silicium, calcium en aluminium tezamen meer dan 10 gewichtsprocent van dat materiaal bedragen, met uitzondering van vlakglas, metallisch aluminium, grond of baggerspecie.” Ook vallen materialen zoals stro, kunststof en hout niet onder de definitie van bouwstoffen.

Bouwstoffen komen in verschillende vormen en maten voor, zo wordt er onderscheid gemaakt tussen vormgegeven en niet-vormgegeven bouwstoffen in het Bbk. Een vormgegeven bouwstof is een bouwstof met een volume per kleinste eenheid van ten minste 50 cm³.²⁴ Voorbeelden zijn dakpannen of trottoirtegels, materialen die onder normale omstandigheden een duurzame vormvastheid hebben. Niet-vormgegeven bouwstoffen zijn bouwstoffen die een volume per kleinste eenheid van minder dan 50 cm³ hebben, zoals betongranulaat of asfaltgranulaat.

Het regelen van het toepassen van bouwstoffen in rijksregels is nodig om op nationaal niveau een gelijk speelveld en een gelijk beschermingsniveau te waarborgen. Bij het toepassen van bouwstoffen in de waterbodem kunnen nadelige gevolgen voor het milieu optreden, zoals bodembelasting door het ongewenst uitloggen van bodembedreigende stoffen en een ondoelmatig beheer van afvalstoffen. De regels bestaan uit de implementatie van de Kaderrichtlijn afvalstoffen en uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De regels voor het toepassen van bouwstoffen zijn als bedrijfstakoverstijgende milieubelastende activiteit opgenomen in paragraaf 3.2.25 van het Bal.

Onder het toepassen van bouwstoffen in de waterbodem wordt verstaan het aanbrengen en aangebracht houden van bouwstoffen in de waterbodem. Het tijdelijk uitnemen en daarna opnieuw toepassen van bouwstoffen valt ook onder de activiteit.

Het toepassen van bouwstoffen binnen een gebouw waarbij bij het toepassen geen contact kan optreden met hemelwater, oppervlaktewater of grondwater, valt buiten de reikwijdte van deze activiteit. Het toepassen van bouwstoffen binnen een gebouw wordt geregeld in het Besluit bouwwerken leefomgeving. Toepassingen in een gebouw worden verder niet behandeld in deze HUM.

Het toepassen van bouwstoffen in een oppervlaktewaterlichaam is aangewezen als een lozingsactiviteit, bij deze activiteit is de waterbeheerder bevoegd gezag (artikel 3.48, tweede lid, Bal).

Onderscheid waterbodem en landbodem

Waterbodem is de bodem van een oppervlaktewaterlichaam. De waterbodem is altijd in waterkwaliteitsbeheer bij het Rijk of het waterschap, zodat die waterbeheerder bevoegd gezag is voor toepassingen in de waterbodem. De waterbodem omvat ook de oever van het oppervlaktewaterlichaam. Landbodem is de bodem, niet zijnde waterbodem. Zie hoofdstuk 1 voor extra toelichting.

De begrenzing van oppervlaktewater in beheer bij het Rijk is vastgelegd in afdeling 2.2 van de Omgevingsregeling. De afbakening (geometrische begrenzing) tussen oppervlaktewater in beheer bij het Rijk en de landbodem is aangegeven in bijlage III bij de Omgevingsregeling (zie art. 2.2, tweede lid, van de Omgevingsregeling). De begrenzing van oppervlaktewater in beheer bij waterschappen is weergegeven op de legger van het waterschap.

²⁴ Artikel 1.1, eerste lid, Regeling bodemkwaliteit 2022.

De inhoudelijke regels in het Bal voor het toepassen van bouwstoffen zien op zowel het toepassen op of in de bodem als in een oppervlaktewaterlichaam. Dit hoofdstuk gaat alleen over ‘natte toepassingen’ van bouwstoffen, dus in de waterbodem, omdat de waterbeheerder hiervoor primair bevoegd gezag is.

Toepassen van mijnsteen

Het toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen in de voormalige mijnbouwgebieden in de provincie Limburg valt niet onder de milieubelastende activiteit toepassen van bouwstoffen en wordt geregeld in paragraaf 3.2.27 van het Bal. De locatie van deze voormalige mijnbouwgebieden is vastgelegd in artikel 2.43 en bijlage III van de Omgevingsregeling en is vindbaar via het onderdeel Regels op de kaart van het [DSO](#). In paragraaf 4.115 Bal zijn de inhoudelijke regels voor het toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen opgenomen, zowel voor toepassingen op de landbodem als toepassingen in de waterbodem. Gelet op de beperkte geografische reikwijdte zijn deze regels verder niet uitgewerkt in dit hoofdstuk.

7.2 Wet- en regelgeving

Voor het toepassen van bouwstoffen zijn rijksregels gesteld in het Bal. Daarnaast zijn de regels uit het Besluit bodemkwaliteit en de Regeling bodemkwaliteit 2022 van toepassing (zie tabel 18).

Tabel 18 Relevante wet- en regelgeving

Relevante wet- en regelgeving	Relatie met toepassen bouwstoffen
Omgevingswet	Voor de ongereguleerde toepassingsactiviteiten geldt de algemene zorgplicht uit artikel 1.6 en 1.7 van de Omgevingswet.
Besluit activiteiten leefomgeving	Bij het toepassen van bouwstoffen in de waterbodem gelden de algemene regels uit het Bal.
Besluit bodemkwaliteit	Het Bbk stelt (kwaliteits)eisen aan handelingen zoals het maken, vervoeren, ter beschikking stellen of invoeren van de bouwstoffen en stelt regels aan de milieuverklaringen bodemkwaliteit, waarmee de bouwstoffen onder de regels uit het Bal toegepast mogen worden in de waterbodem.
Regeling bodemkwaliteit 2022	De normwaarden bij de kwaliteitseisen van de toe te passen bouwstoffen en de daarbij horende toetsregels zijn te vinden in de bijlagen bij de Regeling. Ook de nadere regels over de milieuverklaringen bodemkwaliteit staan in deze Regeling.
Afvalstoffenregelgeving	Als een toepassing geen functioneel karakter heeft, is deze regelgeving van toepassing. Zie daarvoor verder hoofdstuk 9.
Waterschapsverordening	Met maatwerkregels kan in de waterschapsverordening afgeweken worden van de regels uit het Bal. Raadpleeg daarom ook altijd of er aanvullende of afwijkende regels zijn te vinden in de waterschapsverordening.

In paragraaf 3.2.25 van het Bal is het toepassen van bouwstoffen in de waterbodem aangewezen als een milieubelastende activiteit. In het Bal zijn algemene regels en een informatieplicht opgenomen voor het toepassen van bouwstoffen. De regels uit paragraaf 4.123 van het Bal zijn van toepassing op elke toepassing van een [partij bouwstoffen](#). In paragraaf 4.123 van het Bal zijn regels opgenomen over hoe bouwstoffen mogen worden toegepast en welke gegevens en bescheiden beschikbaar moeten zijn.

Specifieke zorgplicht Bal

Als een activiteit als milieubelastende activiteit is aangewezen in hoofdstuk 3 van het Bal, geldt in ieder geval de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 van het Bal. De specifieke zorgplicht verplicht de initiatiefnemer om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevergd om milieuschade te voorkomen. Tot de specifieke zorgplicht behoort in ieder geval de verplichting

om passende preventieve maatregelen te nemen en geen significante verontreiniging te veroorzaken.

Bij een evidente overtreding kan het bevoegd gezag direct handhaven op de specifieke zorgplicht. Volgens de nota van toelichting bij het Bal is daarvan sprake in situaties waarin het handelen of nalaten van degene die de activiteit verricht onmiskenbaar in strijd is met de zorgplicht. De nota van toelichting verwijst hiervoor naar de jurisprudentie over de zorgplicht van het Activiteitenbesluit.²⁵ Als een overtreding niet evident is, is het beter om eerst een maatwerkvoorschrift te stellen waarmee de specifieke zorgplicht wordt verduidelijkt. Let op dat alleen maatwerkvoorschriften mogelijk zijn op de regels van het Bal; er is geen mogelijkheid voor het stellen van maatwerkvoorschriften over de regels in het Besluit bodemkwaliteit.

Maatwerkregels en maatwerkvoorschriften op grond van het Bal

Met maatwerkregels of maatwerkvoorschriften (in een individueel geval) kunnen waterschappen afwijken van de inhoudelijke regels van het Bal voor lokale situaties (zie artikel 2.12 en 2.13 van het Bal). Wel met het oog op de bescherming van de milieubelangen zoals bedoeld in artikel 2.2 van het Bal. Met maatwerkregels kunnen waterschappen de rijksregels specificeren naar lokale omstandigheden, onvoorziene situaties, bijzondere omstandigheden en het bereiken van hun visie voor de waterbodemkwaliteit. De maatwerkregels strekken niet zo ver dat het toepassen van bouwstoffen in de waterbodem geen milieubelastende activiteit meer is.

In artikel 4.1257a van het Bal is een beperking opgenomen voor het stellen van maatwerkvoorschriften. Maatwerkvoorschriften mogen de uitvoering van een vastgesteld projectbesluit niet in de weg staan.²⁶ Invulling geven aan een specifieke zorgplichtbepaling met maatwerkvoorschriften is een verduidelijking van die regel en dus geen beperking van het projectbesluit. Een projectbesluit is een besluit van bijvoorbeeld de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, gedeputeerde staten of het dagelijks bestuur van het waterschap om een project uit te voeren. Het is van belang dat dit maatwerk zo vroeg mogelijk in de besluitvorming plaatsvindt. Als een projectbesluit eenmaal is vastgesteld mag de uitvoering niet belemmerd worden door maatwerk. Het volledig uitzetten van maatwerk is niet wenselijk, omdat ook bij projecten waarvoor een projectbesluit is vastgesteld, in de praktijk toch situaties kunnen voorkomen waarin het generieke beschermingsniveau van rijksregels niet voldoet en het treffen van maatregelen noodzakelijk kan zijn.²⁷ Als voorbeeld wordt genoemd een werk dat een grondwaterbeschermingsgebied of ander zeer kwetsbaar gebied raakt. In de nota van toelichting bij het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet wordt aangeraden dat in dergelijke gevallen de gewenste aanscherping van de rijksregels zo vroeg mogelijk bekend wordt gemaakt.

Daarnaast zijn er ook andere beperkingen op het gebruik van maatwerk. Zo mag er geen versoepelend maatwerk worden gevoerd over de producteisen van bouwstoffen en de daarbij behorende grenswaarden.²⁸ Dit aangezien de actoren in de bouwstoffenketen zijn gebonden aan het Bbk dat op rijksniveau kwaliteitseisen stelt. Op grond van het Bbk mogen uitsluitend bouwstoffen die aan de kwaliteitseisen voldoen op de markt worden gebracht en kunnen kwaliteitseisen alleen worden verscherpt. Het lokaal bevoegd gezag kan ook voor het toepassen van niet-genormeerde bouwstoffen en voor niet genormeerde stoffen in wel genormeerde bouwstoffen maatwerk instellen. Niet-genormeerde bouwstoffen zijn bouwstoffen die niet zijn opgenomen in Bijlage A van de Regeling bodemkwaliteit 2022.

Verder ligt het niet voor de hand om de bepalingen over functionele toepassing of hoeveelheid te wijzigen via maatwerkregels; het versoepelen hiervan is niet mogelijk in verband met Europese regelgeving over afvalstoffen.²⁹ Wel kan het waterschap nader invullen wat onder een functionele toepassing of hoeveelheid wordt verstaan.

²⁵ ABRvS 10 augustus 2011, ECLI:NL:RVS:2011:BR4631.

²⁶ Artikel 4.1257a Bal.

²⁷ Stb. 2021, 98, p. 341.

²⁸ Zie M. Sibeijn, M. de Kok en M. Cassee, [Bodembeheer van de toekomst: Maatwerkregels \(Bal\) in het omgevingsplan](#), 2022, p. 12.

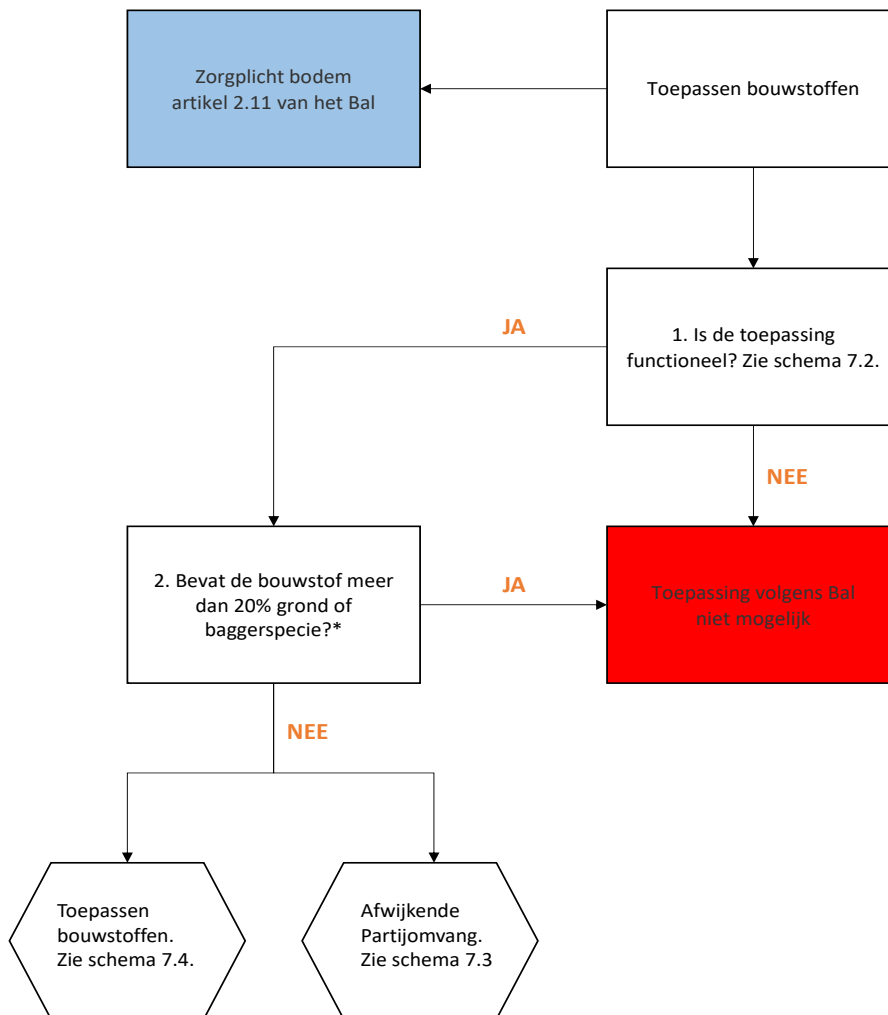
²⁹ M. Sibeijn, M. de Kok en M. Cassee, [Bodembeheer van de toekomst: Maatwerkregels \(Bal\) in het omgevingsplan](#), 2022, p. 12.

7.3 Aandachtspunten

Overzicht schema

In schema 7.1 is aangegeven welke schema's doorlopen moeten worden bij de toepassing van bouwstoffen.

Schema 7.1 Overzicht schema's toepassingen bouwstoffen

* Indien grond of baggerspecie functioneel deel uitmaakt van een bouwstof is een percentage meer dan 20 % toegestaan op grond van art. 4.1263 van het Bal.

Informatieplicht

Wanneer er sprake is van het toepassen van [AVI-bodemassen](#) of [immobilisaten](#) geldt er een informatieplicht.³⁰ Vier weken voor het starten van de activiteit moet de gevraagde informatie worden verstrekt aan het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag wordt zo in staat gesteld om de ingediende informatie te beoordelen en als deze het nodig acht een controle in te plannen. Een uitzondering is opgenomen in artikel 4.1258, tweede lid van het Bal: wanneer de gegevens en bescheiden voor meerdere partijen bouwstoffen al eerder voor hetzelfde werk zijn verstrekt en er zich geen relevante

³⁰ Artikel 4.1258 Bal; AVI-bodemassen wordt ook AEC-bodemassen genoemd.

wijzigingen hebben voorgedaan, hoeven de gegevens die niet zijn gewijzigd, niet te worden verstrekt. De gegevens en bescheiden die in dat geval moeten worden aangeleverd zijn opgenomen in tabel 19.

De erkende kwaliteitsverklaring is een van de milieuverklaringen bodemkwaliteit om aan te tonen dat de milieuhygiënische kwaliteit van een partij bouwstoffen voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen. De eisen aan de erkende kwaliteitsverklaring voor bouwstoffen staan in paragraaf 4.2 van de Rbk 2022. Een erkende kwaliteitsverklaring moet ook de eventuele voorwaarden en beperkingen bevatten die volgens de producent van de bouwstof bij de toepassing onder de daarbij aangegeven omstandigheden ter bescherming van het milieu in acht moeten worden genomen (artikel 4.25, eerste lid, aanhef en onder e, van de Rbk 2022).

Het kan daarbij gaan om de volgende toepassingsvoorwaarden- of beperkingen:

- de partij is uitsluitend geschikt voor toepassing in grote oppervlaktewaterlichamen die volgens de waterbeheerder geen bijzondere bescherming nodig hebben (in verband met verhoogde emissie van vanadium of chloride en de uitzonderingen uit bijlage A van de Rbk 2022)
- de partij is uitsluitend geschikt voor toepassing op plaatsen waar direct contact mogelijk is met zeewater of brak water waarvan het chloridegehalte meer dan 5.000 mg/l bedraagt. Dit heeft te maken met verhoogde emissie van chloride, bromide, fluoride of sulfaat en de uitzonderingen uit bijlage A van de Rbk 2022)
- in de partij komen emissies of concentraties voor van niet-genormeerde stoffen (lees: niet in bijlage A van de Rbk 2022 genormeerde stoffen) of waarden voor andere relevante parameters (bijvoorbeeld de zuurgraad)

Wanneer het producttype van de bouwstof niet onder alle omstandigheden zonder risico's voor het milieu kan worden toegepast, moet in de verklaring melding worden gemaakt van de relevante voorwaarden en beperkingen bij de toepassing. Dit houdt bijvoorbeeld in dat een bouwstof ongeschikt kan zijn voor toepassing waarbij uitloging naar grondwater of oppervlaktewater kan plaatsvinden. Als een toepasser dergelijke informatie in de wind slaat, dan kan hij zich er in het kader van de zorgplicht niet op beroepen dat hij niet wist of had kunnen weten dat toepassing van de bouwstof in strijd met de zorgplicht zou kunnen zijn.³¹

Tabel 19 Indieningsvereisten informatieplicht toepassen AVI bodemas en immobilisaat

Informatie die in elk geval moet worden aangeleverd:	Informatie die niet hoeft te worden aangeleverd bij toepassing van art. 4.1258, tweede lid, Bal als deze eerder al is aangeleverd:
De verwachte datum van het begin van de activiteit het toepassen van bouwstoffen	De verwachte datum waarop het werk zal zijn voltooid
Een milieuverklaring bodemkwaliteit die betrekking heeft op de toe te passen AVI-bodemmassen en immobilisaten.	De herkomst van de AVI-bodemmassen en immobilisaten (afleverbon)
	De kwaliteit van de AVI-bodemmassen en immobilisaten (als informatie is opgenomen in de milieuverklaring bodemkwaliteit volstaat de milieuverklaring)
	De hoeveelheid AVI-bodemmassen en immobilisaten in kubieke meters die in totaal in het werk zal worden toegepast
	De coördinaten van het ontvangende oppervlaktewaterlichaam, tenzij het adres daarvan is vermeld

³¹ *Stcrt.* 2023, nr. 1338, p. 243-244.

AVI-bodemas is een restproduct van de verbranding van huisvuil en kan (als het is opgewerkt na 2020) zonder isolerende voorzieningen worden toegepast.³² De keten van productie tot afzet van de AVI-bodemas is complex en kent veel spelers. Daarom is het voor toezichthouders belangrijk dat voorafgaand de toepassing de kwaliteit en de locatie waar de AVI-bodemassen en immobilisaten zijn toegepast bekend is.³³

Immobilisaten zijn vormgegeven bouwstoffen die het product zijn van een verwerking waarbij de chemische of fysische eigenschappen van een afvalstof worden gewijzigd met het primaire doel bodembedreigende stoffen vast te leggen.³⁴ Voor immobilisaten is een informatieplicht opgenomen omdat bij het verwijderen van immobilisaten de bodembedreigende stoffen kunnen vrijkomen als bij het verwijderen wordt gebroken of verkleind.³⁵ Het is dan ook aan te bevelen dat het bevoegd gezag de inkomende informatie over AVI-bodemassen of immobilisaten registreert. Dit geldt overigens breder dan alleen bij AVI-bodemassen en immobilisaten; voor allerlei activiteiten is vooronderzoek verplicht en dan is het handig dat de informatie over toegepaste bouwstoffen is geregistreerd zodat het bevoegd gezag die kan terugvinden.

Voor de bouwstoffen, niet zijnde AVI-bodemassen of immobilisaten, geldt geen informatieplicht voor het begin van de activiteit op grond van het Bal. Er moet bij de toepassing van bouwstoffen voldaan worden aan de eisen die worden gesteld in paragraaf 4.123 van het Bal en het Bbk bij het toepassen van bouwstoffen.

Functionele toepassing en functionele hoeveelheid van bouwstoffen

Het toepassen van bouwstoffen is alleen toegestaan voor het aanleggen, in stand houden, herstellen, veranderen of uitbreiden van een werk.³⁶ Alleen in dat geval is er sprake van een functionele toepassing van bouwstoffen (zie schema 7.2). Het toepassen van bouwstoffen is niet toegestaan als er geen sprake is van een functionele toepassing, in dat geval is de activiteit het verwijderen (storten) van [afvalstoffen](#). Voor het verwijderen van afvalstoffen is een omgevingsvergunning vereist op grond van afdeling 3.5 van het Bal (ter implementatie van de Kaderrichtlijn afvalstoffen).³⁷

Bouwstoffen die tevens afvalstoffen zijn, kunnen ook functioneel worden toegepast.³⁸ In dat geval is er sprake van een nuttige toepassing zoals bedoeld in artikel 1.1, eerste lid van de Wet milieubeheer.³⁹ Het hergebruik van bouwstoffen is belangrijk voor het zuinig omgaan met grondstoffen, mede daarom maakt het voor de toepassing van paragraaf 4.123 van het Bal niet uit of een bouwstof een afvalstof is of niet. De algemene regels van paragraaf 4.123 van het Bal bieden voldoende bescherming tegen nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving bij de toepassing van bouwstoffen die afvalstoffen zijn. Ook geldt er in de meeste gevallen geen vergunningplicht voor het toepassen van afvalstoffen.⁴⁰

In artikel 4.1261 van het Bal is opgenomen dat alleen een functionele hoeveelheid van bouwstoffen mag worden toegepast. Dit betekent dat er niet meer bouwstoffen mogen worden toegepast dan nodig is voor het bewerkstelligen van de functionele toepassing. Het gaat om de minimale hoeveelheid die constructief nodig is, alle 'extra' toegepaste bouwstoffen zijn niet functioneel. De hoeveelheid bouwstoffen die nodig is, verschilt per geval en wordt beoordeeld aan de hand van gangbare civieltechnische, bouwtechnische, ecologische en esthetische maatstaven. Een voorbeeld is wanneer een oeververdediging wordt aangelegd met te lichte bouwstoffen of de aanleg van een weg in de uiterwaarden die niet geschikt is voor landbouwverkeer. Een andere methode zou kunnen

³² Stb. 2021, 98, p. 210.

³³ Stb. 2021, 98, p. 210.

³⁴ Artikel 4.1257, derde lid, Bal; Stb. 2021, 98, p. 340.

³⁵ Stb. 2021, 98, p. 210.

³⁶ Artikel 4.1260, eerste lid Bal.

³⁷ Artikel 3.197 Bal.

³⁸ Voor de normdocumenten die gevolgd moeten worden, zie artikel 2.7 en bijlage C van de Regeling bodemkwaliteit 2022.

³⁹ Artikel 4.1260, tweede lid Bal.

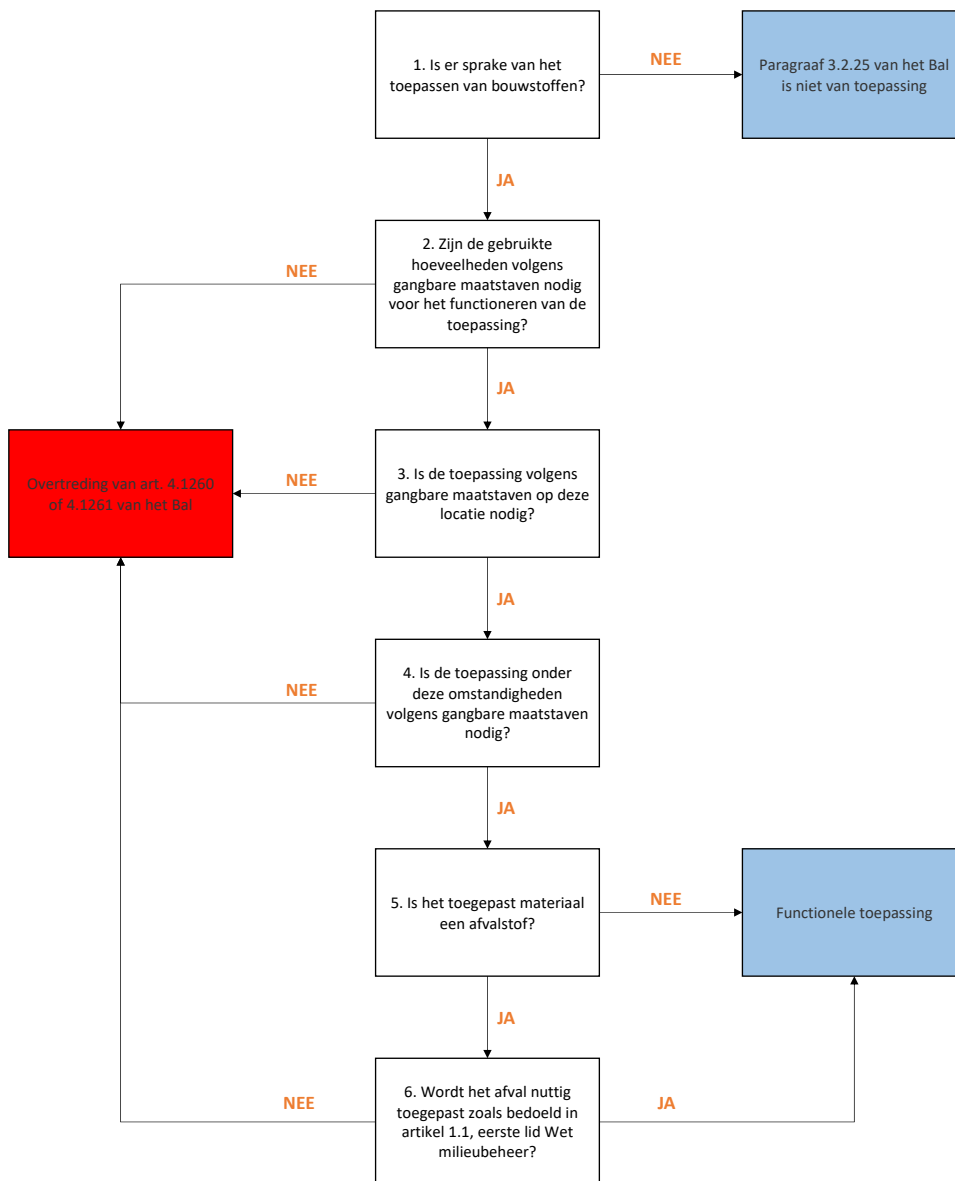
⁴⁰ Artikel 3.40b Bal.

zijn het toetsen van de constructieberekening. Wanneer er een te grote hoeveelheid bouwstoffen wordt gebruikt bij de functionele toepassing, dan wordt het toepassen van de bouwstoffen als verwerking (storten) van afvalstoffen aangemerkt. De initiatiefnemer ontdoet zich dan van de bouwstoffen, wat onwenselijk is met het oog op het zuinig gebruik van grondstoffen en het doelmatig beheer van afvalstoffen. Dit artikel is daarom bedoeld om op te kunnen treden wanneer het duidelijk is dat er te veel bouwstoffen zijn toegepast. Het ontdoen van bouwstoffen door de initiatiefnemer komt vooral voor bij gemengde bouwstoffen. Een toezichthouder zou als controle de vraag kunnen stellen of 'schone' bouwstoffen met dezelfde hoeveelheid zouden worden toegepast.

Handhaving kan, afhankelijk van de situatie, ofwel op grond van artikel 4.1260 (geen functionele toepassing) of artikel 4.1261 (geen functionele hoeveelheid) van het Bal. Wanneer er wel sprake is van een functionele toepassing, ligt het voor de hand om handhaving op basis van 'geen functionele hoeveelheid' aan te wenden om de te veel gebruikte bouwstoffen te verwijderen, zodat de functionele toepassing wel kan blijven voortbestaan.

In artikel 4.1260, derde lid, van het Bal een uitzonderingen opgenomen wanneer het toepassen van bouwstoffen niet is toegestaan in de waterbodem. Dit is wanneer het toepassen van de bouwstoffen het doel heeft om een oppervlaktewaterlichaam te verondiepen of tot landbodem te ontwikkelen. De reden hiervoor is dat voor deze toepassingen grote hoeveelheden nodig zijn, wat onwenselijk is met het oog op het zuinig gebruik van grondstoffen en het doelmatig beheer van afvalstoffen. Daarbij is er genoeg grond of baggerspecie beschikbaar voor deze toepassingen. Ook is er bij deze toepassingen het probleem dat niet aan alle vereisten uit paragraaf 4.123 van het Bal kan worden voldaan. Zo is er geen sprake van een gangbare hoeveelheid bij deze toepassingen, zoals bedoeld in artikel 4.1261 van het Bal. Daarnaast worden deze bouwstoffen door deze toepassingen onderdeel van de (water)bodem, waardoor deze niet terugneembaar zijn zoals voorgeschreven is in artikel 4.1262 van het Bal. Het laatstgenoemde is niet het geval bij het aanbrengen van funderingen voor gebouwen, wegen of parkeerterreinen. De fundering is om civieltechnische redenen nodig, er is dan wel sprake van een functionele toepassing.

Schema 7.2: Functionele toepassing

Terugnameverplichting en verwijderingsverplichting bij toepassing van bouwstoffen

In artikel 4.1262 van het Bal is een verplichting opgenomen om bouwstoffen zo toe te passen dat de bouwstoffen niet vermengd raken met de (water)bodem en ook verwijderd kunnen worden. Dit houdt in dat de bouwstoffen terugneembaar moeten blijven. Deze verplichting geldt ook bij het in stand houden van een werk. Dit betekent dat er mogelijk maatregelen genomen moeten worden zodat bouwstoffen terugneembaar blijven. Een voorbeeld van een maatregel kan zijn het aanbrengen van een folie zodat de bouwstoffen niet met de (water)bodem vermengen. Dit is echter niet in alle gevallen wenselijk aangezien door deze maatregel plastic in de (water)bodem wordt gebracht. Een ander voorbeeld is het niet heien door puingranulaat, aangezien dan het puingranulaat dieper de (water)bodem wordt ingebracht. Ook is er sprake van een niet-functionele toepassing van bouwstoffen als de toepassing niet duurzaam in stand blijft, maar 'wegspoelt'.

Wanneer het werk waarin bouwstoffen worden toegepast buiten gebruik is gesteld, moeten de bouwstoffen worden verwijderd.⁴¹ Dat geldt niet als het verwijderen van bouwstoffen grotere nadelige gevolgen heeft voor de fysieke leefomgeving dan het niet verwijderen. Het gaat dan vooral om situaties waarin ondoorlatende (water)bodemlagen beschadigd kunnen raken door het verwijderen van bouwstoffen, zoals betonnen heipalen. De verwijdering van bouwstoffen is nodig om bodembelasting door materialen die niet van nature in de (water)bodem voorkomen, tegen te gaan. Een voorbeeld is het maken van natuurvriendelijke oevers op locaties van bestorte of verdedigde oevers. Daar dienen alle bouwstoffen (en afvalstoffen) verwijderd te worden omdat deze geen functie meer hebben bij een natuurvriendelijke oever.

Voor de bouwstoffen die toegepast zijn voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet geldt het recht dat van toepassing was op het moment waarop de bouwstoffen zijn aangebracht. Dit betekent dat de terugnameverplichting geldt voor alle bouwstoffen die na 1 januari 1999 zijn toegepast.

Vermenging met grond of baggerspecie

Het is niet toegestaan om een partij bouwstoffen toe te passen waarin meer dan 20 gewichtsprocenten grond of baggerspecie zijn vermengd.⁴² Enkel grond en baggerspecie dat voorafgaand aan het ontgraven of bewerken in een partij bouwstof aanwezig was, voor zover redelijkerwijs niet kan worden gevergd dat het uit de bouwstof wordt verwijderd, zijn toepasbaar zolang minder dan 20 gewichtsprocenten grond of baggerspecie zijn vermengd met de bouwstoffen. De grond of baggerspecie mag niet bewust worden toegevoegd, tenzij het een grondstof is voor de bouwstof (zoals in beton) en dus functionele bijmenging is. Wanneer er een te hoog percentage grond of baggerspecie in de bouwstof aanwezig is, kan deze alleen worden toegepast na het ontmengen van de bouwstof.

Kwaliteitseisen

De toegepaste bouwstoffen moeten voldoen aan artikel 25d, eerste lid, van het Bbk.⁴³ Het voldoen aan de kwaliteitseisen moet worden aangetoond door middel van een milieuverklaring bodemkwaliteit.⁴⁴ De milieuverklaring moet vermelden of de bouwstoffen voldoen aan de daarvoor geldende kwaliteitseisen voor verontreinigende stoffen of andere parameters. De kwaliteitseisen voor bouwstoffen zijn opgenomen in Bijlage A van de Regeling bodemkwaliteit 2022. De milieuverklaring moet zover relevant ook de aanwezige niet-genormeerde stoffen vermelden of waarden voor andere relevante parameters.⁴⁵

⁴¹ Artikel 4.1262, tweede lid, Bal.

⁴² Artikel 4.1263 Bal.

⁴³ Artikel 4.1264, eerste lid, Bal.

⁴⁴ Artikel 4.1264, tweede lid, Bal.

⁴⁵ Zie o.a. artikel 4.10 lid 2 onder e Regeling bodemkwaliteit 2022.

Hoort de partij bij de milieuverklaring bodemkwaliteit?

Bij het toepassen van bouwstoffen in de waterbodem is de waterbeheerder verantwoordelijk voor het toezicht. Daarbij dient o.a. te worden gecontroleerd op de aanwezigheid en juistheid van de milieuverklaring bodemkwaliteit. Hierbij is een belangrijk aandachtspunt of de toegepaste partij en de milieuverklaring bodemkwaliteit bij elkaar horen. Dit kan op verschillende manieren worden gecontroleerd.

Administratief onderzoek:

- Vergelijken van gegevens uit verschillende documenten.
- Controle bouwstoffenbalans via database Amice van het Landelijke meldpunt Afvalstoffen.
- Vergelijken van de documentgegevens met gegevens van transportbedrijf en financiële gegevens.

Fysieke controle:

- Bemonsteren en analyseren van partijen en vergelijken met gegevens uit de milieuverklaring.

Om te controleren of een aangetroffen partij en de milieuverklaring bij elkaar horen, kan worden bekeken wat de herkomst van de partij is. Bij een partij bouwstoffen horen vaak schriftelijke bewijsstukken die teruggaan naar de herkomst. Door de verschillende documenten te vergelijken met elkaar en met de verklaringen van betrokkenen kan een beeld worden gevormd van de juistheid van de verstrekte gegevens. Documenten zijn met name:

- begeleidingsbrief afval
- afleverbon
- vrachtbrieven en weegbonnen
- milieuverklaring bodemkwaliteit:
 - verklaring op grond van een partijkeuring, conform paragraaf 4.1 van de Regeling bodemkwaliteit 2022;
 - erkende kwaliteitsverklaring op basis van een productcertificaat, conform paragraaf 4.2 van de Regeling bodemkwaliteit 2022; en
 - fabrikant-eigen verklaring, conform paragraaf 4.3 van de Regeling bodemkwaliteit 2022.

Controleer of de gegevens van de aangetroffen partij overeenstemmen met de gegevens op de bijbehorende documenten. Veel documenten verwijzen naar elkaar. Controleren of naar de juiste documenten wordt verwezen.

Let hierbij o.a. op:

- omvang van de partij (los gestort materiaal is ca. 1,2 keer groter in volume dan vast)
- homogeniteit
- samenstelling
- plaats van herkomst (vergelijk de vrachtpapieren met de overige documenten, controleer evt. de tachograafschijf van de vrachtwagen en vergelijk de gereden afstand met de andere gegevens)
- herkomst en toepassingslocatie.

Tijdens en na het toepassen van bouwstoffen moeten gegevens en bescheiden beschikbaar zijn gedurende ten minste vijf jaar.⁴⁶ Dit betreft een milieuverklaring bodemkwaliteit die betrekking heeft op de toe te passen bouwstoffen en, indien van toepassing, een [afleverbon](#). Deze regel is niet van toepassing in de volgende uitzonderingssituaties⁴⁷:

- a. bij het toepassen van metselmortel of een natuursteenproduct, met uitzondering van breuksteen en steenslag;
- b. wanneer vormgegeven bouwstoffen zonder verandering van de eigenschappen of samenstelling in ongewijzigde vorm en onder dezelfde omstandigheden opnieuw worden toegepast;
- c. wanneer asfalt of asfaltbeton, waarvan volgens bij of krachtens het Bbk gestelde regels is vastgesteld dat het niet teerhoudend is, opnieuw in dezelfde wegverharding wordt toegepast;
- d. wanneer bouwstoffen die tijdelijk uit een werk zijn weggenomen, in dat werk op of nabij dezelfde locatie in ongewijzigde vorm en onder dezelfde omstandigheden opnieuw worden toegepast zonder dat het eigendom daarvan wordt overgedragen; en

⁴⁶ Artikel 4.1259, eerste en derde lid, Bal.

⁴⁷ Artikel 4.1259, tweede lid, Bal.

- e. bij het toepassen van bouwstoffen door een natuurlijk persoon, anders dan in het uitoefenen van zijn beroep of bedrijf, en de in het werk toegepaste hoeveelheid bouwstoffen in totaal ten hoogste 25 m³ bedraagt.

De initiatiefnemer moet een afleverbon ter beschikking hebben wanneer dit op grond van de Regeling bodemkwaliteit 2022 vereist is (zie tabel 20).⁴⁸ In de volgende gevallen is er op grond van de Regeling bodemkwaliteit 2022 een afleverbon bij de milieuverklaring bodemkwaliteit noodzakelijk:⁴⁹

Tabel 20 Afleverbon

Type milieuverklaring bodemkwaliteit	Afleverbon verplicht bij afgifte partij	Afleverbon verplicht bij splitsing van de partij
Partijkeuring	Nee (behalve bij het samenvoegen van bouwstoffen van hetzelfde type waarvoor al milieuverklaringen beschikbaar zijn)	Ja
Erkende kwaliteitsverklaring	Ja	Ja, gebruik van kopie van de oorspronkelijke afleverbon.
Fabrikant-eigenverklaring	Ja	Ja, gebruik van kopie van de oorspronkelijke afleverbon.

Samenvoegen en splitsen van partijen bouwstoffen

Een partij bouwstoffen kan samengevoegd worden met een andere partij bouwstoffen of gesplitst worden in meerdere partijen bouwstoffen. Ook na het samenvoegen of het splitsen van een partij bouwstoffen moeten de nieuwe partijen voldoen aan de kwaliteitseisen opgenomen in Bijlage A van de Rbk 2022. Daarnaast heeft het samenvoegen en splitsen van partijen gevolgen voor de inhoud van de milieuverklaring bodemkwaliteit en de afleverbon.

Het samenvoegen van partijen bouwstoffen mag alleen als het gaat om bouwstoffen van hetzelfde producttype, waarbij voor elke partij afzonderlijk een milieuverklaring bodemkwaliteit beschikbaar is. In dat geval volstaat bij de levering van de partij bouwstoffen een afleverbon en een kopie van de milieuverklaring voor een van de samengevoegde partijen.⁵⁰ De afleverbon bevat de volgende informatie:⁵¹

Tabel 21 Inhoud afleverbon bij het samenvoegen van partijen bouwstoffen

Afleverbon
a. de naam en het adres van de persoon die de afleverbon heeft afgegeven
b. de naam en het adres van de persoon die de partijen heeft samengevoegd
c. de naam en het adres van de eerste afnemer van de samengevoegde partij
d. de unieke nummers van de milieuverklaringen bodemkwaliteit die horen bij de partijen die zijn samengevoegd
e. bijzonderheden van de samengevoegde partij, waaronder een beschrijving van de belangrijkste kenmerken en het producttype en een aanduiding van de grootte van de partij in tonnen, waaruit blijkt dat de partij voldoet aan de vereisten van artikel 1, tweede lid, van het Bbk

⁴⁸ Artikelen 4.12, 4.13, 4.26, 4.27, 4.41 en 4.42 Rbk 2022.

⁴⁹ Zie 'Afleverbon bij een milieuverklaring bodemkwaliteit' op [deze IPLO-website](#).

⁵⁰ Artikel 4.12, eerste lid, Rbk 2022.

⁵¹ Artikel 4.12, tweede lid, Rbk 2022.

Afleverbon
f. bijzonderheden van elke partij die is samengevoegd, waaronder een beschrijving van de belangrijkste kenmerken en het producttype en een aanduiding van de grootte van de partij in tonnen
g. een uniek nummer van de afleverbon
h. een originele ondertekening door de natuurlijke persoon die daartoe is geautoriseerd door de persoon die de afleverbon heeft afgegeven, dan wel de natuurlijke persoon die de afleverbon onder eigen naam en verantwoordelijkheid heeft afgegeven, en de vermelding van de naam van de ondertekenaar en de datum van ondertekening

De milieuverklaring bodemkwaliteit moet de volgende *extra* informatie bevatten:⁵²

Tabel 22 Inhoud milieuverklaring bij het samenvoegen van partijen bouwstoffen

Milieuverklaring
a. wanneer een of meer van de samengevoegde partijen volgens de voor die partij verleende milieuverklaring bodemkwaliteit andere verontreinigende stoffen dan in bijlage A vermeld of andere relevante parameters bevat: voor elk van die stoffen of parameters de hoogste emissie, concentratie of waarde die in de milieuverklaringen bodemkwaliteit voor die partijen is vermeld.
b. een uniek nummer van de kopie.
c. een originele ondertekening door de natuurlijke persoon die daartoe is geautoriseerd door de persoon die de kopie van de milieuverklaring bodemkwaliteit heeft afgegeven, dan wel de natuurlijke persoon die de kopie van de milieuverklaring bodemkwaliteit onder eigen naam en verantwoordelijkheid heeft afgegeven, en de vermelding van de naam van de ondertekenaar en de datum van ondertekening.

Wanneer een partij bouwstoffen ontstaat door het splitsen van een partij bouwstoffen moet de persoon die de partijen heeft gesplitst bij de levering van de afgesplitste partij een afleverbon en een kopie van de milieuverklaring bodemkwaliteit die betrekking heeft op de gesplitste partij afgeven.⁵³ De afleverbon bevat de volgende informatie:⁵⁴

Tabel 23 Inhoud afleverbon bij het splitsen van partijen bouwstoffen

Afleverbon
a. de naam en het adres van de persoon die de afleverbon heeft afgegeven;
b. de naam en het adres van de persoon die de partijen heeft gesplitst;
c. de naam en het adres van de eerste afnemer van de gesplitste partij;
d. een aanduiding van de grootte van de afgesplitste partij in tonnen;
e. het unieke nummers van de kopie van de milieuverklaring bodemkwaliteit die betrekking heeft op de gesplitste partij;
f. een uniek nummer van de afleverbon;
g. een verklaring dat de afgesplitste partij een deel vormde van de partij waarop de kopie van de milieuverklaring bodemkwaliteit betrekking heeft; en
h. een originele ondertekening door de natuurlijke persoon die daartoe is geautoriseerd door de persoon die de afleverbon heeft afgegeven, dan wel de natuurlijke persoon die de afleverbon onder eigen naam en verantwoordelijkheid heeft afgegeven, en de vermelding van de naam van de ondertekenaar en de datum van ondertekening.

⁵² Artikel 4.12, derde lid, Rbk 2022.

⁵³ Artikel 4.13, eerste lid, Rbk 2022.

⁵⁴ Artikel 4.13, derde lid, Rbk 2022.

De milieuverklaring bodemkwaliteit bevat de volgende *extra* informatie bij het splitsen:⁵⁵

Tabel 24 Inhoud milieuverklaring bodemkwaliteit bij het splitsen van partijen bouwstoffen

Milieuverklaring
a. een uniek nummer van de kopie
b. een originele ondertekening door de natuurlijke persoon die daartoe is geautoriseerd door de persoon die de kopie van de milieuverklaring bodemkwaliteit heeft afgegeven, dan wel de natuurlijke persoon die de kopie van de milieuverklaring bodemkwaliteit onder eigen naam en verantwoordelijkheid heeft afgegeven, en de vermelding van de naam van de ondertekenaar en de datum van ondertekening

Als een partij bouwstoffen wordt gesplitst die ontstaan is door het samenvoegen van partijen moeten de volgende gegevens en bescheiden beschikbaar worden gesteld:⁵⁶

- a. een afleverbon;
- b. een kopie van de afleverbon die is afgegeven bij de samengevoegde partij;
- c. een kopie van de milieuverklaring bodemkwaliteit die is verstrekt bij de samengevoegde partij.

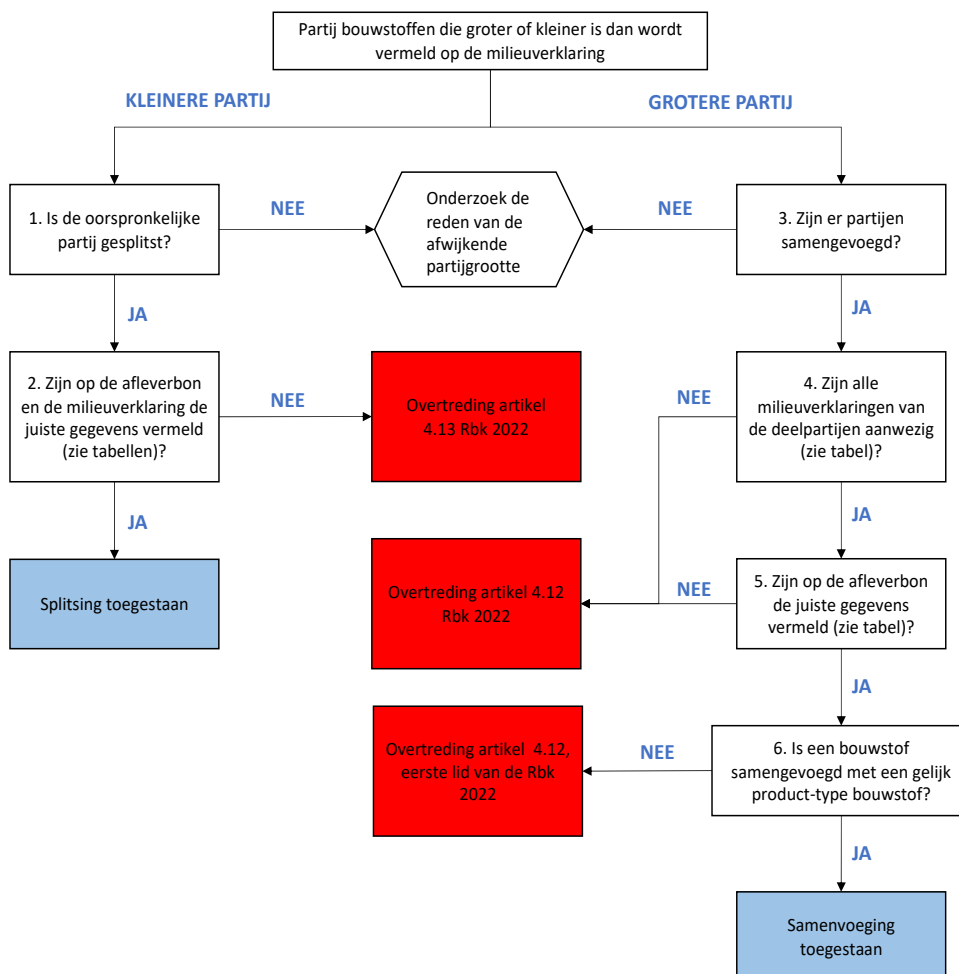
De afleverbon bevat dezelfde informatie als elke afleverbon bij een gesplitste partij. Daarnaast bevat de milieuverklaring ook het unieke nummer van de kopie en de originele ondertekening.

Indien er sprake is van een afwijkende partijgrootte dan vermeld op de milieuverklaring moet schema 7.3 worden doorlopen.

⁵⁵ Artikel 4.13, vierde lid, Rbk 2022.

⁵⁶ Artikel 4.13, tweede lid, Rbk 2022.

Schema 7.3: Afwijkende partijgrootte bouwstoffen

Invulling specifieke zorgplicht

In artikel 2.11 van het Bal is een specifieke zorgplicht opgenomen voor degene die een milieubelastende activiteit of een lozingsactiviteit verricht. De specifieke zorgplicht is van toepassing als degene die de activiteit verricht weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die handeling nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving. Hierbij gaat het niet om de persoonlijke kennis van de degene die de activiteit verricht, maar om wat verwacht kan worden van de gemiddelde persoon die de activiteit verricht. Wanneer een activiteit onder de specifieke zorgplicht valt, is degene die de activiteit verricht verplicht om maatregelen te nemen die de nadelige gevolgen voorkomen of die de nadelige gevolgen zoveel mogelijk beperken of ongedaan maken. Wanneer de gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt zal de activiteit niet mogen worden verricht zover dat redelijkerwijs gevraagd kan worden. Hierna worden twee voorbeelden gegeven over hoe de specifieke zorgplicht van toepassing is bij het toepassen van bouwstoffen.

Voorbeeld 1

Hoe om te gaan met twijfel over kwaliteit bouwstoffen?

Zo zal degene die de bouwstoffen gaat toepassen afgaan op de bij de bouwstoffen behorende milieuverklaring. In geval van twijfel moet diegene, op grond van de specifieke zorgplicht, zelf nagaan of de bouwstoffen aan de kwaliteitseisen voldoen. Twijfel kan ontstaan bij organoleptische

waarneming van verontreinigingen (zoals stank of olievlekken) bij bouwstoffen die in het verleden werden toegepast en waarvan bekend is dat ze vrijwel nooit aan de eisen voldeden. Twijfel kan ook ontstaan door de beschikbare informatie over het vorige gebruik van de bouwstoffen.

Een ander voorbeeld over de invulling van de specifieke zorgplicht is bij het toepassen van staalslakken. Dit wordt hierna toegelicht.

Voorbeeld 2

Hoe om te gaan met staalslakken?

Staalslakken zijn een steenachtig product dat overblijft bij de productie van staal. Deze staalslakken worden vervolgens bewerkt, zodat ze onder voorwaarden als bouwstof kunnen worden toegepast. Staalslakken afkomstig uit Nederland worden op de markt gebracht met een milieuverklaring bodemkwaliteit waaruit blijkt dat de staalslakken voldoen aan de voorwaarden die zijn vermeld in het Bbk en waarin voorwaarden voor de wijze van toepassen zijn opgenomen.

Als de staalslakken voldoen aan de maximale emissiewaarden en samenstellingswaarden zoals genoemd in bijlage A van de Rbk 2022, is de bouwstof vrij toepasbaar. Het is niet voldoende dat de toegepaste staalslakken voldoen aan de in deze bijlage genoemde stoffen. Uit de specifieke zorgplicht (art. 2.11 Bal) volgt dat ook de uitloging van niet-genormeerde stoffen moet worden onderzocht voor het toepassen van staalslakken. Deze niet-genormeerde stoffen kunnen namelijk ook nadelige gevolgen hebben voor de fysieke leefomgeving.

Meer informatie is te vinden op de volgende webpagina van ILT:

<https://www.ilent.nl/documenten/signaalrapportages/2023/04/19/wettelijke-regels-toepassen-staalslakken-dekken-risicos-voor-mens-en-milieu-niet-af>.

Asbest

Asbest mag niet worden toegepast. Het kan voorkomen dat asbest als verontreiniging aanwezig is in een bouwstof die al is toegepast, bijvoorbeeld bij AVI-bodemassen, BSA-granulaat en geïmmobiliseerde grond. Deze bouwstof mag onder voorwaarden worden hergebruikt:

- als asbest niet opzettelijk is toegevoegd;
- als de samenstellingseis niet wordt overschreden (100 mg/kg ds.)⁵⁷; en
- als aan de verdere voorwaarden voor toepassing van bouwstoffen wordt voldaan.

Het kan voorkomen dat een Beoordelingsrichtlijn voor een erkende kwaliteitsverklaring, waar een bouwstof onder geproduceerd is, aanvullende eisen aan asbest stelt.

Teerhoudend asfalt

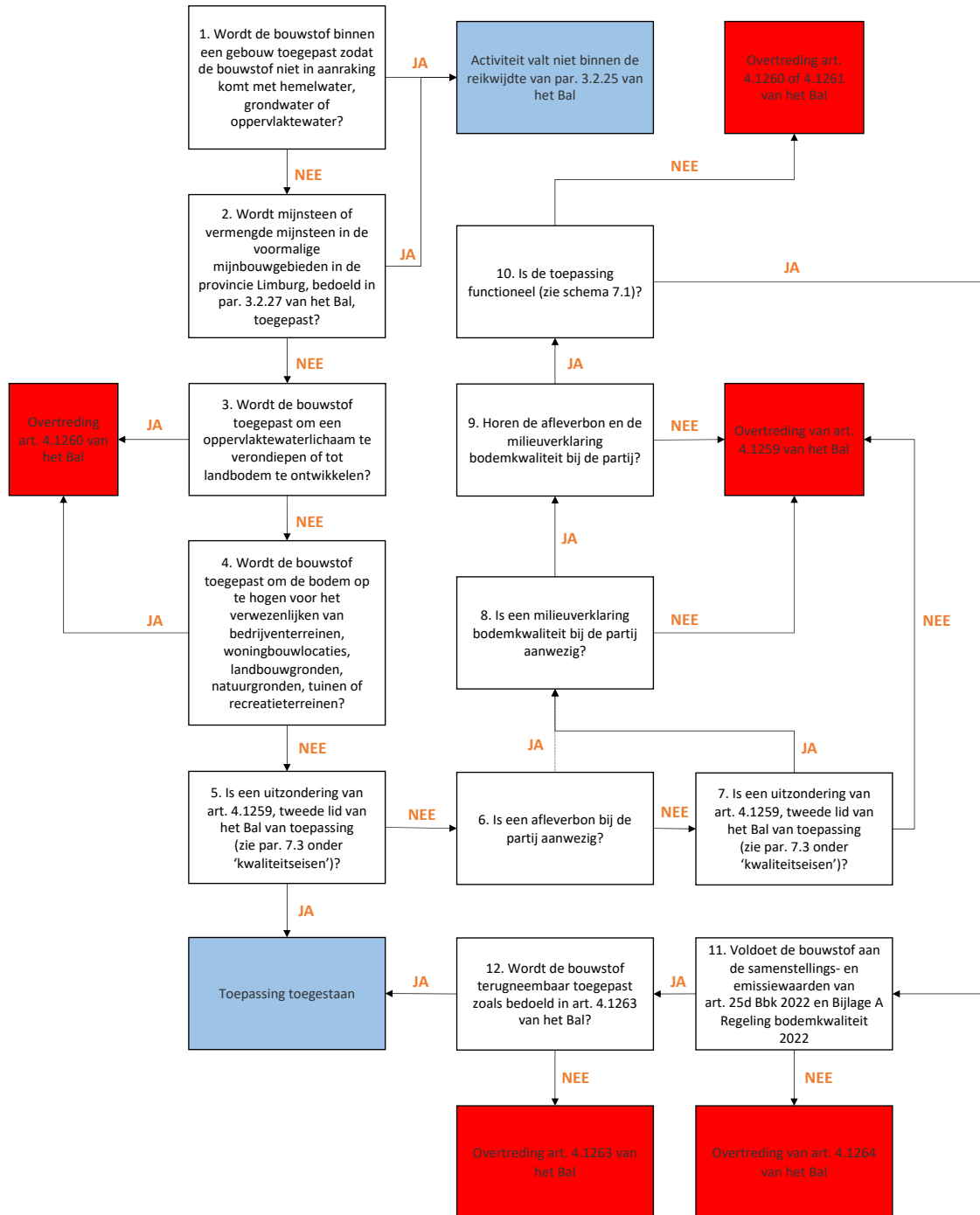
Bij het verwijderen van bestaande wegen komt asfalt vrij. Dit asfalt kan teerhoudend zijn. Het granulaat dat vrijkomt moet extra worden onderzocht op PAK. Voor het omgaan met vrijkomend asfalt uit onderhoudswerk: zie CROW-Richtlijn 210.

Overzicht toepassen van bouwstoffen

In schema 7.4 is een overzicht opgenomen van de regels bij het toepassen van bouwstoffen.

⁵⁷ Bijlage A, Rbk 2022.

Schema 7.4: Toets toepassing bouwstoffen

7.4 Betrokken partijen

Bij het toepassen van bouwstoffen zijn verschillende partijen betrokken. Afhankelijk van hun rol heeft de betrokken partij verschillende verantwoordelijkheden. De volgende partijen zijn betrokken:

Tabel 25 Betrokken partijen

Betrokkene	Verantwoordelijkheid
Eigenaar	Het toegepast houden van een bouwstof valt ook onder het toepassen van bouwstoffen. De eigenaar van een toepassingslocatie is direct verantwoordelijk voor het houden van een bouwstof in een toepassing.
Opdrachtgever	Het aanbrengen van een bouwstof valt ook onder het toepassen van bouwstoffen. De opdrachtgever van een toepassing is direct verantwoordelijk. De hoofdaannemer kan hierbij t.o.v. een onderaannemer gelden als opdrachtgever.
Uitvoerder	Degene die de bouwstof in een werk aanbrengt is direct verantwoordelijk.
Waterschap	Het waterschap is bevoegd voor het toezicht op de regels van het Bal over het toepassen van bouwstoffen in de waterbodembodem (daar waar het gaat om regionale wateren). Daarnaast kan het waterschap maatwerkregels opnemen over het toepassen van bouwstoffen in de waterschapsverordening.
Rijkswaterstaat	Rijkswaterstaat is bevoegd voor het toezicht op de regels van het Bal over het toepassen van bouwstoffen in de waterbodembodem (daar waar het gaat om rijkswateren).
Provincie	De provincie is verantwoordelijk voor het toezicht op een milieubelastende activiteit waarvoor zij bevoegd gezag is. Daarnaast kan de provincie maatwerk over het toepassen van bouwstoffen opnemen in de omgevingsverordening. Ook zijn de gedeputeerde staten bevoegd voor alle activiteiten binnen complexe bedrijven.
ILT	De Inspectie Leefomgeving en Transport is belast met het toezicht op de gehele bouwstoffenketen, uitgezonderd de toepassing. Wel zijn zij verantwoordelijk voor de handhaving van de Kwalibo-regels bij het toepassen van bouwstoffen.

7.5 Wat kan er misgaan?

In de onderstaande tabellen zijn de vereisten genoemd die bij het uitvoeren van de activiteit toepassen van bouwstoffen gelden. In principe wordt bestuursrechtelijk of strafrechtelijk opgetreden tegen overtreding van de hierna genoemde aspecten.

Het lokale bevoegde gezag waarschuwt de ILT en kan zelf optreden, mits er een overtreding is van het Bal. Wanneer er geen sprake is van een mogelijke overtreding van het Bal is de ILT bevoegd tot optreden. In dat geval wordt een melding bij de ILT gedaan en – indien ILT een overtreding constateert - ook bij de CI (certificerende instelling).

Op basis van de gevolgen van de overtreding voor de fysieke leefomgeving (van nihil tot aanzienlijk en/of onomkeerbaar) en het gedrag van de overtreder (van goedwillend en proactief tot crimineel) kunnen keuzes in de handhaving gemaakt worden.⁵⁸ Opties van interventie zijn:

- Aanspreken en informeren
- Bestuurlijk gesprek en waarschuwen
- LOD/LOB (incl. tijdelijk stilleggen) en verscherpt toezicht
- Bestuurlijke boete (indien mogelijk)
- Een proces-verbaal opmaken en strafrechtelijk vervolgen

In sommige gevallen zal het noodzakelijk zijn om de toegepaste bouwstoffen te laten verwijderen, daarvoor kan waar nodig een last onder dwangsom of last onder bestuursdwang worden ingezet. Ook zal er in sommige gevallen moeten worden opgetreden tegen valsheid in geschrifte (art. 225 WvSr).

⁵⁸ Zie [Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht \(LHSO\)](#), 12 oktober 2022.

Wat kan er misgaan?	Ketenrisico's	Controle-aspecten	Wet- en regelgeving
De bouwstoffen worden gebruikt om oppervlaktewater te dempen of de bodem op te hogen.	<p>De volgende toepassingen van bouwstoffen zijn niet toegestaan:</p> <p>a. bouwstoffen worden gebruikt voor het verondiepen of dempen van oppervlaktewater; en</p> <p>b. bouwstoffen worden gebruikt voor het ophogen van de bodem t.b.v. het verwezenlijken van bedrijventerreinen, woningbouwlocaties, landbouwgronden, natuurgronden, tuinen of recreatieterreinen.</p>	Controleer of een bouwstof wordt toegepast voor doeleinden die niet zijn toegestaan in het Bal.	Art. 4.1260, derde lid, Bal
De bouwstoffen bevatten meer dan 20 gewichtsprocenten grond of baggerspecie en de grond of baggerspecie is geen grondstof van de bouwstof.	<p>Het materiaal kan minder hoogwaardig worden toegepast. Vermenging kan leiden tot onduidelijkheid m.b.t. de normstelling (Is het grond, baggerspecie of een bouwstof?).</p> <p>Indien grond of baggerspecie functioneel onderdeel uitmaakt van de bouwstof mag deze meer dan 20 % aanwezig zijn in de bouwstof.</p>	<p>Controleer of in de milieuverklaring het juiste gewichtspercentage grond of baggerspecie is vermeld.</p> <p>Controleer administratief (milieuverklaring) en fysiek (visuele samenstelling).</p> <p>Neem waar nodig monsters en laat de samenstelling daarvan bepalen.</p>	Artikel 4.1263 Bal
De bouwstof wordt niet terug neembaar toegepast.	<p>De bouwstoffen kunnen niet meer goed worden verwijderd.</p> <p>De bouwstoffen kunnen onderdeel gaan uitmaken van de bodem. De normstelling is hier niet op gebaseerd.</p>	<p>Ga na of de bouwstof alsnog terug neembaar kan worden toegepast door het aanbrengen van extra voorzieningen of extra inmeten.</p> <p>Ga na wie de bouwstof heeft aangebracht en daarmee verantwoordelijk is.</p>	Artikel 4.1262, eerste lid, Bal
De toegepaste bouwstof wordt niet verwijderd nadat het werk haar functie heeft verloren.	Bouwstoffen kunnen uit het zicht verdwijnen.	<p>Ga na wie verantwoordelijk is voor de eventuele verwijdering.</p> <p>Ga na of het werk of het relevante gedeelte haar functie verliest of heeft verloren.</p> <p>Ga na of verwijdering leidt tot een grotere aantasting van de bodem dan het niet verwijderen. Als dat zo is, hoeven de bouwstoffen niet verwijderd te worden. Bijvoorbeeld: een ondoorlatende bodemlaag die beschadigd kan raken bij het verwijderen van een betonnen heipaal. Zie ook hoofdstuk 9 (over afvalstoffen).</p>	Artikel 4.1262, tweede lid, Bal

Wat kan er misgaan?	Ketenrisico's	Controle-aspecten	Wet- en regelgeving
Er worden IBC-bouwstoffen toegepast.	Er mogen geen IBC-bouwstoffen worden toegepast, tenzij deze onder het overgangsrecht vallen.	<p>Ga na of de IBC-bouwstoffen zijn toegepast voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet.</p> <p>Ga na of de IBC-bouwstoffen binnen zes maanden na de inwerkingtreding zijn toegepast en dat een melding is gemaakt voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet.</p> <p><i>Zie voor controle aspecten vanuit het overgangsrecht de vorige versie van de HUM Bbk.</i></p>	<p><i>Oud recht:</i> Art. 30 Bbk en paragraaf 3.9 en 3.10 Regeling bodemkwaliteit</p> <p><i>Overgangsrecht:</i> Art. XIV, eerste lid, Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet</p>

Tabel 28 Kwaliteitseisen bouwstoffen

Wat kan er misgaan?	Ketenrisico's	Controle-aspecten	Wet- en regelgeving
De toegepaste bouwstoffen voldoen niet aan de concentratie- en emissiewaarden.	De bouwstoffen voldoen niet aan de voor de bouwstoffen geldende kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 25d, eerste lid, Bbk en Bijlage A, Rbk 2022.	<p>Controleer de concentratie- en emissiewaarden van de partij bouwstoffen.</p> <p>Controleer de aanwezigheid van een milieuverklaring. Deze mag niet zijn afgegeven als niet aan de concentratie- en emissiewaarden wordt voldaan.</p> <p>Controleer of deze verklaring bij de betreffende partij hoort.</p>	Artikel 4.1264 Bal
Puin, afkomstig van de sloop, wordt ter plaatse toegepast zonder dat het is bewerkt.	Verontreiniging van de bodem door afvalstoffen.	<p>Controleer of het puin legaal is afgevoerd.</p> <p>Controleer of het puin aan de kwaliteitsvereisten voldoet.</p> <p>Controleer of een omgevingsvergunning is verleend.</p>	Artikel 3.197 Bal
De milieuverklaring bodemkwaliteit ontbreekt.	<p>Een milieuverklaring is gedurende 5 jaar na het aanbrengen van de bouwstoffen beschikbaar, tenzij een uitzondering van toepassing is:</p> <p>a. metselmortel of een natuursteenproduct, met uitzondering van breuksteen en steenslag, wordt toegepast;</p> <p>b. vormgegeven bouwstoffen zonder verandering van de eigenschappen of samenstelling in ongewijzigde vorm en onder dezelfde omstandigheden opnieuw worden toegepast;</p>	<p>Controleer of er wel een milieuverklaring voor de bouwstof is afgegeven.</p> <p>Controleer de herkomst van de bouwstof en ga na of er eerder in de keten wel een milieuverklaring aanwezig was.</p>	Artikel 4.1259, eerste lid, onder a, en derde lid, Bal

Wat kan er misgaan?	Ketenrisico's	Controle-aspecten	Wet- en regelgeving
	<p>c. asfalt of asfaltbeton, waarvan volgens bij of krachtens het Bbk gestelde regels is vastgesteld dat het niet teerhoudend is, opnieuw in dezelfde wegverharding wordt toegepast;</p> <p>d. bouwstoffen die tijdelijk uit een werk zijn weggenomen, in dat werk op of nabij dezelfde locatie in ongewijzigde vorm en onder dezelfde omstandigheden opnieuw worden toegepast zonder dat het eigendom daarvan wordt overgedragen; en</p> <p>e. bouwstoffen worden toegepast door een natuurlijk persoon, anders dan in het uitoefenen van zijn beroep of bedrijf, en de in het werk toegepaste hoeveelheid bouwstoffen in totaal ten hoogste 25 m³ bedraagt.</p>		
De milieuverklaring is onvolledig.	<p>Er is onvolledig onderzoek verricht. Bijvoorbeeld:</p> <p>a. niet-genormeerde stoffen zijn niet meegenomen in het onderzoek of parameters zijn niet gevolgd;</p> <p>b. er is geen rekening gehouden met alle parameters (zonder goede onderbouwing);</p> <p>c. er zijn te weinig stoffen onderzocht.</p>	<p>Controleer de concentratie- en emissiewaarden van de partij bouwstoffen.</p> <p>Controleer de milieuverklaring en het bijbehorende rapport.</p>	Artikel 4.1264 Bal en artikel 25d Bbk
Er wordt geen rekening gehouden met toepassingsbeperkingen.	Bij (risico)volle bouwstoffen kunnen er in de milieuverklaring toepassingsbeperkingen zijn opgenomen. Als deze niet worden nageleefd, kan dit nadelige gevolgen voor de waterbodem hebben.	Controleer de milieuverklaring.	Artikel 4.1264 Bal / artikel 2.11 Bal
De afleverbon ontbreekt.	<p>Onder de volgende omstandigheden moet een afleverbon voor 5 jaar na het aanbrengen van de bouwstoffen beschikbaar zijn:</p> <p>a. als op grond van het Bbk een afleverbon moet worden afgegeven; en</p> <p>b. er geen sprake is van:</p> <p>1. metselmortel of een natuursteenproduct, met uitzondering van breuksteen en steenslag, wordt toegepast;</p>	<p>Ga na waarom een afleverbon ontbreekt.</p> <p>Controleer de herkomst van de bouwstof en ga na of er eerder in de keten wel een afleverbon aanwezig was.</p> <p>Controleer of de partij aan de eisen van het Bbk voldoet.</p>	<p>Artikel 4.1259, eerste lid onder b, en derde lid, Bal</p> <p>Artikel 3.7.2 Rbk 2022</p>

Wat kan er misgaan?	Ketenrisico's	Controle-aspecten	Wet- en regelgeving
	<p>2. vormgegeven bouwstoffen zonder verandering van de eigenschappen of samenstelling in ongewijzigde vorm en onder dezelfde omstandigheden opnieuw worden toegepast;</p> <p>3. asfalt of asfaltbeton, waarvan volgens bij of krachtens het Bbk gestelde regels is vastgesteld dat het niet teerhoudend is, opnieuw in dezelfde wegverharding wordt toegepast;</p> <p>4. bouwstoffen die tijdelijk uit een werk zijn weggenomen, in dat werk op of nabij dezelfde locatie in ongewijzigde vorm en onder dezelfde omstandigheden opnieuw worden toegepast zonder dat het eigendom daarvan wordt overgedragen; en</p> <p>5. bouwstoffen worden toegepast door een natuurlijk persoon, anders dan in het uitoefenen van zijn beroep of bedrijf, en de in het werk toegepaste hoeveelheid bouwstoffen in totaal ten hoogste 25 m³ bedraagt.</p>		
De partij bouwstoffen hoort niet bij de milieuverklaring.	De partij bouwstoffen en de milieuverklaring horen niet bij elkaar.	<p><i>Administratieve controle</i></p> <p>a. Vergelijk de gegevens uit de verschillende documenten.</p> <p>b. Controleer de bouwstoffenbalans via database Amice van het Landelijk Meldpunt Afvalstoffen.</p> <p>c. Vergelijk de documentgegevens met de gegevens van het transportbedrijf en de financiële gegevens.</p> <p><i>Fysieke controle</i></p> <p>Bemonster en analyseer de partij bouwstoffen en vergelijk de resultaten met de gegevens uit de milieuverklaring.</p>	Artikel 4.1259, eerste lid, onder a, en derde lid, Bal

8. Toepassen grond en baggerspecie

8.1 Situatiebeschrijving

Na de verschillende, in de overige hoofdstukken beschreven, ketenstappen wordt grond en baggerspecie uiteindelijk ergens verwerkt/toegepast. Dit hoofdstuk ziet alleen op die laatste stap in de keten: het toepassen van grond en baggerspecie. Bij deze uiteindelijke toepassing is het van belang of dit plaatsvindt op of in de landbodem ('droge toepassingen') of in oppervlaktewater ('natte toepassingen'). Niet alleen het bevoegd gezag is hierbij van belang, ook de kwaliteitseisen (toetsingskader), en bepaalde onderdelen van de regels voor de milieuverklaringen bodemkwaliteit, toetsing en invulling van de toetsingskaders zijn deels verschillend. Dit hoofdstuk gaat alleen over toepassingen op of in de waterbodem. Toepassingen in of op landbodem worden niet behandeld (zie daarvoor hoofdstuk 10, [HUM Bodembeheer](#)).

In paragraaf 3.2.26 van het Bal wordt het toepassen van grond en baggerspecie aangewezen als milieubelastende activiteit. Het toepassen van grond of baggerspecie in een oppervlaktewaterlichaam valt ook onder die aanwijzing (artikel 3.48o, tweede lid, Bal). In diezelfde paragraaf is ook de vergunningplicht voor het verondiepen van een diepe plas opgenomen (artikel 3.48p Bal). Vervolgens zijn in paragraaf 4.124 van het Bal de inhoudelijke regels opgenomen voor het toepassen van grond en baggerspecie.

In die laatste paragraaf is ook een limitatief overzicht van functionele toepassingen van grond en baggerspecie opgenomen. Dit betreffen alle veel voorkomende toepassingen, zoals toepassen in bouw- en wegconstructies, ophogingen en aanvullingen. Deze toepassingen komen voor op bouwlocaties, bij de aanleg van infrastructurele werken, het realiseren van natuurontwikkeling en andere projecten. Bij deze projecten worden vaak grond en/of baggerspecie aangevoerd, afgevoerd en verwerkt. De projecten kunnen zowel kleinschalig zijn, bijvoorbeeld het aanleggen van een dam met duiker, als zeer grootschalig, zoals het verondiepen van een diepe plas. Artikel 4.1269 van het Bal benoemt de functionele toepassingen waarin grond en baggerspecie kunnen worden toegepast.

Onderscheid waterbodem en landbodem

Waterbodem is de bodem van een oppervlaktewaterlichaam. De waterbodem is altijd in waterkwaliteitsbeheer bij het Rijk of het waterschap, zodat die waterbeheerder bevoegd gezag is voor toepassingen in de waterbodem. De waterbodem omvat ook de oever van het oppervlaktewaterlichaam. Landbodem is de bodem, niet zijnde waterbodem. Zie hoofdstuk 1 voor extra toelichting.

De begrenzing van oppervlaktewater in beheer bij het Rijk is vastgelegd in afdeling 2.2 van de Omgevingsregeling. De afbakening (geometrische begrenzing) tussen oppervlaktewater in beheer bij het Rijk en de landbodem is aangegeven in bijlage III bij de Omgevingsregeling (zie art. 2.2, tweede lid, van de Omgevingsregeling). De begrenzing van oppervlaktewater in beheer bij waterschappen is weergegeven op de legger van het waterschap.

De inhoudelijke regels in het Bal voor het toepassen van grond en baggerspecie zien op zowel het toepassen op of in de landbodem als in een oppervlaktewaterlichaam (de waterbodem). Dit hoofdstuk gaat alleen over toepassingen van grond of baggerspecie in de waterbodem.

Dempen en opvullen van watergangen

Bij dempingen en opvullingen van oppervlaktewater is de waterbeheerder het bevoegde gezag. Op het moment dat een watergang definitief haar functie heeft verloren en niet langer valt aan te merken als een oppervlaktewaterlichaam, gaan de bevoegdheden van rechtswege over naar de gemeente. Deze overdracht vindt in de praktijk vaak plaats na het afdammen en het baggeren, maar soms na het afvullen tot op maaiveldniveau. Vaak zijn tussen gemeenten en waterschappen afspraken gemaakt over de vraag wie als bevoegd gezag optreedt. Goede afstemming tussen de gemeente (of omgevingsdienst) en het waterschap is hier belangrijk. Het is niet vereist dat de legger van het waterschap of de digitale kaarten voor het beheer van rijkswateren (paragraaf 2.2.1 van de

Omgevingsregeling) zijn aangepast voordat de bevoegdheden worden overgedragen. De definitie van oppervlaktewaterlichaam is leidend: als er geen sprake meer is van vrij aan het aardoppervlak voorkomend water, dan is de betreffende locatie landbodem geworden.

8.2 Wet- en regelgeving

Het toepassen van grond en baggerspecie wordt gereguleerd in het Bal door het aan te wijzen als milieubelastende activiteit (paragraaf 3.2.26 van het Bal). In paragraaf 4.124 van het Bal zijn vervolgens de inhoudelijke regels opgenomen waaraan voldaan moet worden bij het toepassen van grond en baggerspecie (art. 3.48q van het Bal). Daarnaast zijn regels uit het Besluit bodemkwaliteit en de Regeling bodemkwaliteit 2022 (deels) van toepassing op deze activiteit. Bijvoorbeeld omdat daar eisen aan de milieuverklaringen bodemkwaliteit en de kwaliteitseisen behorende bij de verschillende toepassingskaders zijn opgenomen. Let op: daarnaast kunnen er maatwerkregels in de waterschapsverordening van het waterschap staan. Tabel 29 geeft een overzicht van de relevante wet- en regelgeving.

Tabel 29 Relevante wet- en regelgeving toepassen grond en baggerspecie

Relevante wet- en regelgeving	Relatie met toepassen grond en baggerspecie
Besluit activiteiten leefomgeving	Bij het toepassen van grond en baggerspecie in de waterbodem gelden de algemene regels uit paragraaf 4.124 van het Bal.
Besluit bodemkwaliteit	Voor het aantonen van de milieuhygiënische kwaliteit van een partij grond en baggerspecie is een milieuverklaring bodemkwaliteit nodig op grond van hoofdstuk 2A (afgifte van milieuverklaringen bodemkwaliteit) van het Besluit bodemkwaliteit.
Regeling bodemkwaliteit 2022	De normwaarden bij de kwaliteitseisen van de toe te passen grond of baggerspecie en de daarbij horende toetsregels zijn te vinden in de bijlagen bij de regeling. Ook bevat de regeling nadere regels voor de milieuverklaringen bodemkwaliteit.
Afvalstoffenregelgeving	Als een toepassing geen functioneel karakter heeft, is er sprake van het storten van afvalstoffen en is deze regelgeving van toepassing.
Waterschapsverordening	Met maatwerkregels kan in de waterschapsverordening afgeweken worden van de regels uit het Bal. Raadpleeg daarom ook altijd of er aanvullende of afwijkende regels zijn te vinden in de waterschapsverordening.

Aanwijzing milieubelastende activiteit

Het regelen van deze activiteit is nodig om een gelijk speelveld en een gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De nadelige gevolgen voor het milieu die het toepassen van grond of baggerspecie kan veroorzaken betreffen bodembelasting, het verspreiden van partijen grond van verschillende kwaliteitsklassen en een ondoelmatig beheer van afvalstoffen. De regels bestaan vooral uit implementatie van Europese regels (Kaderrichtlijn Afvalstoffen) en uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en de beste beschikbare technieken.

Het toepassen van grond en baggerspecie omvat zowel het aanbrengen als het daarna aangebracht houden hiervan. Er is geen inhoudelijke wijziging van de term ‘toepassen’ beoogd ten opzichte van eerdere regelgeving. Maar uit de toelichting bij artikel 3.48o, eerste lid, van het Bal blijkt dat het verwerken van grond en baggerspecie tot product niet valt onder deze activiteit.⁵⁹

Daarnaast zijn in artikel 3.48o, derde lid, van het Bal, drie uitzonderingen gemaakt op de aanwijzing van het toepassen van grond en baggerspecie als milieubelastende activiteit:

⁵⁹ Stb. 2021, 98, p. 274-275.

1. het toepassen van grond of baggerspecie als die is verwerkt in een product dat als meststof op grond van hoofdstuk III van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet mag worden verhandeld;
2. het tijdelijk uitnemen van grond, volgens artikel 4.1222a of 4.1230a van het Bal, voor zover het gaat om het terugbrengen van grond op of in de bodem; en
3. het onder dezelfde omstandigheden en zonder te zijn bewerkt terugbrengen van baggerspecie op of in de bodem na het tijdelijk uitnemen daarvan.

Uitzondering: tijdelijk uitnemen en terugbrengen van baggerspecie op of in de waterbodem

Het tijdelijk uitnemen van baggerspecie uit de waterbodem is uitgezonderd van het toepassingsbereik van de regels voor toepassen. Dit kan bijvoorbeeld voorkomen bij kabels en leidingen in waterbodem of bij graven en toepassen in de uiterwaarden.⁶⁰

Let op: het tijdelijk uitnemen van baggerspecie uit de waterbodem was nog niet goed geregeld door de wetgever. Het ontbreken van een uitzondering voor het “op of nabij het ontgravingsprofiel” terugbrengen van baggerspecie in de waterbodem was een omissie die nog hersteld moest worden door de wetgever. Met de publicatie van het Verzamelbesluit Omgevingswet IenW bodem en water 2025 op 7 november 2024 in het Staatsblad wordt dit gerepareerd.

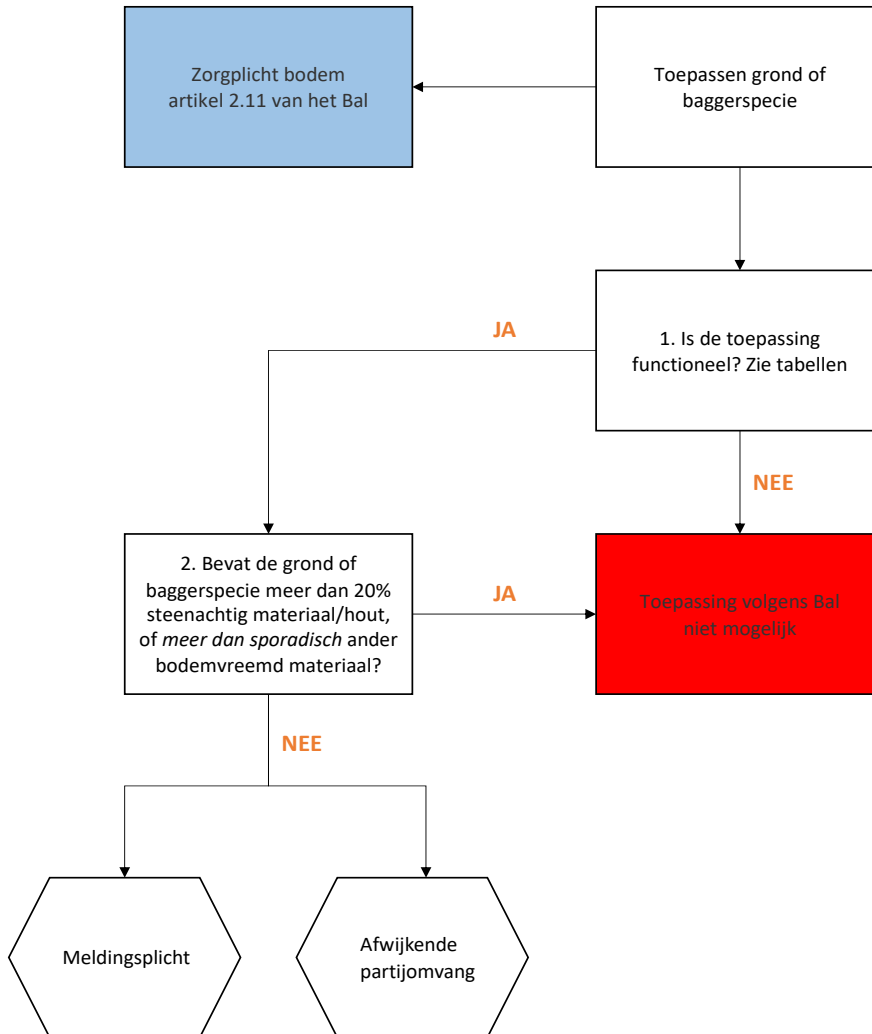
De uitzonderingen voor het tijdelijk uitnemen van grond en baggerspecie, waarbij de regels voor het toepassen van grond of baggerspecie niet van toepassing zijn, worden hiermee verduidelijkt. Dit betekent dat het onder dezelfde omstandigheden en zonder te zijn bewerkt terugbrengen van ten hoogste 25 m³ grond op of nabij het ontgravingsprofiel na het tijdelijk uitnemen daarvan niet meer valt onder de milieubelastende activiteit toepassen van grond en baggerspecie. De wijzigingen treden in werking per 1 januari 2025.

Als er sprake is van dezelfde toepassing en aan de overige voorwaarden wordt voldaan, dan mag de baggerspecie op of nabij het ontgravingsprofiel teruggeplaatst worden. Voorwaarde is dat er weinig tot niets verandert aan de milieubelasting van de waterbodem. Zo is er geen sprake van terugplaatsen onder dezelfde omstandigheden als bijvoorbeeld baggerspecie afkomstig van de waterbodem permanent onder oppervlaktewater wordt teruggeplaatst op een waterbodem die het grootste deel van de tijd droog ligt. Verder geldt dat voor tijdelijk uitnemen rekening moet worden gehouden met de specifieke zorgplicht in artikel 2.11 van het Bal. Het terugbrengen van sterk verontreinigde baggerspecie in oppervlaktewater kan negatieve effecten hebben. Ook moet zoveel mogelijk rekening worden gehouden met het stand-still principe, zodat (meer) verontreinigde baggerspecie niet wordt teruggeplaatst op een schonere waterbodem.⁶¹

⁶⁰ Stb. 2021, 98, p. 276.

⁶¹ Stb. 2024, 330, p. 32.

Schema 8.1 Overzicht schema's toepassingen grond en baggerspecie

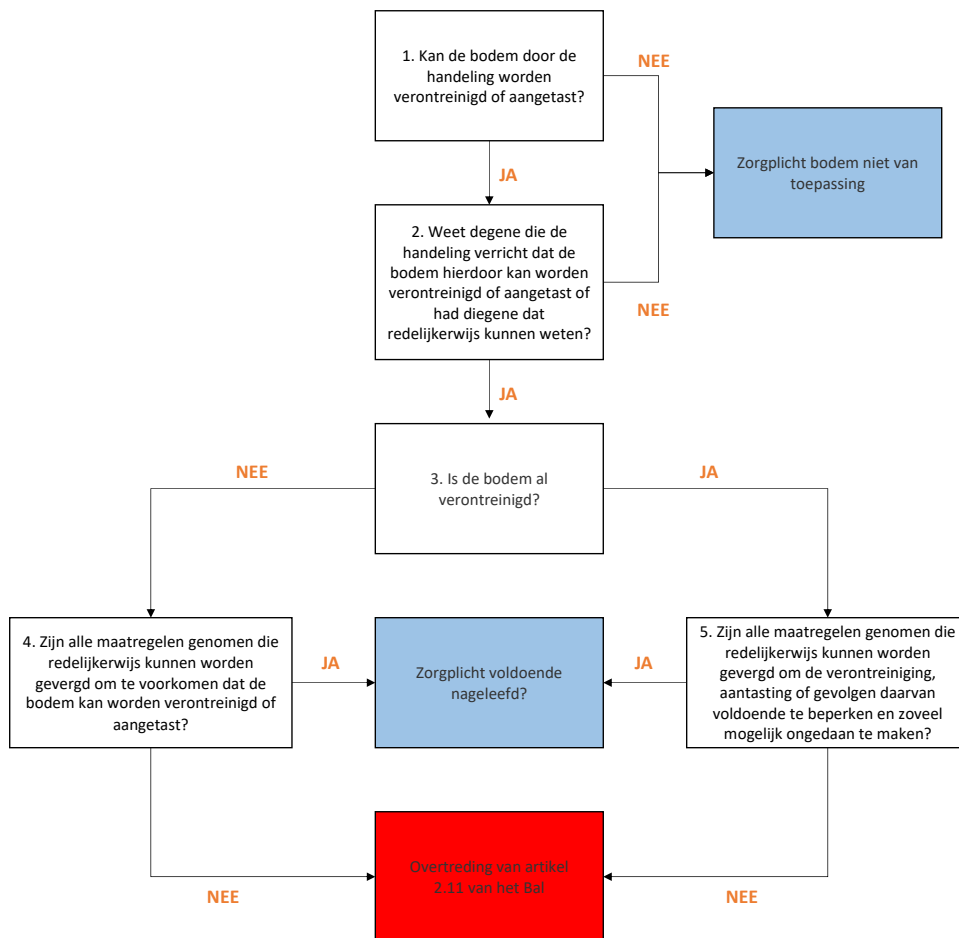
Specifieke zorgplicht Bal

Als een activiteit als milieubelastende activiteit is aangewezen in hoofdstuk 3 van het Bal, geldt in ieder geval de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 van het Bal. De specifieke zorgplicht verplicht de initiatiefnemer om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevergd om milieuschade te voorkomen. Tot de specifieke zorgplicht behoort in ieder geval de verplichting om passende preventieve maatregelen te nemen en geen significante verontreiniging te veroorzaken.

Bij een evidente overtreding kan het bevoegd gezag direct handhaven op de specifieke zorgplicht. Volgens de nota van toelichting bij het Bal is daarvan sprake in situaties waarin het handelen of nalaten van degene die de activiteit verricht onmiskenbaar in strijd is met de zorgplicht. De nota van toelichting verwijst hiervoor naar de jurisprudentie over de zorgplicht van het Activiteitenbesluit.⁶² Als een overtreding niet evident is, is het beter om eerst een maatwerkvoorschrift te stellen waarmee de specifieke zorgplicht wordt verduidelijkt.

⁶² ABRvS 10 augustus 2011, ECLI:NL:RVS:2011:BR4631.

Schema 8.2 Zorgplicht bodem (artikel 2.11 van het Bal)

Normadressaat toepassen grond en baggerspecie

De voorschriften van paragraaf 4.124 van het Bal richten zich tot degene die de grond of baggerspecie feitelijk toepast, degene die daartoe opdracht heeft gegeven en de eigenaar en de beheerder van de waterbodem. Wie bij overtreding van de bepalingen van dit besluit zal worden aangesproken, is sterk afhankelijk van de omstandigheden van het geval en de fase waarin de toepassing zich bevindt.

Paragraaf 4.124 van het Bal richt zich ook tot particulieren: natuurlijke personen die grond en baggerspecie anders dan bedrijfsmatig toepassen. Zij hoeven echter niet aan alle bepalingen te voldoen. Voor natuurlijke personen, anders dan in het uitoefenen van zijn beroep of bedrijf, gelden verschillende uitzonderingen, die vooral tot doel hebben om de kosten en andere lasten die het toepassen van kleine hoeveelheden grond en baggerspecie anders zou meebrengen, te beperken. De uitzonderingen zijn:

- geen melding vereist als ten hoogste 25 m3 grond of baggerspecie wordt toegepast (artikel 4.1266 Bal);
- geen informatieplicht als ten hoogste 25 m3 grond of baggerspecie wordt toegepast (artikel 4.1267 Bal).

Vergelijkbare uitzonderingen gelden voor landbouwbedrijven in de open teelt die grond en baggerspecie binnen hun eigen bedrijf uit landbouwgronden ontgraven en daarop ook weer toepassen. In al deze gevallen moet bij het toepassen van grond of baggerspecie wel worden

voldaan aan de inhoudelijke bepalingen, zoals de artikelen 4.1269 (functionele toepassing), 4.1270 (functionele hoeveelheid) en 4.1272 (kwaliteitseisen) van het Bal.⁶³

Functionele toepassingen op grond van het Bal

In art. 4.1269 van het Bal zijn de functionele toepassingen van grond en baggerspecie opgenomen. Het gaat daarbij om de volgende toepassingen:

1. het aanleggen, in stand houden, herstellen, veranderen of uitbreiden van een werk (eerste lid, onder a en tweede lid); en
2. andere toepassingen die geen werk zijn (eerste lid, onder b en derde lid).

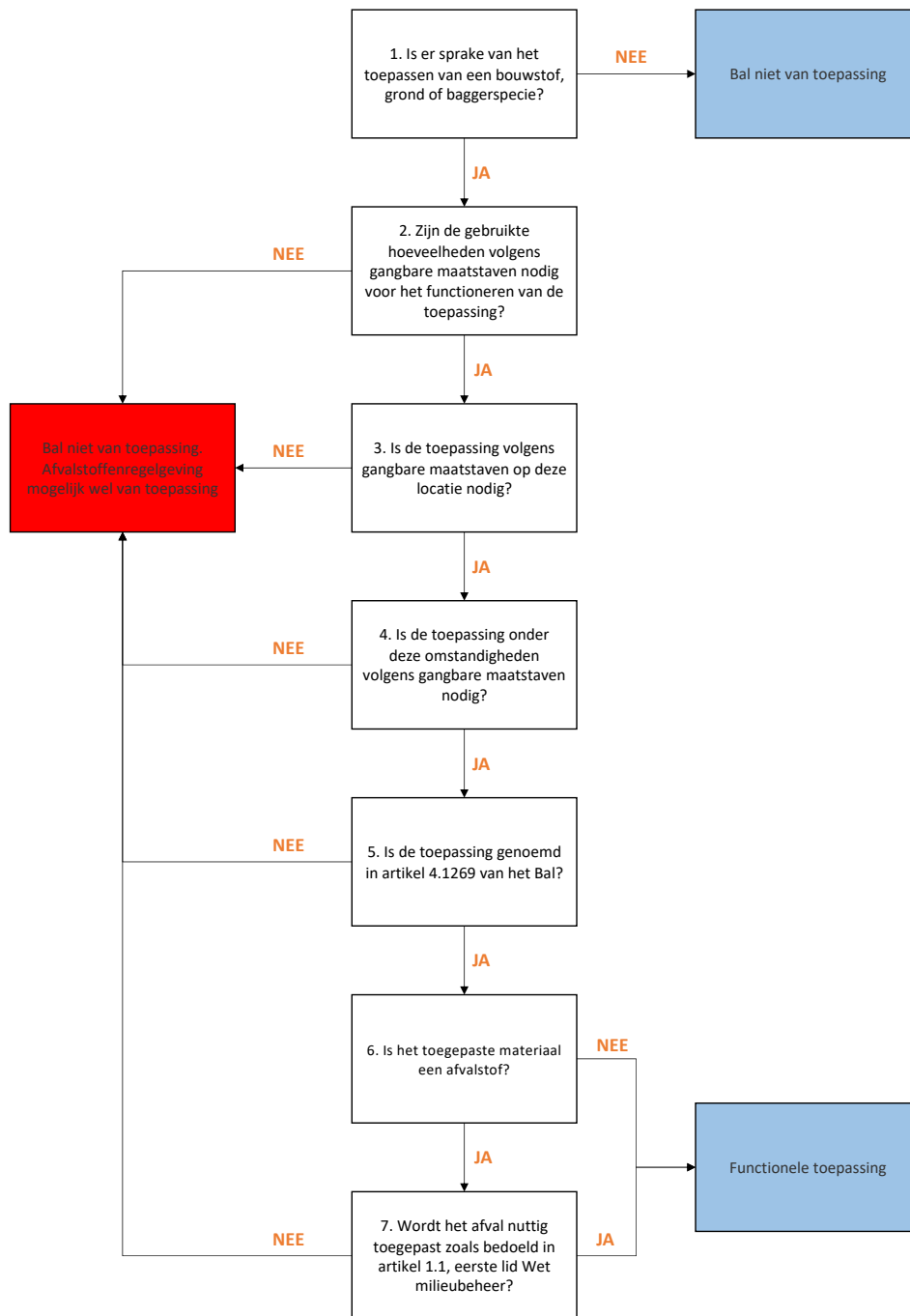
Schema 8.3 geeft een overzicht van de afwegingscriteria om te bepalen of sprake is van een functionele toepassing.

Voor verdere uitleg over de verschillende functionele toepassingen wordt verwezen naar de toelichting bij het Aanvullingsbesluit bodem.⁶⁴

⁶³ Stb. 2021, 98, p. 351.

⁶⁴ Stb. 2021, 98, p. 365-370.

Schema 8.3 Functionele toepassing

Nuttige toepassing is gedefinieerd in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet milieubeheer (en ontleend aan de Kaderrichtlijn Afvalstoffen): elke handeling met als voornaamste resultaat dat afvalstoffen een nuttig doel dienen door hetzij in de betrokken installatie, hetzij in de ruimere economie, andere materialen te vervangen die anders voor een specifieke functie zouden zijn gebruikt, of waardoor de afvalstof voor die functie wordt klaargemaakt, tot welke handelingen in ieder geval behoren de handelingen die zijn genoemd in bijlage II bij de Kaderrichtlijn Afvalstoffen.

In de onderstaande tabellen is een lijst opgenomen met een opsomming van beide categorieën functionele toepassingen op grond van het Bal.

Tabel 30 Lijst functionele toepassingen van grond en baggerspecie in een werk op grond van het Bal

Functionele toepassingen van grond en baggerspecie in een werk
1. Wegen of spoorwegen, met inbegrip van bijbehorende geluidswallen, en bouwwerken en dijken.
2. Afdeklagen op saneringslocaties, bovenafdichtingen op stortplaatsen, gesloten stortplaatsen en voormalige stortplaatsen en afdeklagen op grootschalig toegepaste grond of baggerspecie als bedoeld in artikel 4.1274, vierde lid, onder b, of in situaties als bedoeld in artikel 4.1276, derde lid van het Bal.
3. Herinrichtingen van winplaatsen of voormalige winplaatsen voor delfstoffen, met uitzondering van winplaatsen en voormalige winplaatsen in oppervlaktewaterlichamen, voor het verwezenlijken van bedrijventerreinen, woningbouwlocaties, landbouwgronden, natuurgronden, tuinen of recreatieterreinen of het stabiliseren van wanden.
4. Voorzieningen in oppervlaktewaterlichamen, met uitzondering van diepe plassen, voor het voorkomen of beperken van overstromingen of wateroverlast, het bevorderen van de natuurwaarde of recreatieve waarde daarvan, het bevorderen van de doorvaart van de scheepvaart of het herstellen of verbeteren van de ligging, vorm, afmeting, en constructie van een waterstaatswerk.
5. Suppleties van baggerspecie langs de kustlijn voor het herstellen of verbeteren van de kustverdediging.
6. Opvullingen van oppervlaktewaterlichamen, met uitzondering van diepe plassen, tot landbodem voor het verwezenlijken van bedrijventerreinen, woningbouwlocaties, landbouwgronden, natuurgronden of recreatieterreinen.
7. Opvullingen van diepe plassen voor het bevorderen van de natuurwaarde of recreatieve waarde van de diepe plas, het ontwikkelen tot landbodem voor het verwezenlijken van bedrijventerreinen, woningbouwlocaties, landbouwgronden, natuurgronden of recreatieterreinen of het stabiliseren van wanden.

Tabel 31 Lijst functionele toepassingen van baggerspecie, geen werk zijnde, in oppervlaktewater op grond van het Bal

Functionele toepassingen van baggerspecie, geen werk zijnde
1. De verspreiding van baggerspecie in een oppervlaktewaterlichaam met uitzondering van uiterwaarden, gorzen, slikken, stranden of platen, voor het herstellen of verbeteren van de ecologische en morfologische functies van het sediment.
2. De verspreiding van baggerspecie afkomstig uit een watergang die ligt in tot een oppervlaktewaterlichaam behorende uiterwaarden, gorzen, slikken, stranden of platen, voor het herstellen of verbeteren van de bodemgesteldheid van die gronden.

Functionele hoeveelheid

In artikel 4.1270 van het Bal is geregeld dat grond of baggerspecie niet wordt toegepast in een grotere hoeveelheid dan voor het voltooien van de functionele toepassing volgens gangbare civieltechnische, bouwtechnische, milieuhygiënische, ecologische of esthetische maatstaven redelijkerwijs nodig is.

Een initiatiefnemer moet dus grondstoffen zuinig gebruiken en doelmatig beheren. Daarom mag diegene grond of baggerspecie alleen in hoeveelheden toepassen die noodzakelijk zijn voor het voltooien van de functionele toepassing. De hoeveelheid grond of baggerspecie die nodig is om een functionele toepassing aan haar functie te laten voldoen, verschilt van geval tot geval. Zo mag een geluidswal in beginsel niet hoger worden dan nodig is voor de bescherming tegen de

geluidsoverlast. Dit artikel is vooral bedoeld om te kunnen optreden in situaties waarin het duidelijk is dat een te grote hoeveelheid grond of baggerspecie is toegepast.

Handhaving functionele hoeveelheid en functionele toepassing

Bij toepassing van een te grote hoeveelheid grond of baggerspecie kan zowel sprake zijn van overtreding van artikel 4.1270 (functionele hoeveelheid) als van artikel 4.1269 (functionele toepassing) van het Bal. Dit hangt af van de situatie.

Als er weliswaar te veel grond of baggerspecie is toegepast, maar als het geheel op zichzelf nog wel overwegend als een functionele toepassing kan worden aangemerkt, ligt het meer voor de hand om op te treden op grond van artikel 4.1270 van het Bal. Handhaving is er dan op gericht dat het teveel aan grond of baggerspecie wordt verwijderd, waarbij de functionele toepassing als zodanig kan blijven bestaan.

Als een te grote, niet functionele hoeveelheid grond of baggerspecie wordt gebruikt, worden de grond of baggerspecie als afvalstoffen aangemerkt, omdat de initiatiefnemer zich dan feitelijk van de grond of baggerspecie ontdoet door middel van verwijderen. Dit is ongewenst met het oog op zowel het zuinig gebruik van grondstoffen als het doelmatig beheer van afvalstoffen. Er is dan sprake van handelen in strijd met artikel 4.1269 en artikel 4.1270 van het Bal.⁶⁵

Ook als de toegepaste grond of baggerspecie niet in de toepassing blijft, is er sprake van een overtreding van artikel 4.1269 van het Bal. Denk bijvoorbeeld aan het verondiepen van diepe plassen waarbij het materiaal dusdanig slap is dat het via de invaart uit de toepassing verdwijnt.

Splitsen of samenvoegen van grond of baggerspecie

In paragraaf 4.3 van de Regeling bodemkwaliteit is bepaald onder welke voorwaarden partijen grond of baggerspecie mogen worden gesplitst of mogen worden samengevoegd. Van samenvoegen van partijen grond of baggerspecie is sprake, als voor het uiteindelijke toepassen, bijvoorbeeld door een grondbank, partijen zodanig worden samengevoegd dat zij niet meer gescheiden zijn toe te passen. Het realiseren van een grondwerk met meerdere partijen betreft dus niet een samenvoeging van partijen. In dergelijke situaties dient de voorgenomen toepassing van iedere partij afzonderlijk gemeld te worden.

Van splitsen van partijen grond of baggerspecie is sprake als een partij wordt opgedeeld en de deelpartijen op gescheiden plaatsen worden toegepast. Het samenvoegen of splitsen van partijen grond of baggerspecie heeft dus betrekking op handelingen die worden uitgevoerd voordat de grond of baggerspecie wordt toegepast.

Het samenvoegen van verschillende partijen grond of baggerspecie tot een partij die groter is dan 25 m³, is alleen toegestaan als:

- de partijen zijn ingedeeld in dezelfde kwaliteitsklasse; en
- de partijen zijn gekeurd en samengevoegd op grond van BRL 9335 door een onderneming met een erkenning.

Voor splitsing van een partij is geen erkenning nodig. Wel vereist de Rbk 2022 (artikel 4.3.1 en 3.7.3) een goede documentatie van de splitsing.

8.3 Betrokken partijen

Bij het toepassen van grond en baggerspecie zijn verschillende partijen betrokken. Afhankelijk van hun rol heeft de betrokken partij verschillende verantwoordelijkheden. Tabel 32 geeft een overzicht van de betrokken partijen.

⁶⁵ Stb. 2021, 98, p. 370.

Tabel 32 Betrokken partijen toepassen grond en baggerspecie

Betrokkene	Verantwoordelijkheid
Initiatiefnemer / opdrachtgever / eigenaar / uitvoerder / aannemer	<ul style="list-style-type: none"> • Verantwoordelijk voor de naleving van de regels over de activiteit • Aanvragen vergunning • Indienen meldingen/informatieplichten en aanvragen maatwerkvoorschriften
Provincie	<ul style="list-style-type: none"> • Toezicht provinciale regelgeving (omgevingsverordening)
Waterbeheerder	<ul style="list-style-type: none"> • Bevoegd gezag toepassingen op waterbodem (regionale wateren) • Toezicht lokale regelgeving (waterschapsverordening)
Inspectie (ILT)	<ul style="list-style-type: none"> • Toezicht en handhaving Kwalibo (Besluit bodemkwaliteit)

8.4 Aandachtspunten

Kwaliteit van product

De milieuhygiënische kwaliteit van toe te passen grond of baggerspecie moet kunnen worden aangetoond met een milieuverklaring bodemkwaliteit (art. 4.1272, derde lid, van het Bal). De verschillende mogelijke soorten verklaringen zijn opgenomen in hoofdstuk 5 van de Regeling bodemkwaliteit 2022. De verklaring moet worden opgesteld volgens de Kwalibo-eisen uit hoofdstuk 2 van het Bbk en de overige eisen uit Bbk en Regeling bodemkwaliteit 2022.

Hoort de partij bij de milieuverklaring bodemkwaliteit?

Bij het toepassen van grond en baggerspecie op waterbodem is de waterbeheerder verantwoordelijk voor het toezicht. Daarbij dient o.a. te worden gecontroleerd op de aanwezigheid en juistheid van de milieuverklaring bodemkwaliteit. Hierbij is een belangrijk aandachtspunt of de toegepaste partij en de milieuverklaring bodemkwaliteit bij elkaar horen. Dit kan op verschillende manieren worden gecontroleerd.

Administratief onderzoek:

- Vergelijken van gegevens uit verschillende documenten.
- Controle grondbalans via database Amice van het Landelijke meldpunt Afvalstoffen.
- Vergelijken van de documentgegevens met gegevens van transportbedrijf en financiële gegevens.

Fysische controle:

- Bemonsteren en analyseren van partijen en vergelijken met gegevens uit de milieuverklaring bodemkwaliteit.

Om te controleren of een aangetroffen partij en de milieuverklaring bodemkwaliteit bij elkaar horen, kan worden bekeken wat de herkomst van de partij is. Bij een partij grond, baggerspecie of bouwstoffen horen vaak schriftelijke bewijsstukken die teruggaan naar de herkomst. Door de verschillende documenten te vergelijken met elkaar en met de verklaringen van betrokkenen kan een beeld worden gevormd van de juistheid van de verstrekte gegevens. Documenten zijn met name:

- begeleidingsbrief afval
- afleverbon Bbk
- vrachtbrieven en weegbonnen
- vooronderzoek conform hoofdstuk 5 van de Regeling bodemkwaliteit 2022
- milieuverklaring bodemkwaliteit:
 - partijkeuring conform paragraaf 5.1 van de Regeling bodemkwaliteit 2022;
 - erkende kwaliteitsverklaring op basis van een productcertificaat, conform paragraaf 5.4 van de Regeling bodemkwaliteit 2022;
 - fabrikant-eigen verklaring conform paragraaf 5.5 van de Regeling bodemkwaliteit 2022;
 - (water)bodemonderzoek conform paragraaf 5.2 van de Regeling bodemkwaliteit 2022; of
 - (water)bodemkwaliteitskaart conform paragraaf 5.3 van de Regeling bodemkwaliteit 2022.

Controleer of de gegevens van de aangetroffen partij overeenstemmen met de gegevens op de bijbehorende documenten. Veel documenten verwijzen naar elkaar. Controleren of naar de juiste documenten wordt verwezen.

Let hierbij o.a. op:

- omvang van de partij (los gestort materiaal is ca. 1,2 keer groter in volume dan vast)
- homogeniteit
- samenstelling (bodemprofiel en evt. verontreinigingen staan aangegeven in bemonsteringsrapporten)
- plaats van herkomst (vergelijk de vrachtpapieren met de overige documenten, controleer evt. de tachograafschijf van de vrachtwagen en vergelijk de gereden afstand met de andere gegevens)
- herkomst en toepassingsgebied

Kwaliteitseisen grond en baggerspecie op waterbodem uit het Bal

De kwaliteitseisen voor het toepassen van grond en baggerspecie staan in artikel 4.1272 van het Bal. De bodemkwaliteitsklasse van de ontvangende waterbodem bepaalt de toepassingseis. De systematiek voor de indeling van de waterbodem in een kwaliteitsklasse is daarmee deels op andere uitgangspunten gebaseerd dan de indeling van de landbodem in een kwaliteitsklasse. Zo bestaan er voor oppervlaktewaterlichamen geen bodemfunctieklassen, zoals voor de landbodem (zie onderstaande afbeelding).⁶⁶ De kwaliteitsklassen zijn begrensd door de kwaliteitseisen voor stoffen in tabel 3d en 3e bij bijlage B van de Rbk 2022.

Kwaliteitsklassen voor waterbodem en baggerspecie

Het tweede lid van artikel 4.1272 van het Bal bevat de kwaliteitseisen die zijn gesteld voor functionele toepassingen in een oppervlaktewaterlichaam. Voor het toepassen van grond of baggerspecie in een oppervlaktewaterlichaam gelden met het oog op het beschermen van het milieu andere kwaliteitseisen dan voor toepassen van grond of baggerspecie op de landbodem. Het gaat daarbij om de volgende voorwaarden:

- a) het toepassen van grond en baggerspecie niet mag leiden tot de verslechtering van de actuele kwaliteitsklasse van de ontvangende waterbodem;
- b) het toepassen van grond in een oppervlaktewaterlichaam moet ook voldoen aan de kwaliteitsklasse 'industrie' (onverminderd de kwaliteitseisen onder a); en
- c) het toepassen van baggerspecie in een oppervlaktewaterlichaam moet ook voldoen aan de kwaliteitsklasse 'matig verontreinigd' (onverminderd de kwaliteitseisen onder a).

Omdat er voor oppervlaktewaterlichamen geen bodemfunctieklassen bestaan zou het op grond van 4.1272, tweede lid, aanhef en onder a, van het Bal mogelijk zijn dat grond met de kwaliteit 'matig of sterk verontreinigd' in een oppervlaktewaterlichaam met een waterbodem van dezelfde kwaliteit wordt toegepast. Maar dat is niet wenselijk en om die reden moet de toe te passen grond voldoen aan de kwaliteitsklasse 'industrie' (onderdeel b). Hetzelfde geldt voor het toepassen van

⁶⁶ Stb. 2021, 98, p. 372-374.

baggerspecie in een oppervlaktewaterlichaam, omdat het niet wenselijk is dat sterk verontreinigde baggerspecie op een waterbodem van dezelfde kwaliteit wordt toegepast. De toe te passen baggerspecie in een oppervlaktewaterlichaam moet dus ook voldoen aan de kwaliteitsklasse 'matig verontreinigd'. Op deze manier wordt voorkomen dat waterbodemkwaliteit verslechtert.

Met een milieuverklaring bodemkwaliteit moet aangetoond worden dat wordt voldaan aan deze kwaliteitseisen (artikel 4.1272, derde lid, Bal). Dit ontslaat de initiatiefnemer niet van de verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat de grond of baggerspecie aan de kwaliteitseisen voldoet.

Wie is aan te spreken op kwaliteitsklasse toe te passen grond of baggerspecie?

De initiatiefnemer kan worden aangesproken als een partij toegepaste grond of baggerspecie die diegene toepast niet voldoet aan de toepasselijke kwaliteitseisen. Doorgaans heeft namelijk (alleen) de initiatiefnemer het in de macht om maatregelen te nemen om de overtreding ongedaan te maken. De organisatie die de milieuverklaring bodemkwaliteit heeft afgegeven of het onderzoek heeft verricht, kan dergelijke maatregelen niet nemen omdat deze onderneming geen zeggenschap heeft over de locatie waar de grond of baggerspecie is toegepast. Degene die de grond toepast, wordt dus ook aangesproken als ten onrechte een milieuverklaring bodemkwaliteit is afgegeven. Dit geldt ook als de grond of baggerspecie verontreinigingen bevat die niet in het standaard stoffenpakket van de Regeling bodemkwaliteit 2022 staan. Het behoort tot de specifieke zorgplicht van degene die toepast, dat er dan aanvullend onderzoek wordt gedaan.

Bodemvreemd materiaal

In art. 4.1271 van het Bal is bepaald dat grond en baggerspecie maximaal 20 gewichtsprocent steenachtig materiaal of hout en alleen sporadisch⁶⁷ ander bodemvreemd materiaal mag bevatten. Het gaat hierbij nadrukkelijk niet om het bijmengen van bodemvreemd materiaal nadat de grond of baggerspecie is afgegraven. En het gaat ook niet om de kwaliteit tijdens het graven; tijdens het graven mag bodemvreemd materiaal uit de grond of baggerspecie worden gezeefd om te zorgen dat de grond of baggerspecie aan het maximale percentage bodemvreemd materiaal gaat voldoen. Voor specifieke toepassingen kan het bevoegd gezag de toegestane hoeveelheid bodemvreemd materiaal aanscherpen en nadere regels stellen over soorten bodemvreemd materiaal, bijvoorbeeld voor gebieden met een bijzonder beschermingsniveau. Dit kan op grond van de generieke maatwerkbevoegdheid uit het Bal (zie art. 2.12 van het Bal).

Wanneer het maximaal toegestane percentage bodemvreemd materiaal wordt overschreden, kan het materiaal niet worden toegepast als grond of baggerspecie in het kader van het Bal. Door bijvoorbeeld te zeven kan het percentage steenachtig materiaal of hout onder de 20 gewichtsprocent worden gebracht, zodat alsnog sprake is van toepasbare grond of baggerspecie. Er is geen definitie in het Bbk opgenomen waaruit ander bodemvreemd materiaal mag bestaan. Dit kunnen bijvoorbeeld niet-minerale, niet-natuurlijke bestanddelen (zoals glas of plastic) zijn.

Het betreft hierbij bodemvreemd materiaal dat in de bodem zit als het wordt afgegraven en nadrukkelijk niet het bijmengen van bodemvreemd materiaal in grond of baggerspecie. Om die reden is het van belang dat aangetoond kan worden dat voorafgaand aan het ontgraven of bewerken al bodemvreemd materiaal in de bodem aanwezig was. Dit kan bijvoorbeeld blijken uit het vooronderzoek bij de milieuverklaring, de milieuverklaring zelf of uit foto's. Dit wordt geregeld in art. 4.1271, tweede lid, van het Bal.⁶⁸

Asbest

Het kan voorkomen dat asbest als verontreiniging aanwezig is in grond of baggerspecie die al is toegepast. Deze grond of baggerspecie mag onder voorwaarden worden hergebruikt:

- als asbest niet opzettelijk is toegevoegd;

⁶⁷ Het begrip 'sporadisch' geeft in dit verband aan dat in toe te passen grond of baggerspecie geringe hoeveelheden ander bodemvreemd materiaal aanwezig mogen zijn, omdat dit niet altijd is te voorkomen. Er is voor het begrip sporadisch gekozen omdat er geen precieze criteria zijn, zoals een bepaald gewichtspercentage, om te bepalen hoeveel ander bodemvreemd materiaal er in grond of baggerspecie ten hoogste mag voorkomen. Zie ook Stb. 2021, 98, p. 371.
⁶⁸ Stb. 2021, 98, p. 370-371.

- als de samenstellingseis niet wordt overschreden (100 mg/kg ds., zijnde het gehalte serpentijnasbest plus tienmaal het gehalte amfiboolasbest);
- als aan de verdere voorwaarden voor toepassing van de grond of baggerspecie wordt voldaan.

Grootschalige toepassingen

De regels voor grootschalige toepassingen staan in artikel 4.1274 van het Bal. Voor grootschalige toepassingen (minimaal volume van 5.000 m³ en laagdikte van 2 meter), zoals de aanleg van wegen, dijken en geluidswallen, kan de toepasser gebruik maken van een apart toetsingskader.

Voor de kern van de grootschalige toepassing is geen toetsing aan de bodemfunctie- en bodemkwaliteitsklasse noodzakelijk. De kwaliteitseisen van artikel 4.1272, eerste lid, van het Bal zijn dus niet van toepassing, maar wel de kwaliteitseisen die op grond van artikel 25d van het Bbk gelden voor de kwaliteit emissiearme grond of baggerspecie.

Deze mogelijkheid is er niet voor alle functionele toepassingen. De functionele toepassingen waarvoor de regeling geldt zijn omschreven in art. 4.1269, tweede lid, onder a, b, e en f van het Bal. Het gaat daarbij om de volgende toepassingen:

- het aanleggen van een functionele toepassing als bedoeld in artikel 4.1269, tweede lid, onder a, als het een weg of spoorweg betreft, waarin ten minste 5.000 m³ grond of baggerspecie in een laagdikte van ten minste 0,5 m zal worden toegepast;
- het aanleggen van een functionele toepassing als bedoeld in artikel 4.1269, tweede lid, onder a, als het een bouwwerk of dijk betreft, of een functionele toepassing als bedoeld in artikel 4.1269, tweede lid, onder e of f, waarin ten minste 5.000 m³ grond of baggerspecie in een laagdikte van ten minste 2 meter zal worden toegepast; of
- het in stand houden, herstellen, veranderen of uitbreiden van een functionele toepassing als bedoeld onder a of b, die is aangelegd na 1 juli 2008 (als sprake is van het toepassen op of in de landbodem).

Let op: In een geval als bedoeld in onderdeel b of c in samenhang met b, wordt op de toegepaste grond of baggerspecie (zie art. 4.1274, vierde lid, Bal):

- een aaneengesloten laag bouwstoffen aangebracht en in stand gehouden; of
- een afdeklaag van grond of baggerspecie aangebracht en in stand gehouden met een laagdikte van ten minste 0,5 m waarin alleen grond of baggerspecie wordt toegepast van een kwaliteit die voldoet aan de eisen die volgens artikel 4.1272, eerste of tweede lid, gelden voor:
 - het toepassen van grond of baggerspecie op of in de aangrenzende landbodem; of
 - het toepassen van grond of baggerspecie op of in de aangrenzende waterbodem als sprake is van toepassen in een oppervlaktewaterlichaam en dat oppervlaktewaterlichaam niet tot landbodem wordt ontwikkeld.

Voor andere functionele toepassingen die in hoeveelheid voldoen aan de criteria voor grootschalig toepassen, is het niet wenselijk dat er wordt afgeweken van de kwaliteitseisen in art. 4.1272 van het Bal. De hoofdregel is dat bij toepassingen, die onderdeel van de bodem worden, de kwaliteit van de grond en baggerspecie aansluit bij zowel de kwaliteit van de ontvangende bodem. Daarnaast zijn extra kwaliteitseisen opgenomen in het tweede lid van artikel 4.1272 van het Bal. Bij het toepassen van grond in een oppervlaktewaterlichaam moet:

- de toe te passen grond voldoen aan de kwaliteitsklasse 'industrie' en
- de toe te passen baggerspecie voldoen aan de kwaliteitsklasse 'matig verontreinigd'.

Toepassen in een diepe plas

Voor het toepassen van grond of baggerspecie is een omgevingsvergunning voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam vereist (artikel 3.48p Bal). Het verondiepen van een diepe plas is een complexe en omvangrijke activiteit, daarom geldt voor deze lozingsactiviteit ook een integrale mer-beoordelingsplicht (bijlage V bij het Omgevingsbesluit). Het bevoegd gezag beoordeelt daarbij

bijvoorbeeld de gevolgen van de lozingsactiviteit voor het milieu. De eisen die aan het toepassen van grond of baggerspecie worden gesteld in artikel 4.1276 gelden, tenzij in die vergunning anders is bepaald. Met het oog op de vereiste functionaliteit van de activiteit en de omvang van een diepe plas gaat het hier altijd om hoeveelheden die voldoen aan de vereisten voor grootschalige toepassingen als bedoeld in artikel 4.1274.

Een diepe plas staat in verbinding met het (diepere) grondwater en soms in verbinding met andere oppervlaktewaterlichamen. Daarmee is rekening gehouden bij het stellen van kwaliteitseisen waaraan de grond of baggerspecie moet voldoen bij toepassingen in een diepe plas. De kwaliteitseisen voor het toepassen van grond en baggerspecie in een diepe plas bestaan uit normwaarden voor diverse (chemische) verbindingen die als maximale waarde gelden voor een bepaalde toepassing of kwaliteitsklasse. Deze normwaarden zijn opgenomen in bijlage B bij de Regeling bodemkwaliteit 2022 (Rbk 2022, zie tabel 3d (voor grond) en 3e (voor baggerspecie)).

In tabel 3d (kolom 2) is per stof de kwaliteitseis voor 'voor toepassen in een diepe plas geschikte grond' opgenomen. En in tabel 3e (kolom 2, 3 en 4) is per stof de kwaliteitseis voor 'voor toepassen in een diepe plas geschikte baggerspecie' opgenomen. Voor beide tabellen zijn toetsingsregels opgenomen om te bepalen of wordt voldaan aan de kwaliteitseisen voor het toepassen van geschikte grond of baggerspecie in een diepe plas. Die toetsingsregels zijn te vinden in de voetnoten bij beide tabellen.

Nadat de verondieping heeft plaatsgevonden moet op de aangebrachte grond of baggerspecie binnen een jaar een afdeklaag van grond of baggerspecie worden aangebracht. Er kunnen daarbij twee situaties worden onderscheiden, namelijk de situatie dat nog steeds sprake is van een oppervlaktewaterlichaam (tweede lid) en de situatie dat de diepe plas tot landbodem is ontwikkeld en niet langer sprake is van een oppervlaktewaterlichaam (derde lid).

Uit artikel 4.1276, tweede lid, van het Bal blijkt (alsnog steeds sprake is van een oppervlaktewaterlichaam) dat binnen een jaar nadat de verondieping is voltooid of onderbroken een afdeklaag met een dikte van 0,5 m aangebracht moet worden. De toegepaste grond of baggerspecie moet daarbij voldoen aan de volgende eisen:

- a. als het grond betreft: de kwaliteit voor toepassen als afdeklaag in een diepe plas geschikte grond; en
- b. als het baggerspecie betreft: de kwaliteit voor toepassen als afdeklaag in een diepe plas geschikte baggerspecie.

Voor het ontwikkelen van een diepe plas tot (geheel of gedeeltelijk) landbodem vereist artikel 4.1276, derde lid, van het Bal ook een afdeklaag binnen een jaar nadat de verondieping is beëindigd. Na het vullen van de diepe plas wordt deze beschouwd als landbodem. De aaneengesloten afdeklaag moet een laagdikte hebben van tenminste 0,5 m, waarvan de toegepaste grond of baggerspecie voldoet aan de kwaliteitseisen voor de landbodem uit artikel 4.1272 van het Bal.

De initiatiefnemer moet de kwaliteit van de grond of baggerspecie aantonen met een milieuverklaring bodemkwaliteit (artikel 4.1276, vierde lid, Bal).

In tabel 3d (kolom 3 en 4) is per stof de kwaliteitseis voor 'voor toepassen als afdeklaag in een diepe plas geschikte grond' opgenomen. En in tabel 3e (kolom 5 en 6) is per stof de kwaliteitseis voor 'voor toepassen als afdeklaag in een diepe plas geschikte baggerspecie' opgenomen. Voor beide tabellen zijn toetsingsregels opgenomen om te bepalen of wordt voldaan aan de kwaliteitseisen voor het toepassen van geschikte grond of baggerspecie in een diepe plas. Die toetsingsregels zijn te vinden in de voetnoten bij beide tabellen.

Verspreiden baggerspecie

Artikel 4.1278 van het Bal bevat een specifieke regeling voor het verspreiden van baggerspecie in functionele toepassingen als bedoeld in artikel 4.1269, derde lid, van het Bal. Het gaat daarbij om

het herstellen of verbeteren van de ecologische of morfologische functies van het sediment (met uitzondering van uiterwaarden, gorzen, slikken, stranden of platen). Daarnaast gaat het om het verspreiden van baggerspecie op de tot het oppervlaktewaterlichaam behorende uiterwaarden, gorzen, slikken, stranden en platen, voor het herstellen of verbeteren van de bodemgesteldheid van die gronden.⁶⁹ Voor het verspreiden van baggerspecie gelden specifieke kwaliteitseisen, die worden aangeduid als de kwaliteit 'voor verspreiden geschikte baggerspecie'.⁷⁰

De kwaliteitseisen zijn verschillend al naar gelang de manier waarop de baggerspecie wordt verspreid in een oppervlaktewaterlichaam, waarbij onderscheid is gemaakt tussen zoet en zout oppervlaktewater. Zoute oppervlaktewaterlichamen zijn de Zeeuwse Delta, Waddenzee en Noordzee, met inbegrip van de havens die hiermee in open verbinding staan en die geen open verbinding hebben met hun achterland, waarvan de geometrische begrenzing is vastgelegd in [bijlage III bij de Omgevingsregeling](#). Een zoet oppervlaktewaterlichaam is een oppervlaktewaterlichaam, niet zijnde een zout oppervlaktewaterlichaam.⁷¹ Dit onderscheid is van belang vanwege het verbod om baggerspecie van verschillende kwaliteitsklassen met elkaar te vermengen.

De kwaliteit 'voor verspreiden geschikte baggerspecie' is geen kwaliteitsklasse. De zinsnede "in afwijking van artikel 4.1272, eerste en tweede lid" betekent dat er bij het verspreiden van baggerspecie alleen aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteit 'voor verspreiden geschikte baggerspecie' hoeft te worden getoetst en niet aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteitsklasse en (bij toepassen op de landbodem) bodemfunctieklasse waarin de ontvangende bodem is ingedeeld.

Voor de kwaliteitseisen is verwezen naar het Bbk. De reden daarvan is dat voor baggerspecie van de kwaliteit 'voor verspreiden geschikt' een milieuverklaring nodig is waaruit blijkt dat de baggerspecie voldoet aan de daarvoor geldende kwaliteitseisen (deze kwaliteitseisen zijn te vinden in de Rbk 2022). Er hoeft dus niet te worden getoetst aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteitsklasse waarin de ontvangende waterbodem is ingedeeld.⁷²

Toepassen tarragrond

Onder tarragrond wordt verstaan de aanhangende grond die vrijkomt bij het behandelen van het gewas na de oogst. Het wordt ook wel spoelgrond of zeefgrond genoemd en komt, afhankelijk van de oogstomstandigheden en gehanteerde scheidingstechnieken, zowel in droge vorm als in natte vorm voor. Voor het toepassen van tarragrond gelden in principe de regels voor het toepassen van grond, met een aantal verschillen die in artikel 4.1280 van het Bal zijn opgenomen.

Toepassen van tarragrond in een oppervlaktewaterlichaam of onder het grondwaterniveau is op grond van artikel 4.1280 van het Bal niet toegestaan. Daar kunnen door onbestorven organisch materiaal ongewenste gevolgen voor de fysieke leefomgeving optreden, zoals zuurstofloosheid van het oppervlaktewaterlichaam.

Maatwerk toepassen grond en baggerspecie

Het Bal biedt aan decentrale overheden een generieke mogelijkheid om met maatwerk af te wijken van de regels voor de milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten van het Bal (zie art. 2.12 van het Bal), tenzij anders is bepaald. Maatwerk vindt plaats met het oog op de te beschermen belangen waarmee de regels over de activiteit zijn gesteld. Het afwijken kan met maatwerkregels voor specifieke gevallen of gebieden of met een maatwerkvoorschrift (art. 2.13 van het Bal) in een individueel geval.

Voor het toepassen van grond en baggerspecie is het stellen van maatwerkvoorschriften een nieuw instrument. Een maatwerkvoorschrift kan ambtshalve of op verzoek gesteld worden voor een individueel geval. Het maatwerkvoorschrift geldt alleen voor degene aan wie het is gericht, degene die de activiteit uitvoert. Met een maatwerkvoorschrift kan het bevoegd gezag bijvoorbeeld:

⁶⁹ Stb. 2021, 98, p.369.

⁷⁰ Zie art. 25d, vijfde lid, onder b, c of d, van het Bbk.

⁷¹ Zie ook voor verschil zoet en zout oppervlaktewaterlichaam de definities in art. 1.1 Rbk 2022.

⁷² Stb. 2021, 98, p. 381-382.

- algemene regels nader invullen of aanvullen;
- eisen opstellen die strenger of minder streng zijn dan de algemene regels; en
- afwijken van een verbod in algemene regels.

Ad 1 Het is niet mogelijk om met maatwerkvoorschriften af te wijken van bepalingen in het Besluit bodemkwaliteit.

Ad 2 Het is aan te bevelen aan het bevoegd gezag om beleidsregels vast te stellen als kaders voor het stellen van maatwerkvoorschriften.

In paragraaf 4.124 van het Bal zijn specifieke voorwaarden en beperkingen gesteld aan de afwijkmogelijkheid met maatwerk. Voor de duidelijkheid wordt hieronder per artikel aangegeven in welke gevallen deze voorwaarden gelden.

Artikel 4.1265a Bal: afbakening mogelijkheid maatwerkvoorschrift

In dit artikel wordt de mogelijkheid tot het stellen van een maatwerkvoorschrift beperkt voor het toepassen van grond en baggerspecie. Met een maatwerkvoorschrift mag namelijk de uitvoering van een vastgesteld projectbesluit niet worden belemmerd. Een projectbesluit is een besluit van bijvoorbeeld de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, Gedeputeerde Staten of het Dagelijks Bestuur van het waterschap, om een project uit te voeren (zoals een dijkversterking of de verbreding van een snelweg).

In de toelichting bij dit artikel is te lezen dat het volledig uitzetten van maatwerk niet wenselijk is, omdat ook bij projecten waarvoor een projectbesluit is vastgesteld, in de praktijk toch situaties kunnen voorkomen waarin het generieke beschermingsniveau van rijksregels niet voldoet en het treffen van maatregelen noodzakelijk is. Als voorbeeld wordt genoemd een werk dat een grondwaterbeschermingsgebied of ander zeer kwetsbaar gebied raakt. In dat geval kunnen maatwerkregels de generieke norm aanscherpen. In de nota van toelichting bij het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet wordt aangeraden dat in dergelijke gevallen de gewenste aanscherping van de rijksregels zo vroeg mogelijk bekend wordt gemaakt.⁷³

Artikel 4.1273 Bal: maatwerk kwaliteitseisen

Ook het afwijken met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift van de generieke kwaliteitseisen uit het Bal is niet onbeperkt mogelijk.

Allereerst moet de toe te passen grond of baggerspecie afkomstig zijn uit het aangewezen bodembeheergebied en weer in dat gebied worden toegepast (zie eerste lid). Daarnaast mag het toepassen van sterk verontreinigde grond of baggerspecie alleen worden toegestaan als (tweede lid):

1. de toe te passen grond of baggerspecie afkomstig is uit een diffuus sterk verontreinigde locatie; en
2. weer wordt toegepast op een locatie waar de waterbodem al voor het toepassen diffuus sterk met de stof was verontreinigd.

Het waterschap moet het bodembeheergebied aanwijzen in de waterschapverordening. Dit volgt uit artikel 6.3 van het Bkl. Ook de minister kan een bodembeheergebied aanwijzen; die aanwijzing landt in de Omgevingsregeling (zie de definitie van aangewezen bodembeheergebied in artikel 4.1265 Bal). De grond of baggerspecie die volgens de soepelere normen (hogere lokale maximale waarden) wordt toegepast moet afkomstig zijn uit het bodembeheergebied en ook weer binnen dat gebied worden toegepast.

Alleen als aan de voorwaarden van dit artikel wordt voldaan, kunnen met maatwerkregels of maatwerkvoorschriften de kwaliteitseisen uit art. 4.1272, eerste of tweede lid, van het Bal worden versoepeld.⁷⁴

⁷³ Stb. 2021, 98, p. 354.

⁷⁴ Stb. 2021, 98, p. 374-375.

Op grond van het overgangsrecht van de Aanvullingswet bodem Omgevingsrecht maakt een nota bodembeheer (met de aanwijzing van een bodembeheergebied en lokale maximale waarden) van een waterschap van rechtswege onderdeel uit van de waterschapsverordening. Voor de rijkswateren geldt ander overgangsrecht: een nota bodembeheer van het Rijk geldt tot 1 januari 2026 als een maatwerkvoorschrift op grond van artikel 2.13 van het Bal.

Artikel 4.1275 Bal: maatwerk grootschalig toepassen

Verder worden eisen gesteld aan het afwijken met maatwerkregels en maatwerkvoorschriften van de generieke kwaliteitseisen voor grootschalige toepassingen uit het Bal.

Allereerst kan slechts gebruik worden gemaakt van soepelere eisen als de toe te passen grond of baggerspecie afkomstig is uit het aangewezen bodembeheergebied en weer in dat gebied wordt toegepast (zie eerste lid). Daarnaast mag het toepassen van sterk verontreinigde grond of baggerspecie alleen worden toegestaan als (tweede lid):

1. de toe te passen grond of baggerspecie afkomstig is uit een diffuus sterk verontreinigde locatie; en
2. weer wordt toegepast op een locatie waar de bodem al voor het toepassen diffuus sterk met de stof was verontreinigd.

Het waterschap moet het bodembeheergebied aanwijzen in de waterschapverordening. Dit volgt uit artikel 6.3 van het Bkl. Ook de minister kan een bodembeheergebied aanwijzen; die aanwijzing landt in de Omgevingsregeling. De grond of baggerspecie die volgens de soepelere normen (hogere lokale maximale waarden) wordt toegepast moet afkomstig zijn uit het bodembeheergebied en ook weer binnen dat gebied worden toegepast.

Alleen als aan de voorwaarden van dit artikel wordt voldaan, kunnen met maatwerkregels of maatwerkvoorschriften de kwaliteitseisen uit art. 4.1274, tweede lid, van het Bal worden versoepeld.⁷⁵

Artikel 4.1276 Bal: maatwerk toepassen in een diepe plas

Ook voor het toepassen van grond of baggerspecie in een diepe plas stelt het Bal specifieke voorwaarden en om af te kunnen wijken van de kwaliteitseisen uit artikel 4.1276, eerste lid, van het Bal.

Om versoepelende maatwerkregels en maatwerkvoorschriften te kunnen stellen moet het waterschap, naast artikel 4.1277 van het Bal, ook voldoen aan artikel 6.3 van het Bkl. Soepelere kwaliteitseisen aan het toepassen van grond en baggerspecie (hogere lokale maximale waarden) mogen namelijk alleen gesteld worden als de toe te passen grond of baggerspecie afkomstig is uit hetzelfde bodembeheergebied en ook weer binnen dat gebied wordt toegepast. Het bodembeheergebied wijst het waterschap aan in de waterschapsverordening. Ook de minister kan een bodembeheergebied aanwijzen; die aanwijzing landt in de Omgevingsregeling.

Voor het in een diepe plas toepassen van sterk verontreinigde grond of baggerspecie gelden de volgende regels (art. 4.1277 Bal):

- de grond of baggerspecie is afkomstig uit het bodembeheergebied waar de grond en bagger ook weer in worden toegepast;
- de toe te passen grond of baggerspecie is ontgraven uit een locatie waar de bodem diffuus sterk met de stof is verontreinigd; en
- de grond of baggerspecie wordt toegepast op een locatie waar de bodem al voor het toepassen diffuus sterk met de stof was verontreinigd.

Het Bal en Bkl bevatten geen voorschriften over strengere kwaliteitseisen dan de toepassingseisen van artikel 4.1276, eerste lid, van het Bal. Het waterschap mag strengere eisen stellen als dat past

⁷⁵ Stb. 2021, 98, p. 378-379.

binnen de oogmerken van art. 2.2 van het Bal en als het waterschap goed kan motiveren waarom op een bepaalde locatie strengere kwaliteitseisen zijn vereist.

Artikel 4.1279 Bal: maatwerk verspreiden baggerspecie

Tot slot worden eisen gesteld aan het afwijken met maatwerkregels en maatwerkvoorschriften van de generieke normen kwaliteitseisen voor het verspreiden van baggerspecie.

Allereerst moet de te verspreiden baggerspecie afkomstig zijn uit het aangewezen bodembeheergebied en weer in dat gebied worden toegepast (zie eerste lid). Daarnaast mag het verspreiden van sterk verontreinigde baggerspecie alleen worden toegestaan als (tweede lid):

1. de te verspreiden baggerspecie afkomstig is uit een diffuus sterk verontreinigde locatie; en
2. weer wordt verspreid op een locatie waar de bodem al voor het toepassen diffuus sterk met de stof was verontreinigd.

Het waterschap moet het bodembeheergebied aanwijzen in de waterschapverordening. Dit volgt uit artikel 6.3 van het Bkl. Ook de minister kan een bodembeheergebied aanwijzen; die aanwijzing landt in de Omgevingsregeling. De grond of baggerspecie die volgens de soepelere normen wordt toegepast moet afkomstig zijn uit het bodembeheergebied en ook weer binnen dat gebied worden toegepast.

Alleen als aan de voorwaarden van dit artikel wordt voldaan, kunnen met maatwerkregels of maatwerkvoorschriften de kwaliteitseisen uit art. 4.1278, eerste lid, van het Bal worden versoepeld.

8.5 Wat kan er misgaan?

In de onderstaande tabellen zijn de vereisten genoemd die horen bij het toepassen van grond en baggerspecie in of op de waterbodem. In beginsel moet ervan uit worden gegaan dat bestuursrechtelijk en/of strafrechtelijk wordt opgetreden tegen overtreding van de hierna genoemde aspecten.

Tabel 33 Controlelijst meldingsplicht toepassen grond en baggerspecie voor een voorgenomen toepassing

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
<p>Er wordt niet (tijdig) voldaan aan de indieningsvereisten van de meldingsplicht uit het Bal.</p> <p>De gemelde hoeveelheid grond of baggerspecie wijkt af van de daadwerkelijk toegepaste hoeveelheid.</p> <p>Voorbeelden van afwijkingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • splitsingen, • er wordt meer toegepast dan gemeld (veelal door slechte inmeting bij onderzoek) • afwijking hoeveelheid door onnauwkeurige 	<p>De volgende gegevens en bescheiden moeten <u>ten minste een week vóór de start van de activiteit</u> verstrekt zijn aan het bevoegd gezag:</p> <p>a. de aanduiding van de functionele toepassing, bedoeld in artikel 4.1269, in het kader waarvan de grond of baggerspecie wordt toegepast, en een onderbouwing van de functionaliteit van de toepassing;</p> <p>b. de dimensionering van de functionele toepassing in het kader waarvan de grond of baggerspecie wordt toegepast;</p> <p>c. de hoeveelheid grond of baggerspecie in kubieke meters die in totaal in het kader van de</p>	<p>Controleer of alle gevraagde gegevens en bescheiden op tijd zijn aangeleverd.</p>	<p>Art. 4.1266, tweede lid, Bal</p>

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
<p>transportbonnen, gegoochel met vocht, losse/vaste bestanddelen of door ruimer ontgraven (breder/dieper)</p>	<p>functionele toepassing wordt toegepast;</p> <p>d. de verwachte datum waarop voor het eerst grond of baggerspecie in het kader van de functionele toepassing wordt toegepast;</p> <p>e. de coördinaten van de ontvangende landbodem, tenzij het adres daarvan is vermeld;</p> <p>f. als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid toe te passen in het kader van grootschalig toepassen als bedoeld in artikel 4.1274, eerste lid: de vermelding daarvan;</p> <p>g. als er sprake is toepassen in het kader van een opvulling van een diepe plas als bedoeld in artikel 4.1269, tweede lid, onder i: de vermelding ervan; en</p> <p>h. als er sprake is van toepassen in het kader van verspreiding van baggerspecie als bedoeld in artikel 4.1269, derde lid: de vermelding daarvan, met aanduiding van het toepasselijke onderdeel.</p> <p><i>Let op: in de volgende twee gevallen worden de bovengenoemde gegevens en bescheiden ten minste vier weken voor de start van de activiteit verstrekt aan het bevoegd gezag:</i></p> <p><i>1. toepassen van grond of baggerspecie die overeenkomstig BRL SIKB 7500 (tot 1-1-2026) is bewerkt in een grondreinigingsinstallatie; en</i></p> <p><i>2. het grootschalig toepassen van grond of baggerspecie, bedoeld in artikel 4.1274, eerste lid, dan geldt een termijn van vier weken voor het verstrekken van de gegevens.</i></p>		<p>Art. 4.1266, eerste en vijfde lid, Bal</p>
<p>Bij wijziging van de activiteit worden de gewijzigde gegevens niet gemeld aan het bevoegd gezag.</p>	<p><u>Ten minste een week voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht</u> dan overeenkomstig de eerder verstrekte gegevens, wordt een melding gedaan bij het bevoegd gezag.</p> <p>Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier</p>	<p>Controleer of alle gevraagde gegevens en bescheiden op tijd zijn aangeleverd.</p>	<p>Art. 4.1266, derde lid, Bal</p>

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
	<p>wordt verricht dan overeenkomstig de eerder verstrekte gegevens, wordt een melding gedaan bij het bevoegd gezag, als het gaat om:</p> <p>a. het toepassen van grond of baggerspecie die overeenkomstig BRL SIKB 7500 (tot 1-1-2026) is bewerkt in een grondreinigingsinstallatie; en</p> <p>b. het grootschalig toepassen van grond of baggerspecie, bedoeld in artikel 4.1274, eerste lid.</p>		Art. 4.1266, derde en vijfde lid, Bal
<p>Er is ten onrechte niet gemeld omdat men meent beroep te kunnen doen op één van de uitzonderingsregels voor de meldingsplicht.</p>	<p>De meldingsplicht geldt niet in de volgende situaties:</p> <p>a. de grond of baggerspecie wordt toegepast door een natuurlijk persoon, anders dan in het uitoefenen van diens beroep of bedrijf, en ten hoogste 25 m³ grond of baggerspecie in totaal in het kader van de functionele toepassing wordt toegepast;</p> <p>b. de grond of baggerspecie wordt toegepast op een bedrijf voor het telen van gewassen in de openlucht als bedoeld in paragraaf 3.6.3 van het Bal en de grond wordt ontgraven uit en toegepast op tot dat bedrijf behorende landbouwgronden;</p> <p>c. in het kader van de functionele toepassing in totaal ten hoogste 50 m³ grond die voldoet aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteitsklasse landbouw/natuur, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit wordt toegepast en dat kan worden aangetoond met een milieuverklaring bodemkwaliteit;</p> <p>d. in het kader van de functionele toepassing in totaal ten hoogste 50 m³ baggerspecie van een kwaliteit die voldoet aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteitsklasse algemeen toepasbaar, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit wordt toegepast en dat kan worden aangetoond met een milieuverklaring bodemkwaliteit, tenzij de activiteit wordt verricht in</p>	<p>Controleer of wordt voldaan aan de uitzonderingsgronden.</p>	<p>Art. 4.1266, vierde lid, Bal</p>

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
	<p>de territoriale zee of in de exclusieve economische zone;</p> <p>e. baggerspecie wordt toegepast in het kader van de verspreiding over aan een oppervlaktewaterlichaam grenzende terreinen, bedoeld in artikel 4.1269, derde lid, onder a;</p> <p>f. de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3;</p> <p>g. voor de functionele toepassing in het kader waarvan de grond of baggerspecie wordt toegepast, al eerder een melding is gedaan.</p>		

Tabel 34 Controlelijst informatieplicht toepassen grond en baggerspecie vóór begin van de activiteit per toe te passen partij

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
<p>Er is niet (volledig) voldaan aan de informatieplicht uit het Bal per toe te passen partij grond of baggerspecie.</p>	<p>De volgende gegevens en bescheiden moeten <u>ten minste een week vóór de start van de activiteit</u> verstrekt zijn aan het bevoegd gezag:</p> <p>a. de verwachte datum van het begin van de activiteit;</p> <p>b. de verwachte datum waarop de functionele toepassing in het kader waarvan de grond of baggerspecie wordt toegepast, zal zijn voltooid of beëindigd;</p> <p>c. een milieuverklaring bodemkwaliteit die betrekking heeft op de toe te passen grond of baggerspecie;</p> <p>d. de herkomst van de toe te passen grond of baggerspecie;</p> <p>e. een milieuverklaring bodemkwaliteit die betrekking heeft op de ontvangende bodem;</p> <p>f. als sprake is van het toepassen van grond of baggerspecie in een afdeklaag op grootschalig toegepaste grond of baggerspecie, bedoeld in artikel 4.1274, vierde lid, onder b, onder 1°;</p>	<p>Controleer of alle gevraagde gegevens en bescheiden op tijd zijn aangeleverd.</p>	<p>Art. 4.1267, eerste lid, Bal</p>

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
	<p>g. als sprake is van het toepassen van grond of baggerspecie in een afdeklaag op grootschalig toegepaste grond of baggerspecie, bedoeld in artikel 4.1274, vierde lid, onder b, onder 2°: de kwaliteitsklasse van de aangrenzende waterbodem; en</p> <p>h. als bij het toepassen van baggerspecie in een zoet oppervlaktewaterlichaam zout of brak water in het oppervlaktewaterlichaam terecht kan komen: de hoeveelheid in liters en het zoutgehalte in milligram per liter van dat water.</p> <p><i>Let op: In afwijking van het eerste lid geldt een termijn van vier weken voor:</i></p> <p><i>a. het toepassen van grond of baggerspecie die volgens BRL SIKB 7500 (tot 1-1-2026) is bewerkt in een grondreinigingsinstallatie, als voor het toepassen van grond of baggerspecie die in die installatie is bewerkt voor de functionele toepassing in het kader waarvan de grond of baggerspecie wordt toegepast niet al eerder gegevens en bescheiden zijn verstrekt;</i></p> <p><i>b. het toepassen van grond in het kader van opvulling van een diepe plas als bedoeld in artikel 4.1269, tweede lid, onder i; en</i></p> <p><i>c. het toepassen van baggerspecie in het kader van opvulling van een diepe plas als bedoeld in artikel 4.1269, tweede lid, onder i, als de baggerspecie niet afkomstig is uit hetzelfde oppervlaktewaterlichaam waarin de diepe plas ligt.</i></p> <p><i>Als sprake is van toepassen van grond of baggerspecie die volgens BRL SIKB 7500 (tot 1-1-2026) is bewerkt in een grondreinigingsinstallatie, wordt dit vermeld bij het verstrekken van de gegevens en bescheiden volgens het eerste lid en wordt ook aangegeven volgens welke reinigingsmethode de grond of baggerspecie is gereinigd, tenzij deze informatie in de</i></p>		<p>Art. 4.1267, zesde lid, Bal</p> <p>Art. 4.1267, zevende lid, Bal</p>

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
	<p><i>milieuverklaring bodemkwaliteit is vermeld.</i></p> <p><i>Let op: Het eerste lid, onder b, d, e, f en g, is niet van toepassing als de gegevens en bescheiden voor de functionele toepassing in het kader waarvan de grond of baggerspecie wordt toegepast al eerder zijn verstrekt en zich geen relevante wijzigingen hebben voorgedaan.</i></p>		<p>Art. 4.1267, vijfde lid, Bal</p>

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
<p>Er wordt niet voldaan aan de uitzonderingsregels voor de informatieplicht.</p>	<p>De informatieplicht geldt niet in de volgende situaties:</p> <p>a. de grond of baggerspecie wordt toegepast door een natuurlijk persoon, anders dan in het uitoefenen van diens beroep of bedrijf, en in het kader van de functionele toepassing in totaal ten hoogste 25 m³ grond of baggerspecie wordt toegepast;</p> <p>b. de grond of baggerspecie wordt toegepast op een bedrijf voor het telen van gewassen in de openlucht als bedoeld in paragraaf 3.6.3 van het Bal en de grond wordt ontgraven uit en toegepast op tot dat bedrijf behorende landbouwgronden;</p> <p>c. in het kader van de functionele toepassing op of in de landbodem alleen grond of baggerspecie van een kwaliteit die voldoet aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteitsklasse landbouw/natuur als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit wordt toegepast en dat kan worden aangetoond met een milieuverklaring bodemkwaliteit;</p> <p>d. in het kader van de functionele toepassing in een oppervlaktewaterlichaam alleen grond of baggerspecie van een kwaliteit die voldoet aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteitsklasse algemeen toepasbaar, bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit, wordt toegepast en dat kan worden aangetoond met een milieuverklaring bodemkwaliteit, tenzij de activiteit wordt verricht in de territoriale zee of in de exclusieve economische zone; en</p> <p>e. baggerspecie wordt toegepast in het kader van de verspreiding over aan een oppervlaktewaterlichaam grenzende terreinen, bedoeld in artikel 4.1269, derde lid, onder a, van het Bal.</p>	<p>Controleer of wordt voldaan aan de uitzonderingsgrond en</p>	<p>Art. 4.1267, tweede lid, Bal</p>

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
<p>Er wordt niet voldaan aan de uitzonderingsregels voor gevallen waarin geen milieuverklaring over ontvangende bodem of aangrenzende landbodem hoeft te worden verstrekt.</p>	<p>Het eerste lid, aanhef en onder e, is niet van toepassing op:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. het toepassen van grond of baggerspecie in het kader van opvulling van een diepe plas als bedoeld in artikel 4.1269, tweede lid, onder i; b. het toepassen van baggerspecie in het kader van verspreiding daarvan als bedoeld in artikel 4.1269, derde lid, van het Bal; en c. grootschalig toepassen van grond of baggerspecie als bedoeld in artikel 4.1274, eerste lid, van het Bal. 	<p>Controleer of wordt voldaan aan de uitzonderingsgronden.</p>	<p>Art. 4.1267, vierde lid, Bal</p>

Tabel 35 Controlelijst informatieplicht toepassen grond en baggerspecie tijdens en na de activiteit

Wat kan er misgaan?	Voorwaarden	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
Er wordt niet voldaan aan het beschikbaar hebben van de indieningsvereisten van de informatieplicht uit het Bal, waaronder het beschikbaar hebben van de milieuverklaring bodemkwaliteit.	<p>Tijdens het aanbrengen van grond of baggerspecie zijn de volgende gegevens en bescheiden beschikbaar:</p> <p>a. de gegevens en bescheiden, bedoeld in de artikelen 4.1266 en 4.1267 van het Bal;</p> <p>b. als deze op grond van het Besluit bodemkwaliteit bij de afgifte van de milieuverklaring bodemkwaliteit moet worden verstrekt: een afleverbon.</p> <p><i>Let op: Als op grond van artikel 4.1267, tweede lid, onder c, d of e, of artikel 4.1267, derde lid, van het Bal geen gegevens en bescheiden hoeven te worden verstrekt, is voor de grond of baggerspecie die wordt toegepast een milieuverklaring bodemkwaliteit beschikbaar, en ook een afleverbon (als deze op grond van het Besluit bodemkwaliteit bij de afgifte van de milieuverklaring bodemkwaliteit moet worden verstrekt).</i></p> <p><i>Milieuverklaringen bodemkwaliteit en afleverbonnen worden ten minste vijf jaar na het aanbrengen van grond of baggerspecie bewaard.</i></p>	Controleer of alle gevraagde gegevens en bescheiden op tijd zijn aangeleverd.	<p>Art. 4.1268, eerste lid, Bal</p> <p>Art.4.1268, tweede lid, Bal</p> <p>Art. 4.1268, derde lid, Bal</p>

Tabel 36 Controlelijst overige aspecten toepassen grond en baggerspecie

Wat kan er misgaan?	Ketenrisico's	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
Toegepaste grond of baggerspecie mag op deze locatie niet worden toegepast.	<p>Grond van onvoldoende kwaliteit kan worden gebruikt (bijvoorbeeld kwaliteit wonen i.p.v. landbouw/natuur, of kwaliteit industrie i.p.v. wonen).</p> <p>Bij een grootschalige toepassing blijkt uit de aangetoonde concentratie van verontreinigende stoffen dat de kwaliteit van de grond</p>	<p>Controleer de melding, milieuverklaringen bodemkwaliteit en transportdocumenten.</p> <p>Beoordeel of wordt voldaan aan de eisen van het gekozen toepassingskader Bal/omgevingsplan.</p>	<p>Art. 4.1272 en 4.1274 Bal, omgevingsplan</p> <p>Art. 4.1274, tweede lid, Bal</p> <p>(De emissietoetswaarden en emissie-</p>

Wat kan er misgaan?	Ketenrisico's	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
	of baggerspecie niet voldoet aan de emissietoetswaarde.		waarden voor grootschalige toepassingen staan in tabel 3a van bijlage B van de Rbk 2022)
De grond of baggerspecie bevatten meer dan 20 gewichtsprocenten hout of steenachtig materiaal, of meer dan sporadisch ⁷⁶ ander bodemvreemd materiaal.	De bodem kan extra worden belast met afvalstoffen. Vermenging kan leiden tot onduidelijkheid m.b.t. de normstelling. (Is het grond, baggerspecie of een bouwstof?).	<p>Controleer of in de milieuverklaring bodemkwaliteit het juiste gewichtspercentage en de juiste aard van het bodemvreemd materiaal is vermeld.</p> <p>Controleer administratief (de milieuverklaring bodemkwaliteit) en fysiek (visuele samenstelling). Neem zo nodig monsters en laat de samenstelling daarvan bepalen.</p>	Art. 4.1271 Bal
De toegepaste grond of baggerspecie mag nergens worden toegepast.	Grond of baggerspecie van onvoldoende kwaliteit kan worden gebruikt (bijvoorbeeld omdat het gevaarlijk afval is of het op grond van de kwaliteit niet toepasbaar is).	<p>Controleer de herkomst van de grond of baggerspecie, zowel administratief als fysiek.</p> <p>Controleer de kwaliteit van de toegepaste grond of baggerspecie a.d.h.v. bemonstering en analyse.⁷⁷</p>	Art. 4.1272 en 4.1274 Bal Paragraaf 3.3 Rbk 2022
De toegepaste grond of baggerspecie mag onder deze omstandigheden niet worden toegepast.	Grond of baggerspecie wordt niet functioneel toegepast. Er is sprake van het niet nuttig toepassen van afvalstoffen.	Beoordeel of er aan de eisen van functionaliteit wordt voldaan. Controleer of er een goede civieltechnische, bouwtechnische, geluidstechnische of evt. esthetische onderbouw beschikbaar is, voor de toepassing op deze locatie, bijv. in de vorm van een omgevingsvergunning.	Art. 4.1269 Bal

⁷⁶ Het begrip 'sporadisch' geeft in dit verband aan dat in toe te passen grond of baggerspecie geringe hoeveelheden ander bodemvreemd materiaal aanwezig mogen zijn, omdat dit niet altijd is te voorkomen. Er is voor het begrip sporadisch gekozen omdat er geen precieze criteria zijn, zoals een bepaald gewichtspercentage, om te bepalen hoeveel ander bodemvreemd materiaal er in grond of baggerspecie ten hoogste mag voorkomen. Zie ook Stb. 2021, 98, p. 371.

⁷⁷ Het komt voor dat het bevoegd gezag een keuring laat uitvoeren om de kwaliteit van de grond of baggerspecie vast te stellen. In het verleden stelde de Regeling bodemkwaliteit dat in dat geval sprake is van een overschrijding van de maximale waarden als die waarden met ten minste een factor 1,4 worden overschreden (ongeacht de variatie in het onderzoeksresultaat ten gevolge van de mate van heterogeniteit van de partij). Deze bepaling is niet meer opgenomen in de Rbk 2022. Hoewel dit niet meer dwingend is voorgeschreven, kan het bevoegd gezag dit nog steeds aanhouden.

Wat kan er misgaan?	Ketenrisico's	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
De toegepaste grond of baggerspecie mag in deze hoeveelheden niet worden toegepast.	Grond of baggerspecie wordt niet functioneel toegepast. Er is sprake van het niet nuttig toepassen van afvalstoffen.	Beoordeel of er aan de eisen van functionaliteit wordt voldaan. Controleer of er een goede civieltechnische, bouwtechnische, geluidstechnische of evt. esthetische onderbouw beschikbaar is, voor de toegepaste hoeveelheid.	Art. 4.1270 Bal
Grondstromen zijn omgelabeld.	Baggerspecie van verkeerde kwaliteit kan worden hergebruikt (bijvoorbeeld 'voor verspreiden geschikte baggerspecie' met 'niet voor verspreiden geschikte baggerspecie'.	Bestudeer de meldingen, milieuverklaringen bodemkwaliteit en transportdocumenten. Probeer te achterhalen of deze documenten bij de betreffende melding en partij(en) horen. Neem zo nodig monsters van de betreffende partij(en). Stuur daarnaast een bodemmelding naar ILT.	Art. 4.1272, derde lid, en 4.1274 Bal en art. 25d, tweede en derde lid, Bbk
Een grondstromenplan ontbreekt (aard en herkomst grond).	Op een grote bouwlocatie ontbreekt het aan zicht op de ontgraving of op de bestemming van de vrijkomende grond. Hierdoor kan grond van verkeerde kwaliteit worden hergebruikt.	Ga na of er een grondstromenplan is opgesteld.	Niet verplicht
De methode van registratie van grondstromen en hoeveelheden is niet volledig (niet volgens het grondstromenplan).	Baggerspecie van verkeerde kwaliteit kan worden hergebruikt. (Bijvoorbeeld licht verontreinigd i.p.v. schoon, of ernstig i.p.v. licht verontreinigd.) Toezicht wordt bemoeilijkt.	Bestudeer vergunningen en bijbehorende documenten. Bestudeer afvalstoffenmeldingen.	Niet verplicht

Tabel 37 Controlelijst verspreiden baggerspecie

Wat kan er misgaan?	Ketenrisico's	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
De kwaliteit van de baggerspecie is niet bepaald, terwijl dit wel had moeten gebeuren.	Baggerspecie van verkeerde kwaliteit kan worden gebruikt (bijvoorbeeld licht verontreinigd i.p.v. schoon, of ernstig i.p.v. licht verontreinigd)	Controleer de herkomstlocatie van de baggerspecie. Controleer welke soort watergang hier betreft en ga na in hoeverre de uitzondering van art. 5.19, vijfde lid, aanhef en onder b, van de Regeling bodemkwaliteit 2022 van toepassing is.	Art. 4.1278 Bal en art. 25d, vijfde lid, Bbk
Toegepaste baggerspecie mag vanwege de kwaliteit op deze locatie niet worden toegepast (of opgeslagen).	Baggerspecie van verkeerde kwaliteit kan worden gebruikt of opgeslagen.	Controleer a.d.h.v. bemonstering en analyse de kwaliteit van de baggerspecie. Controleer de eventuele milieuverklaring bodemkwaliteit en transportdocumenten. Beoordeel of wordt voldaan aan de eisen van het gekozen toepassingskader Bbk.	Art. 4.1269, derde lid, Bal
De toegepaste baggerspecie mag nergens worden toegepast.	Baggerspecie van verkeerde kwaliteit kan worden gebruikt (bijvoorbeeld omdat het gevaarlijk afval is of het op grond van de kwaliteit niet toepasbaar is).	Controleer de herkomst van de baggerspecie, zowel administratief als fysiek. Controleer de kwaliteit van de toegepaste baggerspecie a.d.h.v. bemonstering en analyse. ⁷⁸	Art. 4.1278 Bal en art. 25d, vijfde lid, Bbk Paragraaf 3.3 Rbk 2022
De toegepaste baggerspecie mag onder deze omstandigheden of in deze hoeveelheden niet worden toegepast. (Bijv. het toepassen van te grote hoeveelheden baggerspecie op een klein perceel).	Baggerspecie wordt niet functioneel toegepast. Er is evt. sprake van het niet nuttig toepassen van afvalstoffen.	Beoordeel of er aan de eisen van functionaliteit wordt voldaan. Dit zal in z'n algemeenheid wel het geval zijn. Alleen in extreme situaties zou sprake kunnen zijn van een niet-functionele toepassing.	Art. 4.1269, derde lid en onder a en art. 4.1270 Bal

⁷⁸ Het komt voor dat het bevoegd gezag een keuring laat uitvoeren om de kwaliteit van de grond of baggerspecie vast te stellen. In het verleden stele de Regeling bodemkwaliteit dat in dat geval sprake is van een overschrijding van de maximale waarden als die waarden met ten minste een factor 1,4 worden overschreden (ongeacht de variatie in het onderzoeksresultaat ten gevolge van de mate van heterogeniteit van de partij). Deze bepaling is niet meer opgenomen in de Rbk 2022. Hoewel dit niet meer dwingend is voorgeschreven, kan het bevoegd gezag dit nog steeds aanhouden.

Wat kan er misgaan?	Ketenrisico's	Controleaspecten	Wet- en regelgeving
<p>Er wordt materiaal ontvangen dat niet aangevoerd had mogen worden, b.v. baggerspecie van buiten het bodembeheergebied.</p>	<p>De ontvangende bodem kan worden verontreinigd door de opgeslagen baggerspecie of grond.</p> <p>Partijen van ongelijke kwaliteit kunnen worden vermengd.</p> <p>Sterk verontreinigde baggerspecie kan worden hergebruikt.</p>	<p>Leg een relatie tussen de herkomst en volume en de kwaliteit van het materiaal.</p> <p>Controleer de samenstelling van de aanwezige partijen baggerspecie of grond en vergelijk deze met de te verwachten samenstelling. De lokale waterkwaliteitsbeheerder kan hierbij belangrijke informatie verschaffen. Besteed voorafgaand en tijdens de controle voldoende aandacht aan een eventuele administratie; vergelijk hoeveelheden (administratief met werkelijk aanwezig) en de herkomst en bestemmingen.</p> <p>Maak indien mogelijk een aantal balansen van afzonderlijke stromen.</p>	<p>Art. 4.1278 Bal, art. 25d, tweede en derde lid, Bbk en omgevingsplan</p>

9. Aanpalende regelgeving

In dit hoofdstuk staat een korte beschrijving van een viertal aanpalende activiteiten die relevant kunnen zijn bij werkzaamheden in of op de waterbodem. Het gaat om de beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk, de ontgrondingenactiviteit, transport over water en het storten van afvalstoffen bij sloop van een bouwwerk.

9.1 Beperkingengebiedactiviteit

Het ontgraven, verplaatsen of toepassen van grond of baggerspecie is een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk (een beperkingengebied is een bij of krachtens de wet aangewezen gebied waar vanwege de aanwezigheid van een werk of object regels gelden over activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor dat werk of object – zoals een watergang of een waterkering). De regels voor deze activiteit in rijkswateren zijn opgenomen in paragraaf 6.2.2 van het Bal. Voor de Noordzee staan de regels in paragraaf 7.2.2 Bal. Gaat het om regionale wateren, dan staan de regels in de waterschapsverordening van de waterschappen.

Graven in rijkswateren en in de Noordzee

Voor het toepassen of verplaatsen van grond of baggerspecie in rijkswateren geldt een vergunningplicht als het gaat om het aanleggen of in stand houden van een terreinophoging met een volume van meer dan 50 m³ per kadastraal perceel (art. 6.29 Bal). Voor kleinere volumes tot 5 m³ geldt alleen een meldplicht (art. 6.31 Bal). Verder geldt er een informatieplicht (art. 6.32) die inhoudt dat ten minste vier weken voor het begin van de activiteit gegevens en bescheiden moeten worden verstrekt. De informatieplicht geldt niet als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen en ook niet bij volumes van 5 m³ of kleiner. De vergunningplicht voor dergelijk grondverzet in de Noordzee staat in artikel 7.28, de meldplicht staat in artikel 7.29 en de informatieplicht staat in artikel 7.30 Bal. NB deze regels gelden niet voor het onderhouden of herstellen van een waterstaatswerk door of namens de waterbeheerder. Op deze activiteiten van de waterbeheerder is alleen de specifieke zorgplicht van artikel 6.6 en 7.6 Bal van toepassing.

Graven in regionale wateren

De regels voor activiteiten in regionale wateren, waaronder vaak ook graven en ophogen (dempen), zijn opgenomen in de waterschapsverordening van de waterschappen. Als het waterschap zelf een oppervlaktewaterlichaam wil aanleggen of wijzigen en hiervoor een vergunningplicht is ingesteld in de waterschapsverordening, dan heeft het waterschap de keuze tussen een projectbesluit of een vergunning eigen dienst. Het projectbesluit is een instrument dat is gericht op de wat meer complexe projecten met een publiek belang. Voor het vaststellen van een projectbesluit geldt de projectprocedure van afdeling 5.2 Omgevingswet. Een vergunning eigen dienst houdt in dat het waterschap een omgevingsvergunning aanvraagt bij zichzelf. De vergunningplicht en de daarbij behorende beoordelingsregels staan in de waterschapsverordening. Meer informatie over zowel het projectbesluit als de vergunning eigen dienst staat op de pagina [Waterstaatswerk aanleggen of wijzigen](#) van Iplo.

Verondiepen van plassen

Door de winning van bijvoorbeeld zand, grind en klei ontstaan soms diepe plassen met een steil talud. Om deze plassen vervolgens weer te verondiepen wordt grond of baggerspecie gebruikt. Hiervoor gelden verschillende regels, waaronder de regels voor de beperkingengebiedactiviteit. Meer informatie staat op de pagina [Verondiepen van plassen](#) van Iplo.

9.2 Ontgrondingenactiviteit

De ontgrondingenactiviteit met betrekking tot de waterbodem is gericht op alle werkzaamheden waarbij de bodem van een oppervlaktewaterlichaam wordt verlaagd. Bij een ontgrondingenactiviteit is ook altijd sprake van een beperkingengebiedactiviteit (zie par. 9.1).

Gedeputeerde staten zijn het bevoegd gezag voor ontgrondingen in regionale wateren en in het winterbed van rijksrivieren. De minister is bevoegd gezag voor het zomerbed van de rijksrivieren, voor de overige rijkswateren en voor de Noordzee. Dit wordt hieronder verder toegelicht.

Regionale wateren en winterbed rijksrivieren

Ontgrondingen in regionale wateren en in een winterbed van een rivier in beheer bij het Rijk zijn geregeld in artikel 5.1 van de Omgevingswet en paragraaf 16.2.2 van het Bal. Op grond van artikel 5.1 lid 1 Omgevingswet geldt voor alle ontgrondingsactiviteiten een vergunningplicht. In de artikelen 16.7 en 16.8 van het Bal zijn echter vergunningvrije gevallen opgenomen. Daarbij geldt dat voor de onderwerpen die in artikel 16.8 Bal zijn geregeld, geen mogelijkheid bestaat om daarvan af te wijken in de provinciale omgevingsverordening. Voor artikel 16.7 Bal bestaat deze mogelijkheid wel (art. 16.9 Bal). Dit kan echter alleen als het opnemen van een aanvullend verbod of vergunningvrij geval in de omgevingsverordening doelmatig en doeltreffend is. Een regelmatig opgenomen uitzondering in de provinciale omgevingsverordeningen is het ontgronden ten behoeve van het aanleggen of wijzigen van een waterstaatswerk.

Zomerbed rijksrivieren, overige rijkswateren en Noordzee

Ontgrondingen in het zomerbed van rijksrivieren en in de overige oppervlaktewaterlichamen in beheer bij het Rijk (met uitzondering dus van het winterbed van rijksrivieren) zijn geregeld in paragraaf 6.2.2 van het Bal. Voor de Noordzee staan de regels in paragraaf 7.2.2 van het Bal. Voor deze ontgrondingen geldt in principe een vergunningplicht (artikel 5.1 lid 1 Omgevingswet). In de artikelen 6.28 en 7.27 (Noordzee) zijn echter vergunningvrije gevallen aangewezen. Een belangrijke uitzondering op de vergunningplicht is het aanleggen, onderhouden, veranderen of verwijderen van watergangen en vaargeulen door of namens de waterbeheerder.

9.3 Transport over water

Nadat grond of baggerspecie uit de waterbodem is opgegraven, wordt dit vaak vervoerd naar een locatie voor toepassing. Op dit transport is de afvalregelgeving van toepassing als de grond of baggerspecie kan worden aangemerkt als afvalstof. Bij grond en baggerspecie uit de waterbodem is hier al gauw sprake van. Alleen schoon primair zand (zand uit een zandwinning) kan in zijn algemeenheid niet als afvalstof worden aangemerkt. Aan het vervoer van producten die geen afvalstoffen zijn, worden alleen eisen gesteld als er sprake is van gevaarlijke stoffen. Daarnaast geldt ook de verkeersregelgeving, in dit geval de Scheepvaartverkeerswet. Daar wordt hier verder niet op ingegaan.

Afvalregelgeving

Als de grond of baggerspecie een afvalstof is zoals bedoeld in artikel 1.1 van de Wet milieubeheer, dan is ook op het transport daarvan hoofdstuk 10 van de Wet milieubeheer van toepassing. De zorgplicht uit artikel 10.1 Wm gaat ook expliciet over het vervoeren van afvalstoffen. Verder is het daaronder hangende Besluit melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen van toepassing.

Op grond van artikel 11 Besluit melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen heeft de transporteur voor het vervoer van grond of baggerspecie die een afvalstof zijn, een begeleidingsbrief nodig. Hierop is een aantal uitzonderingen, bijvoorbeeld wanneer een lading met bedrijfsafvalstoffen kleiner is dan 500 kg (art. 11, eerste lid onder c). Bedrijfsafvalstoffen zijn in de Wet milieubeheer gedefinieerd als afvalstoffen, niet zijnde huishoudelijke afvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen.

Milieuverklaring bodemkwaliteit

Voor het vervoeren van grond of baggerspecie over water is in het Bal en in het Bbk in directe zin niets geregeld. Wel is in hoofdstuk 2A Bbk geregeld dat degene die voornemens is om grond of baggerspecie toe te passen, de kwaliteit daarvan moet laten bepalen en dat bij de betreffende partij een milieuverklaring bodemkwaliteit aanwezig moet zijn. Omdat op grond van het Bal in de meeste gevallen bij het toepassen een milieuverklaring bodemkwaliteit aanwezig moet zijn, geldt deze verplichting dus voor (bijna) alle grond of baggerspecie die wordt vervoerd naar een locatie waar deze wordt toegepast.

Bevoegd gezag

Gedeputeerde Staten zijn in artikel 18.2c van de Wet milieubeheer aangewezen als het bevoegde orgaan voor het handhaven op de aanwezigheid van een begeleidingsbrief bij het vervoer van afvalstoffen. Maar ook toezichthouders van de gemeente en het waterschap en de politie mogen begeleidingsbrieven inzien, omdat daarmee de naleving van bijvoorbeeld bepalingen van het Bal of het Bbk gecontroleerd kunnen worden. Uit de begeleidingsbrief blijkt namelijk de herkomst van het getransporteerde materiaal. De grondslag voor deze bevoegdheid volgt uit de algemene bevoegdheden van een toezichthouder op grond van de Algemene wet bestuursrecht.

Lozing tijdens transport: spoelen van zeezand

Met een zeeschip wordt soms zeezand uit de Noordzee gehaald voor lokale toepassing. Dit water is echter te zout om lokaal toe te passen en wordt daarom verdund met zoet oppervlaktewater. Dit verdunnen gebeurt tijdens het varen in de binnenwateren. Het verdunde water wordt vervolgens uit het schip geloosd waardoor een soort diffuus verspreide zoutlozing ontstaat. Deze lozing wordt ook wel spoelen van zeezand genoemd. Het is overigens alleen toegestaan tijdens het varen en niet als het schip stilligt. In dat laatste geval kunnen er namelijk lokaal waterkwaliteitsproblemen ontstaan. Voor rijkswateren zijn voor het spoelen van zeezand geen expliciete regels opgenomen in het Besluit activiteiten leefomgeving. Daarom geldt hiervoor de specifieke zorgplicht uit artikel 6.6 Bal. Voor regionale wateren staan de regels in de waterschapsverordening van de waterschappen. In artikel 2.59 onder a van de bruidsschat waterschapsverordening staat dat afvalwater dat vrijkomt bij het spoelen van zeezand tijdens het transport daarvan met een vaartuig of werktuig op een oppervlaktewaterlichaam mag worden geloosd. Er is geen melding of vergunning vereist.

9.4 Sloop van bouwwerken en het storten van afvalstoffen

Als een bouwwerk zijn functie verliest, moeten de bouwstoffen worden verwijderd (art. 4.1262 lid 2 Bal). Alleen als het verwijderen grotere nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving heeft dan het niet-verwijderen, mogen de bouwstoffen achterblijven in de bodem. Een voorbeeld hiervan is een betonnen heipaal in een ondoorlatende bodemlaag. Het verwijderen van die heipaal leidt tot beschadiging van de ondoorlatende laag, zodat de heipaal niet verwijderd hoeft te worden.

De bouwstoffen die vrijkomen bij sloop van een bouwwerk, zijn afvalstoffen. Los van de verplichting om deze bouwstoffen te verwijderen op grond van artikel 4.1262 lid 2 Bal, is het op de waterbodem laten liggen van de vrijgekomen bouwstoffen in juridische zin het op of in de bodem brengen van bedrijfsafvalstoffen buiten een stortplaats. Dit is in paragraaf 3.2.14 Bal aangewezen als milieubelastende activiteit. Op grond van artikel 3.40c lid 3 Bal is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam vereist voor het in een oppervlaktewaterlichaam (inclusief de waterbodem) lozen van deze stoffen. In de nota van toelichting bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet is expliciet vermeld dat de aanwijzing van vergunningplichtige gevallen van lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam in het derde lid niet alleen het lozen van stoffen of afvalwater afkomstig van het brengen van bedrijfsafvalstoffen op of in de landbodem betreft, maar dat de vergunningplicht ook van toepassing is op gevallen waarin de milieubelastende activiteit zelf bestaat uit het op of in de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam brengen van bedrijfsafvalstoffen.⁷⁹

⁷⁹ Stb 2020, p. 1261.

Bijlage 1 Begrippen en afkortingen

Begrip	Begripsomschrijving	Bron
Aangewezen bodembeheergebied	Met aangewezen bodembeheergebied wordt bedoeld: het bodembeheergebied dat is aangewezen bij ministeriële regeling, in het omgevingsplan of in de waterschapsverordening op grond van artikel 5.89o of 6.3 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Binnen een bodembeheergebied kan gemakkelijker grond en baggerspecie worden hergebruikt.	Art. 5.89o en 6.3 Bkl
Afvalstoffen	Alle stoffen, mengsels of voorwerpen, waarvan de houder zich ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen.	Art. 1.1 Wm
Afleverbon	Begeleidend document bij een partij van een bouwstof of een partij grond of baggerspecie dat bij de afgifte van een milieuverklaring bodemkwaliteit wordt verstrekt en dat tot doel heeft de partij te identificeren als partij waarop de verklaring betrekking heeft.	Art. 1 Bbk
AVI-bodemas	Bodemas dat resteert na verbranding in een installatie die alleen of in hoofdzaak is bedoeld voor het verbranden van huishoudelijke afvalstoffen en bedrijfsafvalstoffen in een roosteroven of een wervelbedoven. AVI-bodemas wordt ook wel aangeduid als AEC-bodemas.	Bijlage I Bal
Awb	Algemene wet bestuursrecht	
Baggerspecie	Materiaal dat is vrijgekomen uit de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam en dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, en ook van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 millimeter.	Art. 1 Bbk
Bal	Besluit activiteiten leefomgeving	
Bbk	Besluit bodemkwaliteit	
Bedrijfsafvalstoffen	Afvalstoffen, met uitzondering van gevaarlijke afvalstoffen en nog niet ingezamelde of afgegeven huishoudelijke afvalstoffen.	Bijlage I Bal
Besluit melden	Besluit melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen	
Bkl	Besluit kwaliteit leefomgeving	
Bouwstof	Materiaal dat is bestemd om te worden toegepast, waarin de totaalgehalten aan silicium, calcium en aluminium tezamen meer dan 10 gewichtsprocent van dat materiaal bedragen, met uitzondering van vlakglas, metallisch aluminium, grond of baggerspecie.	Art. 1 Bbk
BRL	Beoordelingsrichtlijn	
Bruidsschat	Voormalige rijksregels die automatisch in het omgevingsplan of de waterschapsverordening komen te	

Begrip	Begripsomschrijving	Bron
	staan: https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/introductie/totstandkoming/hoofdpijnen-invoeringsbesluit/bruidsschat/	
Bssa	Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen	
BUS	Besluit uniforme saneringen	
CI	Certificerende instantie	
DSO	Digitaal stelsel Omgevingswet	
DVO	Dienstverleningsovereenkomst	
EVOA	Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen	
Grond	Vast materiaal dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, en ook van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 millimeter, niet zijnde baggerspecie.	Art. 1 Bbk
IBC-bouwstof	Materiaal dat alleen toegepast mag worden na het nemen van isolatie-, beheers- en controlemaatregelen.	
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport	
Immobilisaten	Vormgegeven bouwstoffen die het product zijn van een methode van verwerking waarbij de chemische of fysische eigenschappen van een afvalstof worden gewijzigd met het primaire doel daarin aanwezige verontreinigende stoffen vast te leggen.	
Interventiewaarde bodemkwaliteit	Waarde waarboven significante risico's voor mens, plant of dier optreden.	
IPPC-installatie	Grotere industriële bedrijven die onder de Richtlijn industriële emissies vallen.	Bijlage Ow
Kwalibo	Kwaliteitsborging in het bodembeheer	
LAP	Landelijk afvalbeheerplan	
LMA	Landelijk meldpunt afvalstoffen	
LOD/LOB	Last onder dwangsom/Last onder bestuursdwang	
MBA	Milieubelastende activiteit	
Ongewoon voorval	Gebeurtenis, ongeacht de oorzaak daarvan, die afwijkt van het normale verloop van een activiteit, zoals een storing, ongeluk, calamiteit, waardoor significante nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving ontstaan of dreigen te ontstaan, waaronder: a. een geval van een inbreuk op vergunningsvoorwaarden als bedoeld in artikel 8 van de richtlijn industriële emissies, of b. een zwaar ongeval als bedoeld in artikel 3, onderdeel 13, van de Seveso-richtlijn;	Bijlage Ow
Ow	Omgevingswet	
Partij bouwstoffen	Een hoeveelheid bouwstoffen als een partij aangemerkt als de bouwstoffen een vergelijkbare aard en samenstelling en dezelfde herkomst of producent hebben en als eenheid worden verhandeld of toegepast.	Art. 1, tweede lid, Bbk

Begrip	Begripsomschrijving	Bron
Partij grond of baggerspecie	Een hoeveelheid grond of baggerspecie wordt als een partij aangemerkt als dat materiaal een vergelijkbare aard en samenstelling heeft en een eenheid vormt die is ontstaan door: a. het ontgraven van een hoeveelheid van het materiaal, die van oorsprong in de bodem: 1°. fysiek aaneengesloten is; of 2°. gedeeltelijk onderbroken is en waarbij de onderlinge afstand tussen de niet aaneengesloten hoeveelheden niet meer dan 25 m bedraagt; b. het ontgraven van een van oorsprong in de bodem niet fysiek aaneengesloten hoeveelheid van dat materiaal die niet meer dan 25 m ³ bedraagt; c. het bewerken van het materiaal; of d. het samenvoegen of splitsen van partijen van het materiaal.	Art. 1, derde lid, Bbk
Rbk	Regeling bodemkwaliteit	
Staalslak	Steenachtig product dat overblijft bij de productie van staal.	
Tarragrond	Aanhangende grond die vrijkomt bij het behandelen van het gewas na de oogst.	Art. 1 Bbk
VIHB	Vervoerders, Inzamelaars, Handelaars en Bemiddelaars van afval.	
Waterbodem	Bodem, inclusief de oever, van een oppervlaktewaterlichaam waarvan het beheer van de waterkwaliteit bij het Rijk of het waterschap berust.	
Wbb	Wet bodembescherming	
Werk	Infrastructuur, waaronder bouwwerken, of het resultaat van een andere functionele toepassing van bouwstoffen.	
Wm	Wet milieubeheer	
WvSr	Wetboek van strafrecht	